

autor in

magazín OSA nejen pro autory

AUTOR IN VYCHÁZÍ
OD ROKU 2009

01/2024

strana 8

**Lazer Viking:
„Když vydám
skladbu, přestává
být moje“**

strana 28

**V opeře Zabijačka
jsou diváci
součástí hry**

strana 36

**Beata Hlavenková:
„Dovolím si víc“**

19. VÝROČNÍ CENY OSA

**10. ČERVNA 2024
ARCHA+**

20.15 přímý přenos ČT art

www.cenyosa.cz

Úvodní slovo

Vážené kolegyně,
vážení kolegové!

Již více než dva měsíce jsme v dvoutisícím dvacátém čtvrtém roce našeho letopočtu, blíží se závěr jeho prvního kvartálu. Dovoluji si opětovně vyjádřit přání, aby tento rok byl příznivý – ve smyslu duchovním i fyzickém. Doba, ve které se nacházíme, je velmi náročná a nelehká (vátky, složitá ekonomická situace, neočekávané tragédie – bestiální střelba na Filozofické fakultě UK...). Tím více je žádoucí, aby výše vyslovené pozitivní přání dospělo ke svému uskutečnění. Kéž se naplní!

V úvodníku minulého čísla Autor in (4/2023) jsem konstatoval, že předběžné odhady finančních výsledků OSA za uplynulý kalendářní rok (2023) jsou slibné. Tento odhad se potvrdil. Inkaso za zmiňované období dosáhlo na částku 1,7 miliardy Kč. Hlavní nárůst se konal na úrovni koncertů, reprodukován hudby a přenosu vysílání. Gratuluji k tomuto výsledku všem zastupovaným a zároveň s úctou tleskám představenstvu OSA v čele s Ing. Romanem Strejčkem za tento úspěšný finanční posun.

V současné době (konec února 2024) jsme v období intenzivních příprav blížícího se valného shromáždění OSA

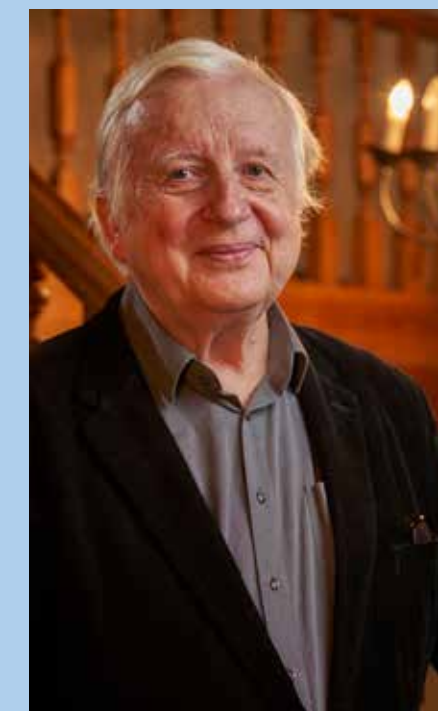
2024. Jsou projednávány návrhy na potřebné změny či doplňky v jednotlivých dokumentech OSA (stanovy, jednací řád, rozúčtovací řád, sazebníky apod.). Společným jmenovatelem všech projednávaných návrhů je snaha o zlepšení a potřebnou aktualizaci zmíněných dokumentů ve vztahu k současným podmínkám. Všechny materiály budou pochopitelně předloženy na VS ke hlasování. (Valné shromáždění OSA 2024 – jak již bylo stanoveno – se bude konat 20. května, viz též podrobnější informace v rámci tohoto čísla Autor in.)

Vedle příprav valného shromáždění pokračují aktivity zaměřené na výhodné zhodnocování finančních prostředků OSA. V posledním období byly pro tento účel na základě podrobných prezentací a analýz schváleny konkrétní příznivé možnosti.

Další oblastí, která je soustavně modernizována, je oblast IT OSA. Je pokračováno v integraci nových technologií do vnitřních procesů a systémů. Jsou rozšiřovány služby pro autory i zákazníky, např. jsou analyzovány možnosti elektronických podpisů, je testována nová možnost inkasa pohledávek pomocí úhrady platební kartou přes platební terminál. Ve vztahu ke grantovému programu Partnerství byla uvedena v činnost zcela nová webová aplikace Partnerství, která umožňuje požádat o příslušný grant on-line, uzavřít on-line

grantovou smlouvou a využít řadu dalších on-line služeb v rámci projektů Partnerství.

S postupujícím datem letošního roku se též blíží zahájení rekonstrukce sídla OSA v ulici Čs. armády v Praze 6. Byla již uzavřena nájemní smlouva na pronájem náhradních prostor – Palác Pyramida,

→

3

Bělehradská 128, Praha 2. S počátkem rekonstrukce se počítá od června tohoto roku a předpokládána délka trvání bude cca rok a půl. V současné době jsou dokončovány poslední detaily projektu, včetně jeho schválení památkáři a získání stavebního povolení.

Na závěr vybraných událostí uvádím ještě krátkou a povzbudivou informaci o jednání na půdě Evropského parlamentu (17. 1. 2024), který se v oblasti streamované hudby jednoznačně postavil na stranu hudebních autorů. Trh s hudebními streamovacími službami musí odpovídajícím způsobem

odměňovat ty, kteří jsou základem jeho úspěchů. Otevřel se tím prostor pro další jednání na úrovni Evropské unie za účelem postupného předložení konkrétních legislativních návrhů.

Dovoluji si tento úvodník zakončit malou úvahou vycházející z přesvědčení, že tvořivé podnikání lidských bytostí je třeba ze všech sil rozvíjet a vytvářet pro ně příznivé podmínky. Jeden z mnoha způsobů tvůrčího snažení nalézá své vyjádření v tzv. výkonných uměních, jako je např. hudba. Jedná se o lidskou touhu po sebevyjádření a sdílení. Jde o vyjádření svobodného myšlení,

duchovního prožitku, práva na radost, potěšení a zábavu, práva přijímat či odmítat. Nic vytvořeného se neztrácí. Vše vytvořené je dynamicky zapojeno do neustále se vyjasňujícího zápasu mezi dobrem a zlem. Záleží pouze na tom, na které straně člověk stojí.

Přeji vám všem, aby váš život byl plný poznání i radosti. Proživejte ho v lásce se svojí rodinou a blízkými.

Ivan Kurz
předseda dozorčí rady OSA

Magazín OSA
Číslo 01/2024
Obálka: Beata Hlavenková
Fotografie: Roman Černý

Magazín Autor in vydává OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z. s., Čs. armády 20, 160 56 Praha 6, oddělení PR a komunikace, telefon: 220 315 304, e-mail: komunikace@osa.cz
Registrace MK ČR E 19237 / Náklad 8 000 výtisků, místo vydání Praha
Redakce si vyhrazuje právo upravovat a krátit příspěvky. Děkujeme za pochopení. / Toto číslo vyšlo 28. 3. 2024.
Redakce: Šárka Chomoutová, Kateřina Růžičková
Redakční rada: Jan Krůta, Zdeněk Nedvěd (předseda), Michal Prokop, Tomáš Roreček
Koncept, design a sazba: Jiří Troskov / Korektury: Petra Helikarová
Vychází od roku 2009.

Obsah

3 úvodní slovo 5 obsah 6 zprávy z OSA

- 6 15. ročník soutěže o nejlepší jazzovou skladbu autora do 35 let
- 7 Valné shromáždění členů OSA 2024
- 8 články a rozhovory
- 8 Lazer Viking – Když vydám skladbu, přestává být moje. Patří už jen posluchačům
- 12 Sergei Barracuda – Můžou tě dostat z Ostravy, ale nedostanou Ostravu z tebe
- 16 Bára Vaculíková – Moje písničky jsou inspirované muži, ale věnované ženám
- 20 Tomáš Fröde – Při skládání si uměle vytvářím pocit neštěstí
- 24 Pohled do zákulisí – Martin Červinka: Určitě jsou mezi námi skvělí umělci, o kterých se nikdy nedozvíme
- 28 V opeře Zabijačka jsou diváci součástí hry
- 32 Autor E. F. Burian – Krátké zastavení u příležitosti životního jubilea „kontroverzního umělce“

- 36 Beata Hlavenková – Dovolím si víc
- 44 Český šanson 70.—90. let
- 48 Dunaj – Zázrak vzájemného propojení tří tvrdých hlav
- 52 Jaroslav Olin Nejezchleba – Nezpíval bych špatné texty
- 56 Aneta Langerová – V nekonečném světě fantazie a snů
- 60 Javorové světy
- 64 Co mně noty o HAMU neřekly
- 68 Jan Holzner – Prosím, pojďme to natočit...
- 72 Muzika v obrazech – František Heřman
- 78 šuplíky textařů
- 78 Zuzana Navarová – Andělská
- 79 nástěnka
- 81 nové projekty
- 81 Nová alba
- 83 Filmové premiéry
- 84 Nové knihy
- 85 vzpomínáme
- 85 Opustili nás
- 86 závěrník
- 86 Umělá inteligence a právní ochrana

OSA ve spolupráci s Bohemia JazzFestem vyhlašuje 15. ročník soutěže o nejlepší jazzovou skladbu autora do 35 let.

JAK SE DO SOUTĚŽE PŘIHLÁSIT:

- Přihlásit se může autor zastupovaný OSA, kterému není více než 35 let.
- Poslat zvukovou nahrávku a notový zápis na e-mail sarka.jancikova@osa.cz nejpozději do 12. června 2024.
- Do soutěže lze poskytnout jednu nebo dvě autorské skladby, které měly premiéru v roce 2023.

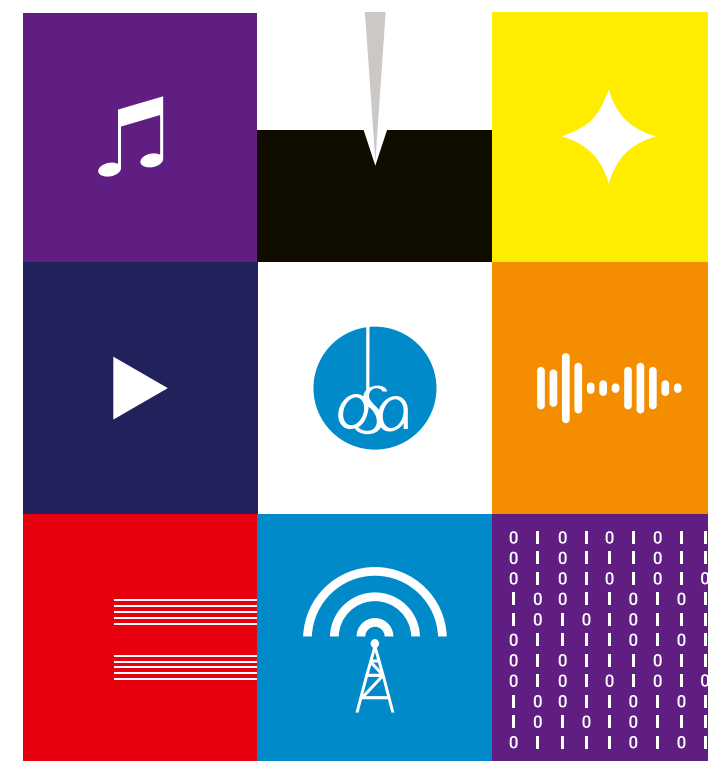
VÝHERCE ZÍSKÁ: ➤ šek od OSA v hodnotě 40 000 Kč na svůj hudební rozvoj ➤ možnost představit vítěznou skladbu při slavnostním předávání v rámci festivalového večera v Praze.

Valné shromáždění členů OSA 2024

Valné shromáždění členů OSA – Ochranného svazu autorského pro práva k dílům hudebním, z. s. – se bude konat v pondělí **20. května 2024 od 12.30 hodin v prostorách hotelu Mama Shelter (dříve Parkhotel), Veletřní 1502/20, 170 00 Praha 7 – Holešovice.**

Pokud jste členem OSA, obdržíte ve druhé polovině dubna doporučeným dopisem brožuru s materiály a nezbytnými informacemi k bodům, o nichž se bude rozhodovat.

Hlasování bude možné také elektronicky prostřednictvím systému Infosa, a to ve dnech 10. až 14. května 2024.

Lazer Viking

„Když vydám skladbu, přestává být moje. Patří už jen posluchačům“

Majitel Anděla, držitel ceny hudebních kritiků Apollo. Občanským jménem Jakub Kaifosz, aktuální uměleckou metamorfózou Lazer Viking, jinak také člen Wild Tides. Nemá rád povrchní debaty o žánrech a na hudbu nahlíží z perspektivy, která není úplně běžná. Už ne tak hubatý jako dřív, ale stále svůj.

TEXT: PETR ADÁMEK

Nedávno jsem si znovu pouštěl tvoji děkovnou řeč na loňských Andělech, kde jsi na pódiu vytáhl svoji maminku, která hrála v oceněném videoklipu Yr Body. Jak moc tě jako malého vedli rodiče k hudbě?

Když mi bylo pět, dostal jsem na výběr, že můžu hrát na piano jako máma, nebo na housle jako táta. Já jsem teda chtěl hrát na bicí, to byl můj sen, ale naši mi řekli, že bicí můžu klidně časem přibrat, ale že nejdřív by bylo lepší naučit se hrát na nějaký základní nástroj. Nejsem sebevrah, abych šel do houslí, tak jsem si vybral piano, na které jsem se učil snad až do svých dvanácti. Moc mě to ne bavilo. Dnes jsem za to ale moc rád, protože mi to vlastně hodně dalo, co se vnímání hudby a toho, jak fungují hudební nástroje, týče. Moji rodiče byli a jsou skvělí v tom, že mě podporovali a stále podporují, ať už hraju cokoliv na cokoliv. Vždycky věřili tomu, co dělám, a to pro mě zůstane navěky strašně důležité.

Na kolik hudebních nástrojů dnes dokážeš zahrát?

Já nevím. Mě baví hrát na nástroje, na které neumím. A čím víc to neumím, tím víc mě to baví. Můj nejoblíbenější nástroj je cimbál. Nikdy jsem se na něj ale neodvážil ani sáhnout. Mám z toho nástroje neskutečný respekt. Možná jednou, nikdy nevíš.

A když přijdeš do místnosti, kde bude ležet syntezátor a kytara, na co sáhneš dřív?

To bude záviset na tom, o co si bude říkat ta konkrétní písnička a který nástroj do ní dokáže dostat přesně to, co mám pocit, že potřebuje. Ale když přijdu do místnosti, kde budou hudební nástroje, budu si chtít sáhnout na všechny, protože nikdy nevíš, ve kterém se schovává ten nejlepší nápad.

Na čem momentálně pracuješ?

Už asi rok dělám na nové desce Laze- ra Vikinga. A myslím, že ještě tak další

rok budu. Paralelně s tím vznikají i nové skladby Wild Tides, rozdělané mám asi čtyři. Do budoucna bychom chtěli s Wild Tides přestat hrát průřezový set celou naší tvorbou a chceme si nechat jen česky zpívané písničky, tak je postupně dopisuju, ať se to může stát co nejdřív. Na dlouhohrající desku to v tuhle chvíli ale nevidím.

Máš pocit, že forma LP je v dnešní době přežitek?

Udělat a vydat album, kterému budeš bezmezně věřit, je náročná záležitost. A to i finančně. Navíc s malou návratností. Velká investice do něčeho, co nakonec děláš spíš pro sebe. Žijeme v době singlů a TikToku, ale do jisté míry ani ty singly vlastně nehrají prim. Správně bychom jako hudebníci měli co nejvíc řešit reels a teprve potom, když expodujeme na sociálních sítích, bychom měli přemýšlet nad tím, jak tu pozornost nejlíp zužitkovat. To by byl pragmatický přístup k současnosti. Tak o tom

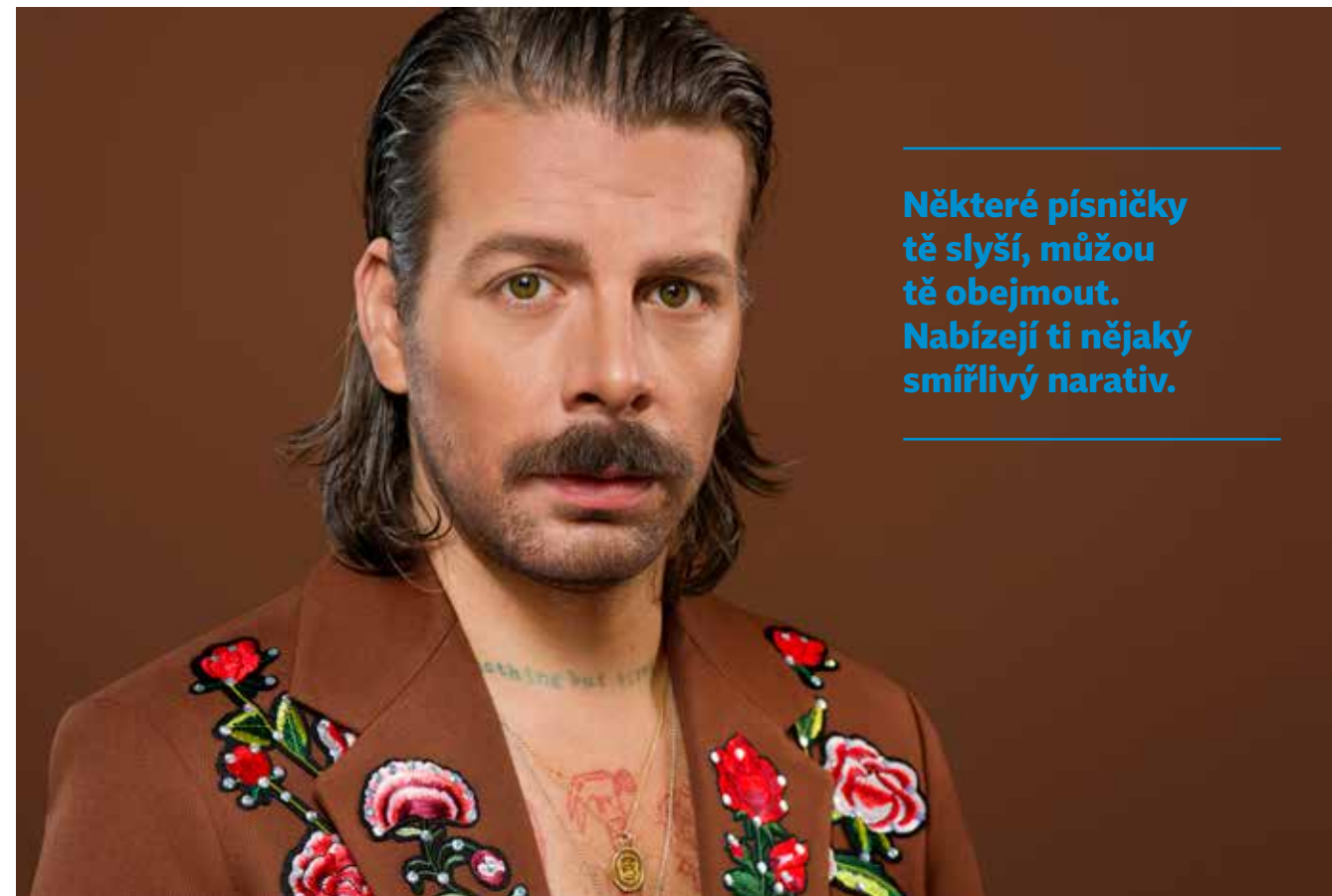

Foto: Wilhelm Kinga

Některé písničky tě slyší, můžou tě obejmout. Nabízejí ti nějaký smířlivý narativ.

ale přemýšlet nechci. Otravuje mě to. Ale nebudu se toho moct stranit věčně. Teď jsem v situaci, kdy si můžu dělat, co chci, a vrátí se mi to. Chci si to co nejvíc užít. Jde mi hlavně o to, konstantně budovat a starat se o komunitu lidí, které zajímá to, co dělám. Pak můžeš vyrábět třeba i speciální, osobní merch, ze kterého budou mít tvoji fanoušci vždycky větší radost, budou k těm věcem mít daleko specifitější vztah. Třeba LP Tunnel Vision vyšlo v nákladu jen 13 kusů, přičemž každý z nich byl ručně dělaný originál. Byla radost to vyrábět a byla radost vidět, že z toho má někdo pak opravdu radost.

Co je hlavním motorem tvojí tvorby?

Ze všeho nejvíc mě pohání potřeba něco neustále překonávat, to je takový můj leitmotiv. Překonávání vlastních

limitů, překonávání těžkostí, které tě v životě potkají. Emocí, se kterými nevím, co mám dělat, pro které nemám místo. Mně vadí tahat si to s sebou na zádech a nevědět, co s tím. Hudba je způsob, jak tomu všemu dát nějaký účel. Věci, co tě bolí, tíží, dostanou skrz ni nějaký nový smysl. To je nakonec i společný jmenovatel celé historie popu. Sdílení zážitků, nejčastěji těžkých a bolestivých. Když se v mé hudbě někdo najde, tak to je pro mě všechno. Moje písničkářství je tady od toho, abychom díky němu mohli být o něco lehčí. Jak já, tak posluchači. Všem by nám pomohlo, kdybychom si mohli trochu vydechnout. V tom má pro mě hudba, ať už ta, kterou mám rád, nebo ta, kterou sám dělám, smysl.

Dobré písničky jsou tedy jednoduše ty, díky kterým je nám líp?

Všichni k hudbě přistupujeme na

základě vlastních zkušeností a na téhle bázi si vybíráme, co se nám líbí a co ne. Hudba samotná na tebe neklade požadavky. Neexistuje hudba, k jejímuž poslechu bys musel být intelektuál, aby tě dokázala oslovit. Dobrá písnička je taková, která od tebe nemá žádná očekávání. Hudba je pomíjivá, protože je o prožitku, který je ale pokaždé jiný. Když se dneska vrátíš k albu, které jsi miloval v patnácti, tak je to najednou jiná hudba, koukáš na ni jinak. Někdy zůstane jen ta nostalgie. A jindy je to se vším všudy – krásně zakonzervovaný pocit. Jediné, co od hudby vyžaduju, je cítit s ní něco společného. A dobré skladby jsou ty, které si pustím za 40 let a ponese stejnou emoční hloubku jako teď.

Jaká je vlastně podstata Jakuba Kaifosze jakožto autora? Jak bys vysvětlil svoji tvorbu někomu,

Foto: Jan Mudra

Schováváme se za abstraktní zvuky, protože je to pohodlnější a bezpečnější než obnažená slova.

kdo o tobě nikdy neslyšel?

Na to mám odpověď vždycky stejnou. Mám rád písničky. Dělán písničky.

A co je esence tvojí písničky?

Nad tím nepřemýšlím. Ty se mě snažíš vytáhnout za hranici, za kterou odmítám chodit, protože jako autor jsem za ní zbytečný. Ve chvíli, kdy vydám skladbu, tak přestává být moje. Patří už jen těm, kdo si ji poslechnou. A každý v ní může slyšet svobodně tohle nebo tamto. A kdo jsem já, abych to někomu vymlouval? Svoboda posluchače je to nejdůležitější. Ty bys jako autor neměl mít potřebu věci pojmenovávat.

To znamená, že když tvoříš, tak se vůbec nezaobíráš svými budoucími posluchači, je to tak?

V kreativní fázi nepřemýšlím, jestli se to někomu bude líbit. Dělán si jenom to, co se mi líbí. Když je to pak hotové a vydané, už to není moje, ale tvoje věc. A dělej si s tím, co chceš. Jestli s tebou bude výsledek nějak rezonovat, protne se s tebou, to už nezávisí na mně, ale jen na tobě.

Zajímavá úvaha. Kdy jsi o hudbě začal takto přemýšlet?

Dospíval jsem k tomu dlouho. Mnoho let jsem k tvorbě přistupoval

egomaniakálně. Štvalo mě sebemenší neporozumění. Chtěl jsem, aby lidi chápali, proč jsem něco udělal tak, a ne jinak, aby jim bylo jasné, jak jsem to myslel, aby se můj záměr přenášel na všechny stejně dokonale. Hodně mě změnila recenze Karla Veselého na Radical Karaoke, debutové album Lazera Vikinga. Karel v ní tu desku úplně roztrhal. Dal jí 27 % za milosrdných 27 minut. Pro mě to bylo těžký, protože Karla respektuju jako hudebního kritika a jako člověka. Mám ho moc rád. Takže jsem si to tehdy bral trochu osobně a bylo mi z toho dost smutno. Když jsme se o tom pak bavili, navedl mě na tu myšlenku, kterou jsem ti před chvílí popsal. Byl to formativní moment a doslova mě to osvobodilo.

Je pravda, že my všichni si do hudby projektujeme sami sebe.

Proč lidi poslouchají smutné písničky,

když jim je mizerně? Protože ty skladby říkají: „Nejsi sám v tom, co cítíš. My tady pro tebe vždycky budeme.“ Protože někdy pro svoje pocity nemá ta správná slova, nedokážeš to sám se sebou vykomunikovat, najít v sobě klid. A některé písničky ti to můžou dát, protože tě vlastně obejmou, slyší tě. Nabízejí ti nějaký smířlivý narativ. A to mi přijde krásný u jakéhokoliv umění. Když v něm najdeš společný průsečík, který je tak pevný, že ti dá lidský komfort, který nejsi schopný najít jinde.

Zajímá tě jako autora, jak tvoje hudba působí na posluchače? Jestli se u ní dobře baví, dožívají, anebo u ní myjí nádobí?

Jasně že je to pro mě důležité. Není nic lepšího, než když za mnou někdo přijde a řekne, že mu moje písnička jakkoliv

pomohla. A jestli za mnou někdo přijde, aby mi řekl, že se mu u mojí desky dobře luxuje, je to pro mě taky fajn, už jen proto, že měl potřebu to se mnou sdílet.

Když nahráješ písničku, je to vůči ní tak trochu nefér. Zaznamenal jsi ji sice nejlépe, jak jen jsi dokázal, jenže pouze v jejím jednom jediném konkrétním momentu. A ta nahrávka z tvého pohledu pak navždy zůstane jen neustále stárnoucím otiskem. Vlastně pro tebe jako pro autora tak trochu umře. Jakmile ji zaznamenáš, nemůže už nikam dál růst. Takže jakákoliv zpráva o tom, že si žije vesele dál, díky tomu, že někomu říká něco aktuálního, tě vždycky potěší.

Jsme u konce. Čeština, nebo angličtina? Máš bohaté zkušenosti s oběma jazyky.

Textům, ať už jsou v jakémkoliv jazyce,

bychom měli věnovat co nejvíc prostoru. Dáváme místo toho často daleko více energie do věcí, které nikdo nikdy tolik nedocení. Schováváme se za abstraktní zvuky, protože je to pohodlnější a bezpečnější než obnažená slova. Ale zpátky k otázce. Píšu rád v obou jazycích. K angličtině mám blíž, ať už se bavíme o písňových textech, nebo o jazyce samotném, jenže čeština zase dokáže být daleko nemilosrdnější, brutálnější. Angličtina je zpěvná a mnohoznačná, co víc si při psaní písniček přát. Jenže když si naopak dáš tu práci s češtinou, dokážeš všechno pojmenovat daleko konkrétněji. Je to sice tupější nůž, ale bodá daleko blíž srdci. Proto miluju český písničky. A proto Wild Tides budou česky už forever. (na moment se zamyslí) Wild Tides budou česky forever... (smích) ☒

Foto: Matyáš Fous

Pohání mě potřeba něco neustále překonávat, to je takový můj leitmotiv.

Sergei Barracuda

„Můžou tě dostat z Ostravy, ale nedostanou Ostravu z tebe“

Erik Peter, vystupující pod pseudonymem Sergei Barracuda, je na rapové scéně už patnáctým rokem a patří k jejím nejvýraznějším osobnostem. Momentálně pracuje na nové desce, kromě psaní textů přebírá i produkci a bilancuje svou dosavadní tvorbu.

TEXT: ANNA KOUCKÁ (REFRESHER)

Foto: Marek Tomíček

Foto: Sarah Nicollina Sibilev

Na hudební scéně se pohybuješ už skoro patnáct let. Za tu dobu se rap z okrajového žánru posunul do mainstreamu a registruje ho čím dál více posluchaček a posluchačů. V čem ty osobně vnímáš, že se žánr nejvíce posunul?

Největší rozdíl vnímám v možnostech. První track interpreta, který začne dnes, zní lépe než track člověka, který začal patnáct let zpátky. Taky vše usnadňuje ta technika. Dnes je možné udělat kvalitní track i z pohodlí svého domova.

Mám pocit, že současná rapová scéna už je docela roztržštěná, míchají se tu různé podžánry, styly, komerce a alternativa. Tak jak celou současnou scénu vnímáš? Myslíš, že se vyvíjí dobrým směrem, nebo je něco, co bys jí vytkl? Baví mě, jak je současný rap barevný

a také jaký je tam mix. Vytknul bych ale současné scéně to, jak nepřichází s vlastním soundem a nápady. Většina interpretů zní velice podobně jako mnoho dalších z celého světa, není tam osobitost v beatech a flow.

Rap poslední roky začal pronikat i do povědomí různých odborných akademií a jako žánr začal být reflektovaný i v rámci hudebních cen. Bylo by pro tebe třeba důležité, kdyby ses dostal do nominací nějakých hudebních cen, nebo tě to moc nezajímá? Důležitější jsou zlaté a diamantové šperky, které si můžu koupit za peníze z hudby. (smích)

Do současného rapu se často promítají i prvky jiných žánrů, nejčastěji elektronické hudby.

Tak jak pracuješ s propojováním žánrů? Je to něco, co je ti přirozené, a s vývojem tebe a doby se posouvá tvá tvorba, nebo době svou tvorbu přizpůsobuješ?

Češi mají hodně rádi disko, hlavně ta starší generace. Rodiče a prarodiče dnešních mladých poslouchali rovné beaty, které se dnešnímu trapu vymykají, ten má rytmus spíš nepravidelný. Snažil jsem se na nadcházejícím songu Směj se teď spojit produkčně obojí a vyhovět tím jak sobě samotnému, tak té majoritě posluchačů a posluchaček. Víím, že třeba momentálně frčí drill (žánr rapu, pozn. redakce), a hodně jsem prodělal tím, že jsem ještě žádný drillový song neudělal, ale osobně mě to moc nebere.

Rodiče a prarodiče dnešních mladých poslouchali rovné beaty, které se dnešnímu trapu vymykají, ten má rytmus spíš nepravidelný.

Když si teď poslechnesh svou starou tvorbu, máš to rád a baví tě to, nebo v sobě máš vnitřního kritika a vnímáš tam, co bys teď udělal jinak?

Neposlouchám už svou starou tvorbu ušima frajera, který ty věci nahrál, ale říkám si místo toho: „Když to ti lidi milovali a platili za to, tak to asi nakládalo, jak mělo.“

Začal ses věnovat i produkci. Baví tě to? A proč ses rozhodl, že si začneš hudbu dělat i produkčně, nejen textařsky?

Než jsem se stal rapperem, tak jsem chtěl skládat muziku. Bylo mi devět a skládal jsem loopy ve hře MTV Music Generator na PS1 (PlayStation). Snil jsem o tom,

že budu DJ. Tehdy jsem si myslel, že DJové jsou ti, co skládají zpěvákům hudbu, tak proto. (smích). Začal jsem teď s produkcí, protože miluju hudbu a chtěl jsem jí co nejvíce rozumět. Chtěl jsem vlastní zvuk a nerapovat do „type beatu“ určeného pro zahraniční interprety. Chtěl jsem si dát 100 % jako textař i skladatel. Dřel jsem na tom osm let, teď si produkuju desku komplet sám a beru to jako jeden z nejlepších kroků v životě.

Máš studio doma a většinou pracuješ o samotě. Vyhovuje ti to? Nechybí ti někdy ty druhé oči a uši, které by ti mohly dát zpětnou vazbu?

Mám na dálku skvělého poradce, co má top ucho. Je to také velmi známý a úspěšný frajer, proto ho nebudu jmenovat. Zkritizuje mi vše do detailu, a když chválí, tak vím, že to myslí vážně. Je to moje velká pomoc. Posílám mu furt dema. Ve studiu se ale cítím nejlíp sám.

Když už jsme u domácího studia, tak jak bys popsal svůj kreativní proces? Co tě nejvíc inspiruje a jak pak vypadá průběh tvého tvoření?

Inspiruje mě LED osvětlení v noci, zapálené svíčky, silná marihuana, káva a kratom v hrnku, štos bankovek na stolku, kousky umění na zdi, otevřený Ableton software, Akai MPC, na kterém jsem udělal beat. Objevil jsem u sebe „hyperfokus“ aka stav, kdy hodina pociťově trvá 10 minut a kdy uteče 8 hodin, aniž bych si jednou odskočil na záchod nebo do lednice. Dostavuje se mi z práce pocit euforie, který jsem nezažil ani na MDMA.

Brzy ti bude vycházet nová deska, často o tom mluvíš tak, že by to měla být tvoje vrcholná tvorba. V čem se bude odlišovat, jak se bude jmenovat a na co se na ní můžeme těšit?

Bude démonická, agresivní a energická. Nebude tam jediný nedokončený track, jenom aby seděl do počtu. Hosty zatím nebudu jmenovat.

Posunul jsi datum, kdy deska půjde ven. Z jakého důvodu?

Foto: Olivia Rebecca

Nejsem s tím zatím spokojen a vím, že nemusím spěchat. Také čištění některých sampleů zabere delší dobu, než jsem si myslel.

U tebe se hodně řeší rozdíl mezi „starým Sergejem“, který dělal tvrdý rap hlubokým hlasem, a „novým Sergejem“, který je melodičtější a používá autotune

(efekt upravující výšku hlasu). Chápu, že je naprosto přirozené, že se interpret vyvíjí a mění styly, aby nestagnoval, ale jak snášíš to, že ti vlastně někteří vyčítají, že tvá tvorba podle nich už není to, co bývala?

Jak to snáším? Dnes vím, že ti zklamaní fanoušci, co chtěli starého Sergeie, byli nasraní právem. Dnes si uvědomuju,

co ode mě čekali a co jsem jim nedoručil. Dřív jsem myslel, že jsou jen mimo a hejtují bez důvodu. Melodický nový Sergei byl dobrý a udělal mi balík. Ale přestal mě bavit.

Když to vztáhneš na novou desku, bude typově bližší tvým novým projektům, nebo spíš těm starším? Bude bližší těm starým, něco ve stylu Pouliční ekonomické 1.

Jsi obecně poměrně plodný autor, vydáváš klidně i několik projektů za rok. Je důležité neustále dávat ven novou hudbu, aby ses udržoval v povědomí lidí, nebo to děláš, protože tě to zkrátka baví, a když něco máš, chceš to hned dát ven?

Upřímně, svou strategii releasování alb za poslední roky dnes sám sobě kritizuju. Rozhodoval jsem se spíš na základě emocí a sypal víc kvantitu než kvalitu. Dnes jsem 100% pro kvalitu a to, přijít jednou za čas s velkou bombou, než abych to na sílu krmil.

V minulém roce ti vyšel i projekt Goodfellas s Palermem, těsně předtím, než nastoupil do vězení. Jaký máte vy dva vztah a jak vznikl tenhle projekt, který je zatím tvůj poslední?

Palermo je můj velmi dobrý kolega. Projekt vznikl rychle, album jsme měli za čtyři dny. Od textů přes beaty až po nahrávání. Byla to rozlučka na dlouhou dobu. Jasně, je to jeden velký freestyle, ale ta atmosféra a srdce té desky to drží nad vodou.

Obecně máš na projektech poměrně dost featů (spoluprací), sám featy dáváš i jiným umělcům. Podle čeho si vybíráš, s kým chceš spolupracovat?

Featům teď dávám utrum. Respektive já sloky budu od lidí jen brát, ale nechci jim je dávat. Dřív jsem chtěl někomu pomoci nebo jsem potřeboval peníze. A na konci dne jsem jen zlevnil své jméno. Každopádně pro spolupráci je důležitá vzájemná chemie a skillset (schopnosti, pozn. redakce).

V posledních letech ses asi především skrz film Banger propojil s Adamem Mišíkem, což je interpret, který do rapu běžně příliš neprosakuje. Jak se stavíš k dalším možným spolupracím i s interprety mimo rapovou scénu?

Osobně mám raději pop a R'n'B lidi než rapery. Už si nechci zpívat vlastní refrény. Chci, ať mi je zpívají oni.

Tvoje poloha v rapu je někdy hodně macho. Máš pocit, že to odráží tvoji reálnou osobnost a to, jak žiješ?

Osobně mám raději pop a R'n'B lidi než rapery. Už si nechci zpívat vlastní refrény. Chci, ať mi je zpívají oni.

Rapera vždy otestují životní situace, jestli žije to, co píše. A co si pamatuju, tak jsem vždy uspěl. Lidé jsou na mě milí a já na ně taky. Jsou vždy překvapení, když mě poznají osobně, jako by si fakt předtím mysleli, že jsem idiot nebo co. Macho jsem převážně jen v ložnici a na albu. Být macho na plný úvazek tě dostane do vězení, svět se v tomhle ohledu už změnil.

Myslíš, že právě tohle k rapu patří? Taková ta tvrdá, hodně maskuliní poloha?

Ta je s ním jen nejčastěji spojována. I intelektuálové umí rapovat. Třeba Common nebo J. Cole.

Jak moc jsou texty, které píšeš, autentické? Je to vždycky nějaký reálný příběh, nebo alespoň něco, co odráží tvou realitu, nebo jde občas i o úplně fiktivní věci?

90 % authentic a 10 % mixle pixle hahaha.

Tvoje tvorba je hodně spjatá s Ostravou, kde žiješ. Myslíš, že by se tvoje hudba hodně změnila, kdyby ses přestěhoval jinam?

Myslím, že ne. Můžou tě dostat z Ostravy, ale nedostanou Ostravu z tebe.

Máš zkušenosti i s nahráváním a natáčením klipu v USA, za sebou spoluprací se zahraničními umělci. V čem vnímáš největší rozdíl mezi tím, jak hudba vzniká právě ve Spojených státech, a tím, jak vypadá ta realita tvoření u nás?

Frajeři tam nalepují řádek po řádku. Proto jim ty sloky zní tak dynamicky a nezadýchane. Pronajmou si studio na dva týdny a jsou tam furt. Nechodí do studia na tři hodiny jak s domácím úkolem, jako to dělá většina lidí tady. Tam je to zakořeněné hluboko, zatímco tady si každý ohýbá pravidla podle svého. Dva nesrovnatelné trhy a světy.

Jak jsem psala už v úvodu, rapu se věnuješ dlouho. Měl jsi někdy období, kdy jsi měl kreativní blok a přemýšlel jsi, že skončíš? A jestli ano, tak jak jsi to pak překonal?

Asi stokrát. Vždy to přešlo, když jsem si uvědomil, že nic jiného neumím. Důležité za mě ale je nenutit se a nenahánět múzu. Ona přijde sama.

Je rap něco, čím se plánuješ živit už napořád? Přece jen, ten žánr tady, v československém prostředí, není tak dlouho, a nemáme ještě úplně příležitost vidět třeba šedesátileté rapery. Myslíš tedy, že to vůbec jde, a chtěl bys něco takového? Jestli ne, tak co plánuješ dělat do budoucna?

Rapem ne, ale hudbou ano. Dokážu si představit sám sebe jako filmového skladatele. Když dobře zaplatí, budu dělat i muziku do výtahu nebo nákupního centra. To je další důvod, proč jsem se začal věnovat produkování. Ta představa mě jako šedesátiletého rapera se mi nelíbí. Mix/Master nebo beatmaking nemají věkový limit.

Poznámka: Děkuju moc za rozhovor! Děkuju moc OSA a Autor in magazínu! Bylo mi ctí! ☑

Bára Vaculíková

„Moje písničky jsou inspirované muži, ale věnované ženám“

Zpěvačka a skladatelka Bára Vaculíková má několik hudebních tváří. S kapelou Yellow Sisters procestovala čtrnáct zemí a nejvíce ji inspirovala Afrika, sólově se našla v projektu Diva Baara. Umělecké vlohy zdědila po mamince Petře Černocké a přeskočily i na její dceru, dabérku Olivii.

TEXT: JOSEF MARTÍNEK

Posluchači vás znají z multizánrového a cappella souboru Yellow Sisters nebo satirického dua Mateřská.com, momentálně vystupujete hlavně sólově jako Diva Baara. Zrovna dokončujete svou druhou desku pod tímto pseudonymem. Kdy vyjde?

Hodně práce máme za sebou. Ale bohužel i před sebou. Snažím se každý den uklidňovat neklid svého srdce, které by chtělo vydávat už zítra. Deset skladeb máme natočených, včetně nadstavby smyčců a dechových sekcí od Emila Viklického a Míry Hloucala. Zdá se to být jen baletní krůček k vydání, ale aktuálně stojím před rozhodnutím, jestli album neposunout na podzim. Trochu mě to drásá, ale vypadá to, že těhotenství s touto deskou se trochu protáhne. Věřím, že o to bude nakonec krásnější.

Každý ze zmíněných projektů je zaměřen na trochu jiný typ publika,

v různých etapách se jim věnujete s různou intenzitou. Zrcadlí se v tomto střídání tvůrčích období to, co se ve vašem životě zrovna děje?

Je to přesně, jak říkáte. Před Yellow Sisters jsem dokonce měla ještě další tři kapely. V osmnácti jsem se poprvé zjevila na pódiu, a rovnou na Rock for People s afrohipopovou kapelou Forbidden Fruit. Yellow Sisters v mých pětadvaceti reflektovaly moji potřebu proměny z dívky v ženu. Procestovaly jsme čtrnáct zemí a vydaly sedm CD. Mateřská.com byla o proměně ze ženy v matku. A Diva Baara naopak zpátky z matky v ženu. Už vyspělou, sebevědomou divu, která si ale chce zachovat něco ze své dívčí divokosti. Další období už bylo mnohem více introspektivní, a to i vlivem zpomalení během covidu. Určitě se to na desce projeví. Melancholie byla vždy součástí mojí duše. Ale nedávám jí tolik prostoru, kolik by si chtěla vzít. Trvám si na radosti a energii a ty chci z pódia sdílet i s publikem.

Jste typ tvůrkyně, která skládá na základě spontánního impulsu, nebo nápad potřebujete takzvaně vysedět?

Moje nejoblíbenější metoda je skládat ve snu. Spím, zdá se mi sen a v něm tvořím píseň. Snažím se mít vedle postele blok nebo aspoň telefon a zaznamenat si úryvek. Zbytek už vysedím u pianu nebo ukulele. Perfektně na mě funguje také zadání. Dejte mi termín, a složím vám písniček, kolik budete potřebovat. V běžném denním režimu jsem schopná se rozplynout tady a teď v čemkoliv, co zrovna zaujme mou pozornost. Ať už je to moje žurnalistická práce, nebo rodina, případně v letních měsících výlety za koupáním a nicneděláním. Jsem totiž zároveň velmi pracovitá i velmi líná. S tímto paradoxem se učím žít. Někdy mě v nesmyslně vysokých obrátkách žene vášeň pro tvorbu, jindy jsem líná jako veš. Dlouhodobě mě ale nic neuspokojuje tak jako psaní písniček a koncertování. Takže mnou vlna lenosti

Diva Baara, foto: Alžběta Jungrová

vždy mrští zpět o piano. A já si ani nevšímnu, a sedím u něj třeba šest hodin.

Co vás inspirovalo k psaní na druhou desku projektu Diva Baara?

Byl to proces. Písničky nevznikaly pár měsíců, ale spíš několik let. Na té první mi se skladbou hodně pomáhal kamarád Luciano Mayaci. Teď jsem se muse-la spolehnout sama na sebe. Měla jsem jasno, že chci dospět k něčemu, co bude žánrově držet pohromadě, a to chvíli trvalo. Tematicky jsem se sama od sebe moc neodchýlila. V podstatě v sobě

nejčastěji zkoumám různé podoby lásky. Už na první desce jsem si uvědomila, že moje písničky jsou často inspirované muži, ale věnované spíš ženám. A přesně taková asi jsem.

Jsou právě ženská témata, která prostupují všemi zmíněnými projekty, do jisté míry ústředním motivem vaší tvorby?

Nebyl to životní záměr. Ale evidentně mě rozpor mezi něžným a drsným pohlavím nejvíce baví a inspiruje. Zřejmě to je mou komunikativností, vyhraněným

genderem, orientací na muže. Jsem ta generace, která to měla jednodušší. Buď jsem v samostatném módu, zajímají mě muži, nebo se bavím s kamarádkami, nebo jsem v módu matka a pozornost si vezmou děti, v mém případě moje geniální dcera. V tichu mezi tím to zpracovávám do hudby.

Dlouhodobě mě ale nic neuspokojuje tak jako psaní písniček a koncertování. Takže mnou vlna lenosti vždy mrští zpět o piano. A já si ani nevšímnu, a sedím u něj třeba šest hodin.

Vraťme se teď v čase zpět na začátek milénia, do období, kdy vznikly Yellow Sisters. Od začátku jste se hlásily k žánrům jako soul, jazz, r'n'b, ale i k world music či reggae. Kde jste tehdy čerpal inspiraci pro takto rozmanitou směsici? Měly jste nějakou zahraniční předlohu, ve které jste se zhlížely?

Na konkrétní předlohu jsou Yellow Sisters příliš individualistické. Na začátku ta inspirace možná trochu proudila od Zap Mama a Bobbyho McFerrina, pro kterého jsme měly tu čest i vystoupit. Pro Yellow Sisters bylo a je určující hlavně to, že jsme všechny čtyři skládaly, a každá po svém. Proto ta stylová rozmanitost, která nás, myslím, dělá mezi kapelami unikátní. K tomu přimícháte trochu improvizace, ženského sdílení a potřebu jít do hloubky, a máte z toho naprosto nespoutanou partu Yellow Sisters, které spolu příští rok oslaví dvacet let.

Vystupovaly jste v různých koutech světa – od Londýna přes turné

Yellow Sisters – zleva: Antonia Nyass, Bára Vaculíková, LuHawa Goldin, Lena Yellow, Honza Melichar, foto: Martin Faltus

po Španělsku až po Alžír. Jak na toto hudebně-cestovatelské období vzpomínáte? A promítl se někdy vlivy jednotlivých kultur konkrétně do vaší autorské tvorby?

Byla to vlna energie, kterou jsme všechny milovaly. Na začátku jsme byly v kapele dvě svobodné, bezdětné, ale druhá polovina už tuhle éru absolvovala s dětmi, které nechávala většinou doma. Byl to pro nás ostrov svobody a dobrodružství. Naše první cesta byla do Afriky. Ta nás hodně inspirovala, na jejím základě vlastně Yellow Sisters vznikly. A repertoár tím byl do velké míry ovlivněný. Na desce byly reggae písničky jako Sweet Man nebo Back to the Roots i jedna africká lidová. Postupně jsme se otevíraly dalším světům – indiánům, Španělsku. A přicházely niternější skladby jako Pramen. V repertoáru projektu Diva Baara se mi z cest objevila skladba Austrálie, ve které vzpomínám na tuhle životní cestu, která změnila můj život.

Požádala jste někdy, ať už s Yellow Sisters, nebo s projekty, které jim předcházely nebo vznikly až později, o názor při tvorbě písní svou maminkou Petru Černockou?

S mámou máme přátelský vztah postavený na absolutní důvěře. Takže s ní

osobní i kapelové věci probírám hodně často. K hudebním konzultacím jsem přistoupila až o hodně později, když jsem dělala první desku projektu Diva Baara. Ukázalo se totiž, že nám to spolu jde hlavně na poli textování. Jeden text jsme dokonce napsaly na dovolené společně. Jedna řekla větu a druhá ji dorýmovala. To bylo naše první kreativní propojení. Jeden text mi dokonce celý přepsala. Přišla jsem k ní na návštěvu a ona mi řekla: „Podívala jsem se na ten tvůj text, a moc mi to nefungovalo. Napsala jsem ti jiný.“ A podávala mi ho na psaný drobným písmem propiskou na papírovém ubrousku. Někdo by se urazil, mě to pobavilo a musela jsem uznat, že ten její byl opravdu lepší. Holt režisér a maminka mají vždycky pravdu. A tak ho na koncertech dodnes pyšně zpívám.

Jak se ona dívala na vaše první hudební kroky? Vedla vás k muzice od malička a pomáhala vám se v jejím světě zorientovat, nebo byla spíše pozorovatelkou?

Snažila se moc do toho procesu nevstupovat. Myslím, že první koncert jsem jí dokonce zatajila. Když nám Dan Bárta křtil v Paláci Akropolis CD s kapelou Yellow Family, která Yellow Sisters předcházela, už jsem měla pocit, že o něco

jde. A to mě možná viděla na pódiu poprvé. Nejdřív jsem měla dojem, že se naše hudební světy hodně míjejí. Čím jsem ale starší, tím víc mě baví s ní trávit čas a to propojení pokorně hledat. V posledních dvou letech vystupujeme také společně s komponovaným pořadem Saxana s. r. o. a jednou do roka pořádáme vánoční koncert v pražské Malostranské besedě, na kterém si máma zazpívá i s mojí v podstatě jazzovou kapelou.

Zdá se, že v ženské linii vašeho rodu se umělecké vlohy dědí: vaše třináctiletá dcera Olivie zvaná Coco je úspěšná dabérka a věnuje se i herectví či zpěvu. Všechny tři jste se setkaly v singlu Čas Vánoce z roku 2019. Uvažujete o nějaké další mezigenerační spolupráci?

Coco je teď ve věku, kdy se jí spolupracovat obecně moc nechce. Pubertu má naštěstí láskyplnou, na nějaké společné zpívání jí ale moc neužije. V době singlu Čas Vánoce byla ještě „ovladatelná“. Teď si buduje vlastní cestu. Loni nazpívala hlavní dabingovou roli Matildy podle Roalda Dahla ve stejnojmenném filmovém muzikálu na Netflixu. A na její obrazu musím říct, že nám před pár měsíci zaskočila na třech koncertech s Yellow

Sisters, když jsme měly nouzi v kapele. A zvládla to skvěle! Dokonce se kvůli mně oblékla i do žluté barvy, kterou ve svém věku celkem logicky nesnáší.

Svoje potomky jste spolu s dalšími členkami Yellow Sisters zapojily také do nahrávání alba Zvěřinec, určeného dětskému publiku. Jak se vám skládají písničky pro nejmenší publikum? Je při jejich přípravě nezbytné vcítit se do dětské duše?

Zvěřinec a dětská tvorba nás nadchly tak, že jsme dětské desky natočily hned tři za sebou. Děti účinkovaly na všech. Na prvním Zvěřinci si Coco zašílala do jedné písničky slovo „bába“. Na druhém zpívala sbory a na třetím už sóla.

Diva Baara Žatec, foto: archiv Divy Baary

Bára Vaculíková se svojí maminkou Petrou Černockou, foto: Kristýna Svobodová

Jako v jiné mojí tvorbě i Zvěřince mapují moje, v tomhle případě naše, plynutí času. Vcítovat se do dětí jsme nemusely. Vždyť jsme to v reálném čase žily! A další deska zřejmě čeká i náš projekt Mateřská.com. Hádejte název... Přece – Puberta!

Působila jste v několika kapelách, před Yellow Sisters to byly například Forbidden Fruit či Funky Feast, ale teprve jako Diva Baara vystupujete v roli sólistky. Dává vám vědomí, že písniemi promlouváte sama za sebe, větší svobodu?

Ve Funky Feast jsem byla poprvé v roli frontmanky a spolu s kapelou skládala svoje první písničky. Tahle klučič parta mi ale moc dlouho nevydržela. Rytmická sekce Radim Genčev a Ondra Pomajsl potom spolu pokračovali dál a jsou skvělí. Právě svoboda byla už tenkrát moje téma. Utekla jsem jim do Španělska sbírat jahody, a bylo po kapele. Vlastně jsem od té doby nikdy nebyla interpret ve smyslu zpívání „cizích“ písniček. Takže moje míra svobody ve čtyřech Yellow Sisters, v duu Mateřská.com nebo jako jedna Diva Baara je podobná. Diva je jiná v tom, že se neopírám o repertoárovou pomoc nikoho dalšího. Je to spíš větší zodpovědnost. Ve výsledku jsem na pódiu a komunikuju

s lidmi já a prezentuju jim svou tvorbu. Byl to pro mě krok k většímu sebevědomí. Naštěstí mám v zádech skvělé muzikanty Petra Tichého, Radka Krampla, Mishana Pajdiaka, Veroniku Němcovou a Kubu Juránka.

Vaši tvorbu podporuje OSA. Jaké klady vám spolupráce s ním přináší?

Jsem dítě chaosu a OSA mi dává řád. Bez něj bych si snad ani nevzpomněla, kolik jsem toho už složila. V době, kdy prodeje CD už nejsou pro muzikanty skoro žádným zdrojem financí, si vážím toho, že dostávám něco navíc za živé hraní. Několikrát podpořil i vznik našich CD nebo videoklipů. Beru jej i jako znak profesionality, která nás muzikanty váže k sobě.

Co vás čeká v nejbližší budoucnosti? Chystáte se novou desku také pokřtít, popřípadě ji fanouškům představit na turné?

Ano. Desce bude předcházet série singlů. První Pod kůží, podle kterého se deska bude jmenovat, vychází v březnu i s hodně divokým videoklipem ve stylu televizní talentové show. Převléknou se v něm asi dvanáctkrát a zúčastnily se ho skoro všechny moje kapely. Zároveň s ním startuju crowdfundingovou kampaň na desku. ☒

Tomáš Fröde

„Při skládání si uměle vytvářím pocit neštěstí“

Kapela Imodium funguje na české hudební scéně bezmála dvě desetiletí, v posledních pěti letech ale byla v umělém spánku. Její frontman Tomáš Fröde však nezaháel a v době, kdy si Imodium dávalo domluvenou pauzu, pracoval v rádiu a zároveň ve svém studiu produkoval hudbu mladým kapelám. Po večerech pak tvořil nový materiál pro návrat Imodia. Jak vidí svůj nadcházející comeback?

TEXT: MARTA PUŠOVÁ

Před časem jste se s kapelou Imodium rozhodli, že si dáte pauzu. Co vás k tomu vedlo?

Bylo to jednoduchý, všechno dohromady, začali jsme se prostě motat v kruhu. Naše kapela se vždycky snažila být nějakým způsobem progresivní a chtěla někam směřovat a růst, ale my jsme se cyklili jak koncertně, tak i v tvorbě. Rozhodně tam nebylo ani náznakem to, že bychom měli mezi sebou problém lidsky. Což dokazuje také to, že jsme i přes pauzu byli neustále v kontaktu a trávili jsme spolu čas. Chtěli jsme prostě z toho kruhu ven a věděli jsme, že se z něho musíme vytrhnout a nadechnout se.

Přestávka nakonec trvala dlouhých pět let...

Je to úlet. V říjnu 2019 jsme odehráli poslední koncert. Záměrně jsme si neříkali žádný čas, jak dlouho bude pauza trvat. Padl názor, že třeba pět let, a já si pamatuju, jak jsem se tomu tehdy vysmál, že

se nebudu vracet jako skoro čtyřicátník. Ono by se to asi stalo o něco dřív, ale bylo tady to dvouleté období kulturního prázdna, ten pitomej covid, kterej to samozřejmě protáhl.

Říkal sis někdy, že už se nedáte dohromady?

Samozřejmě to bylo bez záruky. Jak se všichni pomyslně rozprchli do světa, mohlo se snadno stát, že si po pár letech řekneme, že nám to nechybí a už děláme něco jiného, co nás naplňuje, to ve vzduchu viselo. Ale moc jsme si to nepřipouštěli, neměli jsme až takový strach, že bychom si tu pauzu nepřáli. Pro mě to ale byl neuvěřitelný moment, protože tu kapelu mám od čtrnácti let čili celej produktivní věk, byl to pro mě druhý full time job.

Máš takhle zpětně pocit, že ta pauza byla prospěšná?

Myslím, že stoprocentně. Podle mě byl

ten čas tak akorát, nemám pocit, že by nám něco uniklo. Zasekli jsme to vlastně v říjnu 2019 a v lednu 2020 přišel covid, takže jsme si říkali, že Imodium stejně o nic nepřichází.

Co ti během kapelní nečinnosti nejvíc chybělo?

První, po čem se mi stýskalo, byla doávka. Většinou muzikantů právě to cestování vadí, protože jen trčíš v autě, ale já jsem to miloval. Chybělo mi, že na jedinou po téměř osmnácti letech neseďm víkend co víkend v dodávce. Miloval jsem ty návraty hlavně v létě, kdy byl vzhůru jenom řidič a já jsem koukal na letní nebe a byl takovej klid, kdy jsem byl příjemně unavený z koncertu a všichni ostatní spali. Tak to mi první půlrok strašně chybělo.

A kdy se ti začalo stýskat po kapele?

Nebylo to tak úplně hned. Veškeré moje

Tomáš Fröde, foto: Michal Havlíček

počínání se totiž motá kolem muziky, ať už rádio, ve kterém pracuju, nebo moje nahrávací studio, kde produkuju čím dál víc muziky pro druhé, do toho jsem založil projekt Walkmanz s Reném Ryparem a Zbyňkem Raušerem, takže jsem vlastně byl v hudbě pořád. Trvalo to skoro dva roky, než jsem po práci ve studiu vzal do ruky kytaru a začal jsem si natáčet nové nápady a materiál pro nadcházející desku.

Jak u tebe proces tvorby vlastně probíhá?

Jedna věc, která je naprosto neměnná už od mých prvních počínů a asi to tak už zůstane, je ta, že píšou texty až do hudby, nikdy jsem nezhudebňoval text. Nejlepší model je, když to vzniká souběžně, když si člověk vezme kytaru a rovnou z něj jdou i slova. Vím o několika muzikantech, kteří to takhle mají, a dost jim to závidím. Já používám

klasicky svahilštinu a texty jsou až to poslední. Navíc jsem teď skoro šest let od poslední desky nepsal, takže ty kolečka jsou hrozně zadřené. Ale co se změnilo, je, že u toho pořád musím být takový seabemrskáč. Vždycky jsem při skládání dělal hrozný věci, o dost víc stoupla spotřeba alkoholu, kdysi jsem i za deště dokázal sedět na balkoně, kde jsem měl přigafovaný deštník, a kouřil jsem jednu za druhou. Potřeboval jsem, aby mi fyzicky nebylo dobře, nevím, proč to tak mám. I teď to tak je, potřebuju se někde zavřít a odšpuntovat láhev. Myslím si, že všeobecně převládá pravidlo, že když je člověk šťastnej, tak se mu blbě píše.

Jedna věc, která je naprosto neměnná už od mých prvních počínů a asi to tak už zůstane, je ta, že píšou texty až do hudby, nikdy jsem nezhudebňoval text.

Jsi tedy dvorní skladatel hudby i textů?

Textů určitě, u hudby je to různý, kus od kusu. Něco složím já a jen se to dotvoří, někdy je to jinak. Do textů si nenechám moc mluvit a vlastně mi do nich ani nikdo nikdy nemluvil. Muziku minimálně dotváříme společně a taky jsme všichni rovnocenně podepsaní pod tvorbu a nikdo neřeší, kdo přinesl víc.

Kolik času s kapelou trávíte společně ve studiu?

Dřív to bývalo tak, že kapela, která si to mohla dovolit, jezdila do studia i tvořit a pronajala si ho třeba na měsíc. Teď to funguje tak, že tam přijdou už s hotovým materiálem a jen ho na místě nahrají. My ten komfort vlastního studia máme, takže se tam sejdeme klidně na víkend, otevřeme muziku, opracujeme

Imodium – zleva: Daniel Franc, Tomáš Fröde, Ronoon, Adam Jánošík, foto: Jan Nožička

ji a rovnou jdeme natáčet. Takhle jsme nikdy dřív nepracovali.

Kdo má poslední slovo u finální podoby songu?

Měl by to být producent, a tím, že u posledních dvou desek jsem byl producentem já, tak jsem to rozhodoval já. Ale když se bavíme o celku dané písni, nevybavuju si, že by nastaly momenty, kdy by se muselo nějak hlasovat. Vždycky se došlo ke společnému závěru. To je výhoda toho, mít kapelu dvacet let, kdy věci jako velké ego a handrkování se máme dávno za sebou.

Dokážeš si v roli skladatele a zároveň producenta udržet odstup?

Toho jsem se bál nejvíc, na druhou stranu tím, že produkuju čím dál víc muziky pro jiné interprety, tak o té disciplíně už něco vím a odstup si díky zkušenostem udržet zvládám. Ale rádi si poslechneme i názor někoho zvenčí, komu důvěřujeme.

Existuje něco, co se ještě můžeš naučit od jiných interpretů?

Pracuju převážně s mladými novými talenty a je skvělý se od nich učit. Mají spoustu jiných přístupů, už tolik nepijí (smích), jinak vnímají tvorbu. Už nejsou zvyklí točit desky, protože je doba singlová, používají nové postupy, určitě je zajímavé to sledovat.

Jak prolamuješ kreativní bloky, pokud nastanou?

Já se obávám, že ve finále to chce vždycky ten čas. Tyhle věci nechceš lámat přes koleno jenom proto, aby byly. Horký jehly nedělají dobrotu. Říkám to i kapelám, se kterými pracuju, ať jsou v klidu a nespěchají, protože jak se to jednou natočí, tak už to tam bude a nevezmou to zpátky. Pokud je teda něco štvé, ať to řeknou, dokud je čas to změnit.

Takže neprožíváš klasický umělecký přetlak, kdy z tebe texty musí ven?

Určitě ne. Jsem na texty přišernej, už je třeba natočená muzika ve studiu, a já

teprve dopisuju texty, které už mám zpívat... Je to pro mě strašně útrpný proces a pak jsem strašně rád, když už to je, má to hlavu a patu a jsem s tím spokojenej. Ani omylem nemívám tvůrčí přetlak, že bych to ze sebe sypal, vždycky musím lovit příběhy, které mi zůstaly v hlavě. Ale pak si užívám, když už to můžu zpívat.

Jak moc bereš ohledy na názor posluchačů?

Ne že by se to v minulosti nestalo, že bych nad tím nepřemýšlel. Ale zároveň si uvědomuju teď, když točíme novou desku, je nám hodně přes třicet a je to po dlouhý době nepsaní a neskládání, jak je to pro nás až třetí nebo čtvrtý plán, to pomýšlení na posluchače. Možná to zní sobecky, ale cítím se daleko svobodněji. Mě zajímá ta písnička jako taková a aby v ní bylo to, co já chci říct. My jsme vlastně nikdy nedělali muziku proto, abychom mohli balit holky nebo se opíjet, to přišlo samo jako bonus. Ale jinak jsme písničky tvořili proto, že jsme

Tomáš Fröde ve studiu, foto: Michal Havlíček

jimi vždycky chtěli něco říct. A taky vypadnout z Broumova. (smích)

Pracuješ zároveň v rádiu. Jak vnímáš současnou hudbu v éteru?

Já jsem zdeformované profesně, navíc pracuju v žánrovém rádiu zaměřeným na rock. Ale zjistil jsem, že určité věci fungujou v rádiích napříč žánry. A to je taková ta neochota dát šanci nové a mladé muzice, natož té, která trochu vybočuje z mainstreamu. Vždycky se směju, když někdo z rádia řekne o songu, že to není hit. Protože podle mě rádio z toho ten hit má udělat a tlačit to do lidí tak dlouho, až si to oblíbí.

Co ty sám posloucháš?

Popravdě moc neposlouchám, co se hraje v rádiu, nesleduju, taky už dávno jedu Spotify, kde jsem díky algoritmům, na základě kterých Spotify pracuje, objevil spoustu nové muziky, kterou bych jinak neobjevil. A navíc se dostávám do konečné fáze, kdy přecházím na mluvené slovo. Pak už je jenom smrt. (smích)

Díky pracím, které dělám, je muzika kolem mě neustále, takže když si dám sluchátka do uší, poslouchám mluvené slovo. A často neposlouchám nic, jen si pomoci sluchátek utlumím okolní svět.

Myslíš, že v záplavě současného popového mainstreamu může vaše ryze rocková kapela znovu prorazit?

Výhoda naší kapely je, že má fanouškovskou základnu. Ti lidi s námi vyrostli, naše cílovka jsou lidi ve velmi podobném věku, jako jsme my. Naše ambice není prorážet. Ano, budeme rádi, když budeme nabalovat nové fanoušky a nějak to poroste, ale už ne metodu prorážení. Vítězství v hitparádách jdou mimo nás.

Podle nového singlu Tuláci jste docela přitvrdili. Ponese se v tomto duchu celá chystaná deska?

Přijde na to, takové reakce přišly ze všech stran. Ale neznamená to, že další singl nebude zase trochu jiné. Deska

ještě není na světě, je v procesu, takže jaký bude konečný výsledek, zatím nevím. Hlavně neděláme věci účelově, děláme to tak, jak to z nás jde, a pokud ta pecka na albu má být, tak tam bude. Výhoda starých fotrů, máš to na salámu. (smích)

Kde vidíš Imodium v následujících letech?

My jsme to odšpuntovali poměrně dost drze, a to tím, že comebackový koncert 4. dubna 2024 jsme oznámili rovnou v pražském Foru Karlín, což je tvrděj vořech pro klubovou kapelu, ale nějak jsme si na to troufli. Počítáme i s festivalovou a klubovou sezónou. Chceme si dělat propracovanější a připravenější koncerty, tudíž ani nepojedeme na kvantitu. Dřív jsme měli až 120 koncertů ročně, což mi dneska přijde nepředstavitelný a už se to ani nedělá. Chceme kapelu ustálit na prestižní pozici, tam si to držet a dělat si to, jak se říká, hezký. ☒

Foto: Radek TEOPE Drbohlav

Martin Červinka

„Určitě jsou mezi námi skvělí umělci, o kterých se nikdy nedozvíme“

Pod jeho rukama se z neznámých, začínajících umělců stávají hvězdy. V minulosti pod hlavičkou majors pomáhal vytáhnout na vrchol Lunetic, Chaozz nebo Ewu Farnou a ve svém poslání pokračuje i v rámci vlastního vydavatelství SinglTon. Přesto se prý může stát, že výjimečný talent zůstane neobjeven. Jako se to málem stalo s Davidem Stypkou.

TEXT: PETR ADÁMEK

Potkáváme se v pondělí dopoledne, máte před sebou celý pracovní týden. Čím se dnes budete zabývat přednostně?

Dneska budeme řešit turné Kateřiny Marie Tiché. To současné už začalo a je vyprodané. Budu se tedy zabývat podzimním pokračováním. Máme dvakrát vyprodaný Lucerna Music Bar a brněnské Sono. Takže jsme usoudili, že nastal čas posunout se někam dál. Dáváme do kupy sérii asi pěti větších koncertů. Musíme to naplánovat hned, protože termíny míst, kde by se to mohlo odehrávat, začínají být obsazené.

Dalšími z vašich koní jsou skupina Jelen, mladá písničkářka Tereza Balonová a zpěvačka Debbi. Co přesně je vaší náplní jako šefa hudebního vydavatelství?

Zapomněl jste Davida Stypku a skupinu Bandjeez. Ti k nám také stále patří. Ale k otázce. Všechna moje práce začíná u umělců a jejich nahrávek. Jsem u zrodu písniček, koukám, jak kvetou pod rukama interpretů a producentů, ať už je to dvorní producent SinglTonu Martin Ledvina, nebo Johnny Rambo alias Honza Balcárek, eventuálně Ondřej ODD Turták. Když skladby nabývají na obrysech a dostávají se do poslední fáze, vždycky kolegům říkám, že na hudbě je stejně nejhezčí ta hudba. Pracujeme na spoustě věcí kolem, které jsou s hudbou spojeny, některé více, některé méně, ale tvorba jako taková je samozřejmě to nejlepší. Mám rád vznik písni, ale když

je hotovo, tak je většinou neposlouchám. Jsem u jejich vzniku od začátku do konce, takže s vydáním to považuju za uzavřenou záležitost.

Na jakých základních pilířích SinglTon stojí? Co umělcům dokážete nabídnout?

Intuici, zkušenost a cílevědomost. Víme, kam jdeme, a zakládáme si na dlouhodobosti. Dobrým příkladem naší práce byl právě David Stypka. Až v okamžiku, kdy se s námi sešel, nabraly věci spád a veřejnost se o něm konečně dozvěděla. Dvalet let se o to snažil vlastní cestou, a nedařilo se mu to. Pak jsme se sešli, řekli si, co chceme, kam jdeme a jak to uděláme. Neexistovala záruka, že se to podaří, ale v případě jeho talentu se mi zdálo nemyšlitelné, že by se to nestalo. Velkou roli v tom sehrál zmíněný Martin Ledvina, který vycítil, že Davidovy písničky jsou geniální, a vstoupil do toho producenty. A to tak citlivě, že jeho hudbu zpřístupnil lidem, aby ji dokázali pochopit. O tom je naše práce. Předat umělci 100 % know-how, co máme.

Nehrozí ale, že se těmito vnějšími zásahy vytratí autenticita?

Musíte pracovat tak citlivě, aby se nevytratila. Autenticita je pro nás zásadní. Určuje, jestli fanoušci umělci uvěří, nebo ne. Když jsem poprvé Davida Stypku slyšel, forma jeho písniček

Talent, dobrý český text, pracovitost, vyvážené sebevědomí a pokora. O tom to celé je.

nebyla dobrá, ale ten obsah byl tak silný! Jenže nepozorný posluchač si obsahu nemohl všimnout, protože byl zabalený v komplikované formě. Bylo jasné, že budeme muset pomoci jeho autenticitě nějakou metodou, která ho přístupnější běžným posluchačům. On si to neuvědomoval, byl zabalený ve svých problémech, řešil je strašně dlouho a nevěděl, jak ze začarovaného kruhu ven. Potřeboval někoho, kdo mu s tím pomůže. Chvíli to trvalo a jemu se to těžce přijímalo. Udělali jsme pokus. Vzali jsme dvě písničky a pohráli jsme si s nimi s Martinem Ledvinou podle našich představ. Když to David slyšel, pochopil, že to je ono, že tudy vede cesta. Veškerá věrohodnost mu přitom zůstala.

„Umět s umělcem pracovat“ je formulka, kterou často používáte. Znamená dokázat najít formu, která ho co nejlíp přístupnější lidem?
Primárně to znamená pomáhat umělcům vynechávat slepé uličky, do kterých se může bez zkušeností bezhlavě pouštět. Zároveň ho i po lidské stránce držet v kondici. S popularitou často přicházejí změny, tlak se zvyšuje a to všechno má vliv na chování. To znamená, že i jakási příprava na budoucí úspěch a možný tlak, aby si ho mohl užívat a nekomplikoval mu život, je naše práce.

Pojďme se zastavit u skupiny Jelen, která vloni odehrála v O2 areně dosud největší koncert. Vybavujete si moment, kdy jste se s nimi potkal poprvé?
První demáče začaly kdysi vznikat na základě písničky Jindry Poláka, které měl rozpracované z minulosti, a to včetně prvního singlu Magdalena, která už existovala od skupiny Šatlava. Jindra

ji dopracoval po textové stránce. Vybavuju si první koncerty, kde hráli ve třech čtyřech lidech. Už tehdy bylo jasné, že se děje něco mimořádného. Důležitý moment nastal, když Jelen vystupoval jako host na turné Divokýho Billa a média a pořadatelé si začali kapely více všimnout. Snadno se to vypráví, ale samozřejmě za tím bylo hodně práce. Pokračovali jsme společnou cestou, vznikala nová alba. Podílel jsem se na každém jejich kroku společně se zmíněným Martinem Ledvinou, který utvářel jejich typický sound. Hrály se další a další koncerty, které fungovaly, a bylo znát, že se hudba lidem líbí. Ale už tehdy s Divokým Billem to bylo evidentní. Na předkapely se obvykle reaguje vlažně, ale na Jeleny reagovali lidi okamžitě. A vloni oslavili v O2 areně 10 let.

Jaká bude s Jelenem další meta?
My si nedáváme další cíle. O2 arena vznikla spontánně. Když se blížily desáté narozeniny, řekli jsme si, že musíme udělat nějakou adekvátní oslavu, a velká hala se zkrátka nabízela. Teď jsme se přesunuli zase na divadelní turné, kam chodí 400, 500 lidí, kteří by do velké arény pravděpodobně nikdy nepřišli. Koncerty v divadelním prostředí ale mají takové kouzlo, až mi to vyrazilo dech. Jsou to komorní záležitosti, ale jejich kapelní energie tam zůstává. V květnu budeme mít dva koncerty v ostravském Gongu s Janáčkovou filharmonií, to je další ojedinelý zážitek.

Čím musí disponovat mladý umělec, čerstvý objev, aby se po něm za pár let neslehl zem a mohl jednou pomýšlet třeba na onu O2 arenu?
Na prvním místě je talent a možná i dobrý český text. Dále pracovitost a vhodně vyvážené sebevědomí a pokora. Nic z toho přitom nejde naučit. Jsou to lidské charakterové vlastnosti, které se musí dále rozvíjet. Třeba s Kateřinou se známe dvanáct let. Dvanáct let společně cestu, která teď začíná nést ovoce. Dnes je z ní velká zpěvačka a autorka. Minulý rok zpívala při inauguraci pana prezidenta na Pražském hradě, letos vyprodává velké koncerty.

Mezi atributy jste vůbec nezminil originalitu. Není potřeba?
Ano, ta je samozřejmě taky moc důležitá, ať už autorská, nebo interpretační.

Máte tendenci své umělece diverzifikovat, aby si lidově řečeno nelezli do zelí?
Jistě, nikdo nechce být zaměnitelný umělec. Zrovna Jelen a Kateřina jsou v tomto oproti jiným úplně jiní.

Stále jako talent scout jezdíte po klubech?
Málo. Nikdy jsem to ve velkém nedělal, ale zároveň to bylo nezbytné, protože vidět umělce naživo je nenahraditelné. Když jsem kdysi jel na diskotéku do Mostu a viděl jsem tam Lunetic, byl to rozhodující moment. A stejně tak, když jsem viděl Jindru Poláka, jak zpívá své písničky sám v klubu. To byl podobně rozhodující okamžik.

Jak se vyrovnáváte s faktem, že se stále se rozšiřujícími možnostmi, jak trávit volný čas, role hudby pozvolna upadá?
Já s hudbou žiju celý život. Od šedesátých let šlo o zásadní kulturní odvětví. Když Karel Kryl zpíval v roce 1969 Bratříčku, zavírej vrátka, samozřejmě to mělo zásadní společenský význam. Může se zdát, že se to za těch 50 let nekam vytratilo. Internet a další vlivy mají na vztahu k hudbě své následky. Ovšem kdy se naposledy stalo, že by nějaký písničkář třikrát za sebou vyprodal Wembley? Kdy naposledy byla nějaká zpěvačka tak populární jako Taylor Swift? Možná lidi začali hudbu přijímat povrchněji a už pro ně není tak důležitá. Ale stále umí předat emoce, což je něco, co lidi nadále potřebují.

Jaká je podle vás úroveň české hudby jako takové?
Když se budeme srovnávat s Evropou, tak jsme podle mého názoru na stejné úrovni. Můžeme to relativizovat a dívat se na otázku z různých úhlů pohledu, ale co se týče zázemí áčkových a běčkových profesionálních kapel, tak v úrovni managementu, prezentace na pódiu i autorství se můžeme srovnávat. Rozdíl,

který byl patrný po roce 1989, byl šilebný, ale myslím, že v poslední dekádě se ho podařilo vyrovnat. Nemluvíme o top hvězdách v USA nebo Anglii, srovnávám naši zemi se střední nebo západní Evropou.

A co průměrný český fanoušek? Nepřipadá vám přehnaně konzervativní?
Určitý konzervatismus u nás je. Ani tak bych ale českého posluchače nepodceňoval. Vždycky měl rád kvalitní písničky a dokázal ocenit dobré české texty. Takže se ukázalo, že anglicky zpívané věci tady mohly úspěšně existovat, ale přežilo jich jen minimum a zlidovět asi nemůžou. Nemusíte s tím souhlasit, ale já bych českého posluchače nepodceňoval.

Malé historické okénko. Máte tu devadesátá léta a české hitparády válkuje Lunetic. Proč neuděláte další boy band?
Já jsem ale tehdy Lunetic „neudělal“, to nebyla uměle sestavená parta. Vzal jsem už existující skupinu a pracoval jsem s ní. Tehdy tomu přála doba. Čtyři kluci stáli na pódiu a tančili, někteří i zpívali. Byla to žánrová vlna, která proběhla celou Evropou. Tehdy jsem byl zaměstnanec velké firmy a povedlo se udělat něco velkého. Byl to komerční úspěch a to byla moje náplň práce – produkovat věci, které budou i komerčně fungovat. Dneska mám to štěstí a komfort, že se můžu zabývat už jen hudbou, která je mi blízká. Ale aby nedošlo k omylu – mě to s nimi tenkrát bavilo. Byly to skvělé časy. Lunetic nedělali hudbu, kterou bych zbožňoval, to netvrdím, ale ti kluci byli fajn, byla s nimi legrace.

Může se doba boy bandů někdy vrátit?
To nikdo neví. Ale všichni pozorujeme, že pop-music se v cyklech opakuje.

A máte tušení, co přijde po současné vlně rapu?
Nevím, netuším. Když dominovala taneční hudba, tak se říkalo, že kytary končí, že je můžete vypnout a vyhodit, už bude existovat jenom elektronika.

Což se samozřejmě nestalo. Vidím to tak, že žánry se budou měnit, formy se budou přeskupovat, ale normální písnička bude vždycky fungovat. Třímínutové skladby budou lidi z nějakého důvodu vždycky poslouchat. Dokud s nimi bude spojená nějaká emoce, lidi je budou chtít sdílet.

Digitální média celý sektor výrazně změnila. Pamatuju si, že ve zmiňovaných devadesátých letech měli teenageři víceméně dva zdroje hudby. Eso a Bravičko, ty rozhodovaly o úspěchu. Je dnes o hodně těžší zaujmout?
Když půjdeme ještě dál, tak když přijeli Beatles poprvé do Ameriky, vystoupili v nějaké talkshow nebo udělali tiskovku, a bylo to vyřešené. Když to zjednodušíme, tak za nějakých deset minut bylo hotovo a o umělci věděla celá Amerika. Poměrně jednoduše to fungovalo i s tím Esem. Když nový umělec vystoupil v Esu a zaujal, měl kariéru okamžitě nastartovanou. Dnes je úspěch podmíněný skládáním malých dílků do komplexní mozaiky, kdy do sebe všechno musí zapadat.

Bylo těžké umělce do Esa dostat?
Tehdy to byla hitparáda firem. Byl to komerční pořad, kde si firmy oficiálně nechaly za peníze pouštět písničky. Samozřejmě fungoval lobbying. Ne na každého se mohlo dostat. Eso opravdu mělo unikátní pozici. Sledovanost byla v prvních letech extrémní.

Dnes už se tedy nemůže stát, že by se umělec zrodil přes noc?
Už jsme to nastínili, lidi dnes mají roztržitěné zájmy a hudba už nemá zásadní vliv na způsob života. U mě kdysi určovala, jak jsem žil. Co jsem poslouchal, to jsem žil. Internet to změnil. Zaměřit se na jedno místo není jednoduché. I Taylor Swift trvalo 10 let, než se dostala tam, kde je. U nás třeba Pokáč. Taky nepřišel se třemi písničkami, které by zahrál, a všichni by si z něj sedli na zadek. Pět let nahrával videa na YouTube, na která se koukalo 30 lidí. Ale on to vydržel, až se to prostě sešlo. Ale zpátky k otázce. Stát se to může i dnes. Třeba jako Billie

Eilish. U nás původně měla hrát v malém klubu, a nakonec přijela do O2 areny. A to byla na očích jen pár měsíců.

A může nastat opačný případ, že se u nás bude potulovat opravdová hvězda, ale nikdo si jí zkrátka nevšimne?
Může. S Davidem Stypkou se to skoro stalo. Kdybychom se tehdy nepotkali, tak by se o něm dost možná lidi nikdy nedozvěděli, přitom šlo o talent, který se tady rodí jednou za 30 let. A to 15 let nikdo nevěděl, že existuje. Určitě jsou mezi námi jiní skvělí umělci, o kterých se nikdy nedozvíme.

Největší současná domácí superstar? Nepochybně Marek Ztracený!

Což není případ Marka Ztraceného, který před časem třikrát vyprodal Eden. Co podle vás stojí za jeho úspěchem?
U něj se prostě všechno sešlo, bohužel pro něj ale příliš brzy. Úspěch megahitu Ztrácíš ho předběhl, mělo se to všechno ubírat pomaleji, lidsky mu to ublížilo. Pak ale nastal obrat. On byl vždycky muzikální a nakonec ho nakopl pud sebezáchovy, k tomu sebevědomí a cílevědomost. Ty následné skoky byly neuvěřitelné. Pamatuju si, že po Roxy ohlásil O2 univesum a pak rovnou dával O2 arenu, ačkoliv ho od ní všichni zrazovali. A nakonec vyprodal třikrát Eden. Odvaha, to je to slovo. A on ji prokázal. Takže kluk, který byl po svém prvním úspěchu v minusových číslech, se pouze vlastním přičiněním, prací, pilí a rozumem, vypracoval do pozice, kdy na něj přišlo celkově sto tisíc lidí. Není to normální a dalších 30 let se to nestane.

Je podle vás největší současnou českou superstar?
Je. Bezpochyby! Uvidíme, co bude dál, ale už teď vidíme, že se mu podařilo něco výjimečného. ☒

V opeře Zabijačka jsou diváci součástí hry

TEXT: ROBERT RYTINA, FOTO: JAN MUDRA

„Budeš večer doma?“ – „Ne, jedu se podívat na operu, o které budu psát.“ – „A kam jedeš, do Národního?“ – „Ne, do Vršovic. A možná přivezu i výslužku ze zabijačky.“ – Asi tak nějak vypadal můj rozhovor s manželkou před návštěvou operního představení, na jaké jen tak nenarazíte. Operu s názvem Zabijačka si totiž sluchově, vizuálně i chuťově užijete pouze na jediném místě na

světě, a to v teprve před třemi lety otevřeném kulturním centru Vzlet. Bývalý sokolský biograf přebudovaly tři organizace – divadlo Vosto5, barokní orchestr Collegium 1704 a Kino Pilotů – na neobyčejně živou a pulzující kulturní křižovatku, díky níž se staly pražské Vršovice jednou z adres, kam se rozhodně vyplatí vyrazit za divadlem, hudbou nebo výstavou. Ale vraťme se k Zabijačce. Za

vskutku neobyčejnou inscenací hudebně-dramatického díla o „vsi, kterou sužuje krutý hlad, ale kterou už brzy zachrání hostující řezník a toužebně očekávaná událost, která všechny zachrání“, stojí rozsáhlý autorský tým. Na genezi vzniku „operu o třech dějstvích a dvou chodech“ jsem se zeptal spoluautorky libreta a spolurežisérky Veroniky Kos Loulové, aktuálně umělecké

šéfky opery a operety Moravského divadla Olomouc.

V případě tak autorsky rozsáhlého projektu, jakým je opera Zabijačka, se musím nejdříve zeptat, kdo vlastně stál na jeho samém začátku a jakým způsobem se k němu přidávali další spoluautoři a spolupracovníci.

Úplně upřímně – já jsem vlastně do Zabijačky naskočila až později. Jednoho dne mi režisér Jirka Havelka zavolał, že divadlo Vosto5 obdrželo požadavek od Úřadu vlády na vytvoření programu k slavnostnímu ukončení předsednictví České republiky v Radě Evropské unie. A že prý se o tom v divadle pobavili a napadlo je, že by bylo skvělé za tím účelem připravit pravou obrozeneckou operu. Což mě samozřejmě okamžitě nadchlo a přála jsem si být u toho! Myslím, že v tu samou dobu do projektu naskočila i Marta Ljubková, dramaturgyně a budoucí libretistka Zabijačky. Následně jsme začali pátrat po skladateli a výtvarníkovi. Tým se nabaloval, Jirka do něj přiváděl další a další spolupracovníky, a nakonec nás sedělo u tvůrčího stolu opravdu hodně. A to na tom bylo právě to skvělé!

Hodně vás opravdu bylo, nicméně uvádí-li se kdekoliv operní dílo, obvykle se na plakátech hned vedle jeho názvu skví jméno hudebního skladatele. V případě Zabijačky jsou ovšem autoři hudby dva – Ivan Acher a Martin Konvička. Jakým způsobem si práci na výsledné partituru rozdělili?

Martin Konvička se k Ivanu Acheroovi přidal později, úvodní setkání probíhala pouze s Ivanem. Neviděla jsem jim

pod ruku, takže jejich spolupráci přesně popsat nedokážu, ale vím, že Ivan psal více árií a sólových věcí, zatímco Martin se soustředil na taneční scény, instrumentální mezihry a některá ansámblová čísla. U zkoušek s orchestrem byli oběma skladatelé společně a zejména Martin Konvička vždy bedlivě hlídal, aby se výsledné dílo shodovalo s představou obou spoluautorů. Myslím, že mezi nimi panoval vztah, který by se dal popsat jako „mistr a tovaryš“, což ovšem fungovalo i u mě ve vztahu s Jirkou Havelkou, co se týče režie. Nicméně oba mistři nakonec nás, tovaryše, velkoryse povýšili na úroveň, kterou zastávali sami... Ostatně celá Zabijačka, myslím, dobře dokázala skutečnost, že mezigenerační tvoření často přináší to nejlepší ovoce!

Autory libreta k opeře jsou kromě tebe Jiří Havelka a také už zmíněná Marta Ljubková. Zkus, prosím, přiblížit, jak se v takové sestavě textový podklad k opeře vytváří. A můžeš prozradit, kdo je autorem toho kouzelného podtitulu „Hladový je vždycky smutný, nacpat břicho, to je nutný“?

Nechci nikoho okrást, ale myslím, že ten podtitul sedí nejvíce na Jirku! Celá práce vlastně probíhala poměrně organicky a ve finále, myslím, nikdo z nás nedokáže jednoznačně říci, kterou část

Tím výsledkem vašeho snažení měla být podle anotace opera vycházející ze „smetanovsko-ladovské tradice“. Co si pod tímto spojením máme představit? A pokud jsme jako národ tímto typem tradice ovlivňováni a formováni, chápeš ji dějinně spíše v pozitivním, nebo negativním slova smyslu?

Inspirace obrozeneckými operami je jasná. Skloňovala se jména jako Sabina, Krásnohorská, Světlá... Dokonce jsme našli i operu o zabijačce z 19. století. Asi jsme hledali takové to hezké malované češství, které si možná jako národ moc přejeme, ale které s realitou nemá mnoho společného. A jakkoliv si tu realitu lakujeme narůžovo, její skutečná podoba se nakonec stejně vždycky ukáže a pohltí nás. Stejně jako ti chudí vesničané z příběhu naší opery se před řezníkem z cizího kraje rádi ukazujeme v jiném světle, než jaké odpovídá skutečnosti, a na to, jak to pak dopadne...

... ať se přijdou podívat čtenáři do Vzletu, protože pointa opery je opravdu překvapivá! Onu závěrečnou árii Řezníka, o níž jsi hovořila, mimochodem zpívá pěvec s opakovanou zkušeností s vystupováním v newyorské Metropolitaní opeře, barytonista Vladimír Chmelo. Bylo těžké ho přimět, aby se ujal role, v níž se vyskytují verše typu „Jsem nejlepší v celém kraji, kdepak máte čuníka, neslyším, jak naříká“? A jak jste do projektu sehnali další renomované umělce, například Markétu Cukrovou, Vandu Šípovou nebo Davida Szendiucha?

Tak v ten moment přichází na scénu spolu se mnou i spolek RUN OPERUN, který se pohybuje na české nezávislé operní scéně už téměř celou jednu dekádu. Bylo naší prioritou, aby hudební nastudování bylo na té nejvyšší úrovni – v tomto ohledu nebyl prostor ani na ironii, ani na nadsázku. Proto také dalším koproducentem bylo Moravské divadlo Olomouc se svými vynikajícími orchestrálními hráči a uznávaným operním dirigentem Petrem Šumníkem. Nejvyšší úroveň muzikantů byla

zkrátka nepřekročitelnou podmínkou, kterou jsme si předsevzali. Dále jsme se bavili o hlasových i hereckých typech, které potřebujeme, a posledním sítem byly naše zkušenosti z předchozích procesů zkoušení s jednotlivými protagonisty. Bylo jasné, že příprava nově vzniklé opery v netypických podmínkách nebude vyhovovat každému, ale výše zmínění to zvládli absolutně profesionálně.

Například právě Vlada Chmela jsem poznala při poměrně extrémním zkoušení Mozartovy Figarovy svatby v unikátním prostoru Venuše ve Švehlovce. Věděla jsem, že je to tělem i duší velký umělec, kterého rozhodně nebrzdí přebujelý ego... Hlavní postavu Řezníka, myslím, ztvárnil fenomenálně a u zkoušek jsme se hodně nasmáli, protože neustále vymýšlel nové a zábavné formulace textu.

Jakkoliv Zabijačka působí jako opera opravdu velmi posluchačsky přístupná (dalo by se říci až lidová), její premiéra proběhla za neobyčejně důstojných a noblesních podmínek. Nezapomeňme, že si ji objednal Úřad vlády... Poprvé se hrála 17. prosince 2022 ve dvoraně Národního muzea za přítomnosti politiků Rady Evropské unie. Jak na tuto premiéru vzpomínáš?

Všechna čest Úřadu vlády, že se k takovému kroku, jakým je prezentovat se ve světě nově vzniklou českou operou, vůbec odhodlal! Spojení politiky s uměním je ovšem vždycky trochu riskantní podnik, takže nás během přípravy projektu provázely i nejrůznější bizarní momenty. Umělci byli mediálně atakováni jednou někdejší kandidátkou na prezidenta, objevily se i nejrůznější formy osočování úřadu i nás z okrádání státu o veřejné finanční prostředky... Myslím, že v průběhu této kampaně se zadavatelé přece jen trochu lekli a začali od formy prestižního eventu pro zahraniční politiky ustupovat, což je ve výsledku škoda. Ale mám za to, že samotné provedení vyznělo opravdu důstojně a že hodně pro propagaci díla udělal i přímý přenos České televize.

V březnu následujícího roku se produkce natrvalo přesunula do unikátního prostoru, jímž je „kulturní křižovatka“ Vzlet v pražských Vršovicích. Scénická a výtvarná podoba inscenace je podle mého názoru naprosto ohromující... Kdo za ní stojí a jaká jsou její specifika?

Jako scénograf a kostýmní výtvarník je pod titulem podepsán fenomenální Dragan Stojčevski, který hodně vycházel právě ze zmiňované ladovské tradice. Požadavek byl jasný – divák musí být součástí hry. Zároveň podle mého názoru opera dostala po vizuální stránce stejného naplnění, jako je zvykem ve velkých kamenných divadlech, což je, doufám, pro diváky příjemným překvapením.

Zabijačka vznikla v široké koprodukcí Vzletu, souborů Vosto5 a RUN OPERUN a Moravského divadla v Olomouci. Jak náročné je v našich podmínkách učinit takovou spolupráci skutečně funkční a jak se na ní jednotliví protagonisté podílejí?

Myslím, že jakkoliv je to náročné, je to jediná varianta, jak vytvářet v nuzných českých kulturních podmínkách plnohodnotné operní produkce. A zrovna v tomto případě, kdy spolupracovaly subjekty a instituce s hodně rozdílným zaměřením – tedy jak žánrovým, tak produkčním –, to bylo velmi přínosné, všichni jsme měli možnost nahlédnout si vzájemně „do kuchyně“ a obohatit tak vlastní dosavadní zkušenosti.

Součástí inscenace jsou i pravé vepřové hody, které jsou po dokonání „zabijačce“ na jevišti servírovány publiku, sedícím u dlouhých stolů. Pokud to není tajemství: Kdo Vzlet těmito lahůdkami zásobuje? Osobně jsem si moc pochutnal...

Nevím, do jaké míry tady smíme dělat reklamu řezníkům a uzenářům, ale snad můžu alespoň naznačit, že o to, aby diváci „nebyli smutný, protože nacpat břicho je nutný“, se stará jeden hodně šikovný mistr řezník z Nové Vsi...

VERONIKA KOS LOULOVÁ

Vystudovala obor operní režie na Hudební fakultě Akademie múzických umění a obor alternativní divadlo na Divadelní fakultě Akademie múzických umění v Praze. Ve své diplomové práci se věnovala opernímu herectví, které také následně vyučovala na Konzervatoři Jana Deyla v Praze. Je zakladatelkou a uměleckou ředitelkou RUN OPERUN a toto třicetileté umělecké uskupení od roku 2015 vede. S uměleckým kolektivem soustavně popularizuje žánr opery. Má na kontě režii a koordinaci desítek projektů. Mezi ně patří například open air představení, na nichž se pravidelně scházelo přes tisíce diváků, jako byly Kouzelná flétna, Rusalka na Stalínu, La traviata a další. Společně s režisérem Jiřím Havelkou napsala a zrežisovala autorskou operu Zabijačka, kterou objednala vláda České republiky a která zakončila české předsednictví v Radě Evropské unie. Od sezony 2022 vede Veronika soubor opery a operety Moravského divadla Olomouc, a stala se tak nejmladší šéfkou opery v Evropě, což bylo jedním z důvodů pro její zařazení do prestižního žebříčku 30 pod 30 časopisu Forbes.

Jaká čeká produkci budoucnost? Bude se stále vracet k divákům jen ve Vršovicích, nebo se plánuje i hostování na jiných scénách? A má váš tvůrčí tým chuť či nápady navázat na Zabijačku nějakým dalším projektem?

Já myslím, že už teď se stala návštěva Zabijačky pro mnoho věrných diváků jakousi tradicí, Vzlet ji koneckonců nejčastěji uvádí v době opravdových zabijaček. Inscenace se ve Vršovicích zabydlela způsobem, že její stěhování v nejbližší době určitě neplánujeme. Rozhodně ale přemýšlíme nad pokračováním! Jen je otázka, jaké téma pro něj bude nevhodnější – a jestli si ho od nás třeba zase nějaká vrcholná instituce neobjedná... ☒

napsal on a kterou někdo jiný. Většinou jsme seděli u stolu my tři ještě s producenty Petrem Prokopem a Jakubem Málkem. Vyprávěli jsme, formovali, hádali nápady... Marta a já jsme dost často zvedaly oči v sloup a debatu jsme spíše umírňovaly, v konečném důsledku jsme to ale byly především my dvě, kdo všechny nápady zapisoval a dával kostru libreta dohromady. Většina

bonmotů je každopádně od Jirky, vymyslel ale i podstatnou část vážnějších textů. Vzpomínám si, jak jsem obdivovala jeho slova k závěrečné árii Řezníka, u nichž, když jsem si je přečetla poprvé, mi až běhal mráz po zádech. Z celé té zamýšlené srandy vlastně ve finále vylezla hrozně vážná a mrazivá tématka, což je snad patrné i na konečném výsledku.

Autor E. F. Burian

Krátké zastavení u příležitosti životního jubilea „kontroverzního umělce“

Moje dílo, bohužel, Češi příliš neznají. Znají mne pouze jako režiséra. Ale jsem skladatelem asi 170 hudebních děl, z nichž jen velmi malá menšina je vydána, napsal jsem jako dramatik desítky her, zdramatizoval jsem další desítky autorů, psal jsem a píšu verše, maluji si pro sebe, nikoho tím neobtěžuji, architekturu jsem studoval, muziku jsem studoval, teorii folklóru, mám několik knížek, také nevydaných, o folklóru, o lidové písni, o městské lidové písni, to všechno skládám rok od roku do takové velké skříně a až jednou budou mít lidé zájem o to, kdo žil od roku 1904 do – nevím, kdy skončím –, tak si to v té skříně najdou.

(E. F. Burian v besedě s diváky D 34, leden 1959)

TEXT: JAN BURIAN, FOTO: ARCHIV J. BURIANA

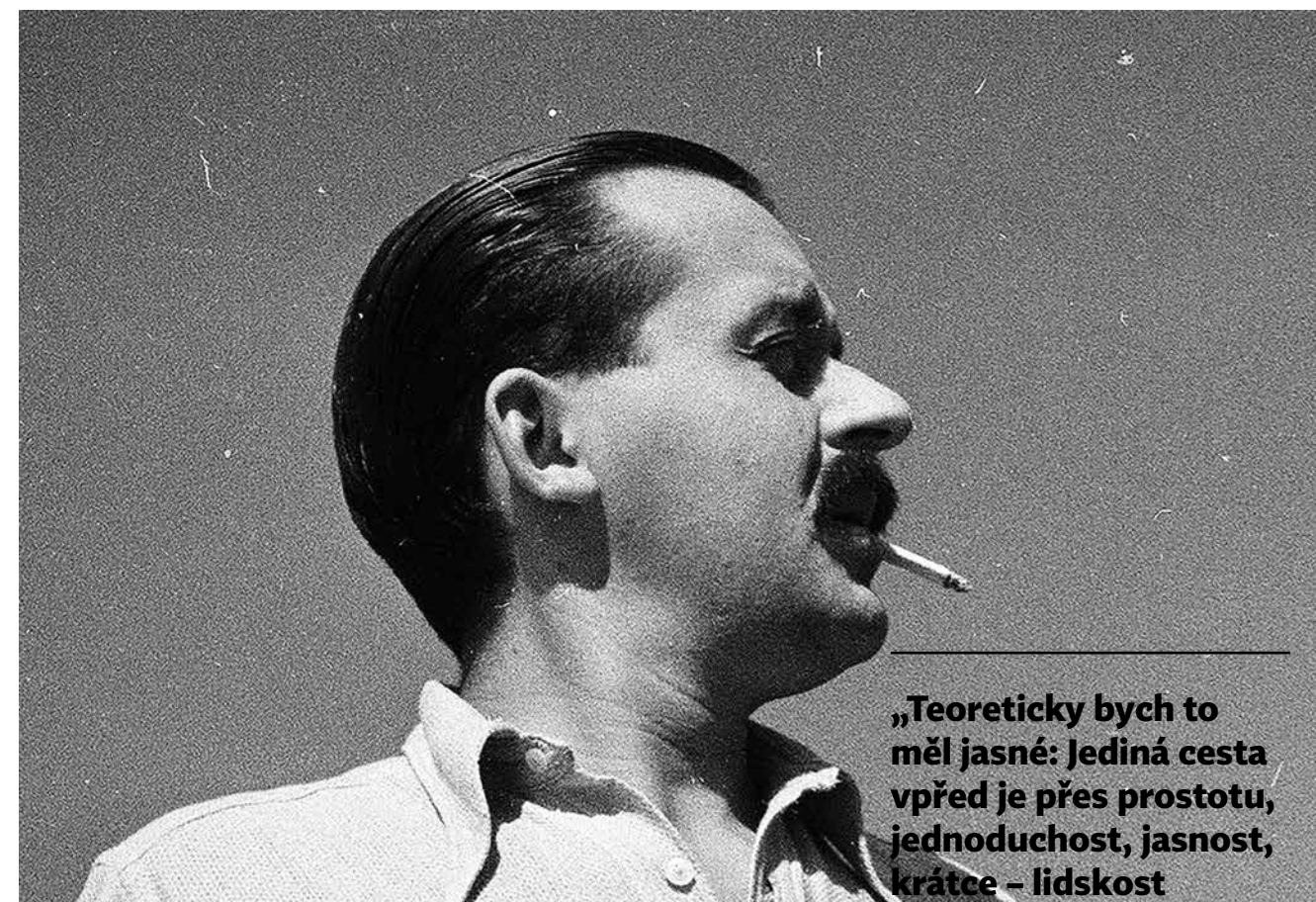
Narodil se v rodině věhlasného operního pěvce Emila Buriana. Když měl jeho otec v sedmdesátých letech minulého století sté výročí narození, slavilo to s ním i UNESCO. Bývá však zastíněn většinou hlasem svého bratra Karla. Ten na počátku 20. století odzpíval sto padesát hlavních rolí v newyorské Metropolitní opeře. Dnes se na oba bratry téměř zapomnělo, doma není nikdo prorokem...

Emil František byl klasickým příkladem samouka. Vystudoval sice pražskou konzervatoř, ale moc tam nechovil, většinou byl spatřován, jak bloumá po ulicích a čte si partitury moderních

skladatelů. Brzy napsal drobnou knížku *O moderní ruské hudbě* a studii s názvem *Černošské tance*. V devatenácti letech zkomponoval operu *Před slunce východem*, kterou přijalo Národní divadlo. Jiná jeho opera *Bubu z Montparnassu* z roku 1929 měla naopak premiéru až zhruba po osmdesáti letech od svého vzniku. Nejspíš proto, že jejím hlavním tématem jsou pohlavní choroby. E. F. Burian ani jako autor, ani jako člověk nebyl bezkonfliktní, jednoduchý či snadno pochopitelný. Patřil k umělcům avantgardistům s levicovými názory, uvěřil a zklamal se ve své

víře v socialistickou společnost, vyslovil spoustu radikálních názorů a nakonec s velkou pravděpodobností za tyto své názory zemřel. Životní příběh jeho posledních dvaceti let, jeho osobní zápas se dvěma totalitami 20. století, který se zřejmě nedal vyhrát, jsem popsal v knize *Nežádoucí návraty E. F. Buriana* (Galén, 2012). Některé Burianovy myšlenky byly zjevně vázány na jeho dobu, jiné jsou aktuální dodnes. Připomenu jen část jeho úvahy o „službě a posluze“ v umění, jejíž poselství je bezesporu i dnes inspirativní:

Co je to posluha v umění?

„Teoreticky bych to měl jasně: Jediná cesta vpřed je přes prostotu, jednoduchost, jasnost, krátce – lidskost

v nejlepším smyslu. Je to to nejtěžší, co dnes v umění vůbec je. Namáhám se, čárám, hroty tečkují, barvím, vyjadřuji se... dříve než šlápnu, tisíckrát půdu ohmatávám. A stále to nejde.“

jasnost, krátce – lidskost v nejlepším smyslu. Je to to nejtěžší, co dnes v umění vůbec je.

Namáhám se, čárám, hroty tečkují, barvím, vyjadřuji se... dříve než šlápnu, tisíckrát půdu ohmatávám. A stále to nejde.

V hudbě dělám pokusy. Píšu co nejstručněji, harmonicky co nejpregnantněji,

Všechno to, čemu říkáme kých: posluha nízkým pudům diváctva; nadnášení nepravd; sentimentální pozlácování nemravnosti; zamlčování třeba i krutých pravd; falšování hodnot pro hmotný prospěch; výmluvy na „vkus širokého obecnstva“; zbabělost ve vynalézání a v experimentu; zakrývaná ziskuchtivost velkohubými výrazy; službičkování denní politice; „kam vítr, tam plášt“; a všechny ty bezplánovité tance bezcharakterů.

Co je to služba umění?

Především všechno to, co je opakem kých: boj proti nízkým pudům diváctva; odhalování lží; odsuzování nemravnosti; nebojácná přiznání krutých pravd; objevení hodnoty i bez nejmenší naděje na hmotný prospěch; snaha o kvalitní organizování „širokého vkusu“; odvaha k vynalézání novot, nebojácnost třeba k nejriskantnějšímu experimentu; odhození ziskuchtivosti a přiznání slabosti;

odloučení kultury od denní politiky; program ve velkém plánu, který může být dobrou pouze korigován a zlepšován, ale nikdy nemůže ztroskotati.

(E. F. Burian, 1940)

E. F. Burian jako autor měl velmi široký záběr. Helena Spurná se v knize *Emil František Burian a jeho cesty za operou* zmiňuje o sedmi jeho operách: *Alladina a Palomid* (1923), *Před slunce východem* (1924), *Bubu z Montparnassu* (1929), *Maryša* (1939), *Opera z pouti* (1955), *Račte odpustit* (1956) a *Dítě* (1959). Jeho *Maryša* se sice téměř neuvádí, ale jde o hluboké a silné dílo, hodné označení „národní opera“.

V době, kdy pracoval na svém posledním operním díle podle Šaldova románu *Dítě*, poznamenal si o své tvorbě do deníku:

Teoreticky bych to měl jasně: Jediná cesta vpřed je přes prostotu, jednoduchost,

Unikátní foto s Vsevolodem Mejercholdem

rozbijím tonalitu, odstraňuji konvenční výtahy taktů... A až se dostanu k melodii, budu teprve na okraj neprobádaných a svůdných hloubek.

Janáček se pro tohleto utekl k figuracím. Hodně se dohmatal, a přeče něco nedotáhl. Jeho melodická linie byla krátkodechá, úryvkovitá...

To se to teoretizuje! A zatím mám na sobě ještě tolik balastu, nánosu, zvyku... a předsudků!

(E. F. Burian, soukromé zápisky, 15. 2. 1959)

Veřejnost si čas od času vzpomene na Burianovy písničky. Nejznámější je song na text Josefa Grusse *Chlupatý kaktus*, který bývá považován za evergreen a lidé většinou nevědí, kdo ho napsal. Často bývá Burian zmiňován jako autor či překladatel a interpret prvních českých blues – *Beale Street Blues*, *Moje blues*, *Půlnoční blues* aj. Napsal také zřejmě vůbec první knihu o jazzu, která vyšla na evropském kontinentě – *Jazz* – v roce 1928.

Před druhou světovou válkou skládal často různé šlágry, většinou kvůli obživě, ale zůstaly po něm i velmi originální verze různých lidových písní (*On zapomněl na dobu naší lásky*, *Na tom našem nátoni* aj.) Z nahrávek je těžko určit, o jaký žánr vlastně jde. Kapela i zpěvák oscilují mezi

folkorem, jazzem a moderní čtvrttónovou hudbou...

Spolu s Vítězslavem Nezvalem napsali i řadu písní pro divadlo (*Pane, navštivte můj stánek* aj.), proslul jako překladatel písniček z *Žebrácké opery*, které mnoho let po uvedení v jeho divadle D 34 proslavila například Hana Hegerová. V padesátých letech v opojení z „budování socialismu“ složil i dnes značně bizarní *Pochod rudého traktoristy* a pár dalších tzv. budovatelských písní: *Naše mašina, pane, ta to zná, ta polyká lány jak žádná jiná!*

V té samé době ovšem také skládal ostré divadelní protestsongy, například pro svou inscenaci Dykova *Krysaře*: *Krysy, krysy, krysy, dnes už není to, co bylo kdysi!*

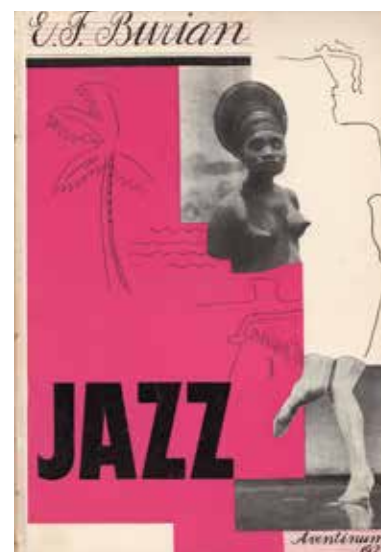
E. F. Burian rozhodně nepatří k umělcům, pro jejichž pochopení by nám měl stačit černobílý pohled. Vzpomínám jen tak namátkou na dokument Jany Hádkové pro Českou televizi nazvaný *Fanatik tvořivosti*, kde si skladatel Jan Klusák, jenž těžko může být podezírán z lásky k minulému režimu, prohlíží před kamerou partituru Burianovy *Přede hry socialismu* a nakonec se otočí k divákům a řekne: „Ale stejně je to dobře napsaný.“

Tato Burianova symfonická skladba byla po únoru 1948 mimo jiné kritizována Zdeňkem Nejedlým za to, že v ní nejsou zakomponovány „vítězné únorové události“. Burian se mohl hájit jen tím, že ji napsal v roce 1947 a není věstec. Ve stejném roce složil i hudbu k filmu Karla Steklého *Siréna* a o rok později za ni dostal cenu na věhlasném filmovém festivalu v Benátkách. V roce 1955 spatřil světlo světa i legendární snímek Karla Zemana *Cesta do pravěku* taktéž s Burianovou hudbou.

E. F. Burian po sobě zanechal i devět smyčcových kvartetů. Ty komponoval v různých obdobích svého života a dobře dokumentují jeho skladatelský vývoj. Ne všechny jeho kvartety ale byly dosud natočeny, na jejich souborné vydání marně čekáme. Několikrát si však Burianových smyčcových kvartetů všimli v zahraničí, jeho *Třetí kvartet* nahrál například německý Weber Quartetten.

Zleva: Jan Werich, E. F. Burian, Jiří Voskovec

V Holandsku, kde se Burianově tvorbě soustavně věnoval *Ebony Quartet*, v roce 2011 vyšla skladba z roku 1926 *Americká suita pro dva klavíry*. Nenašli ji ovšem v této úpravě. Nedávno zesnulý dirigent Werner Herbers objevil kdesi v antikvariátu její divočejší verzi, rozepsanou pro více nástrojů, třeba i violofon. Na ni se, podobně jako na řadu jeho skladeb z různých časů, dávno zapomnělo.

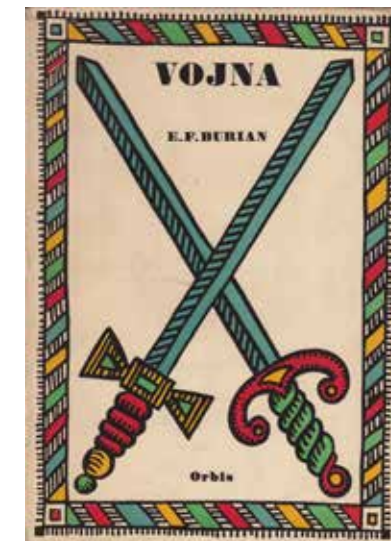
Kdo na E. F. Buriana vzpomíná s láskou, jsou hudebníci hrající na akordeon, vesměs trpící nedostatkem klasického materiálu. Pro ně v hlubokých padesátých letech složil třináctiminutový *Koncert pro akordeon a orchestr...*

E. F. Burian byl ovšem zejména básník jeviště. Jeho hudbu pro divadlo můžete nyní, v době jeho stovčatých narozenin, slyšet v inscenacích magické *Lásky, vzdoru a smrti*. Tu po dlouhých letech uvedly hned dva různé soubory – pražský *Body Voice Band* Jaroslavy Šikantové a *Slovácké divadlo* v Uherském Hradišti. Pamětníci si možná vybaví jinou Burianovu hru, sugestivní hudbu a strhující melodie z jeho *Vojny*, napsané na texty Karla Jaromíra Erbena. *Láska, vzdor a smrt* je určitým jejím pokračováním a vznikla pár měsíců po návratu E. F. Buriana z koncentračního tábora.

„*Smrt se ukázala jako malá, bílá a neděsivá Smrtka, která patří do rodiny*“, napsal o inscenaci z roku 1946 František Halas.

Autor divadelní hudby E. F. Burian se i v polovině let padesátých, kdy jakékoli experimenty nebyly v módě, odvážil pustit cestou, která by mnohé překvapila i dnes. V inscenaci Dostojevského *Bílých nocí* usedl ke klavíru a v jakémsi zvláštním dialogu s herci dotvářel představení svými improvizacemi.

Svou první básnickou sbírku *Idioteon* vydal E. F. Burian v třidvaceti letech, kdy byl okouzlen dadaismem. V pozdějších letech módní směry opustil a hledal vlastní cestu. Vytvořil obsáhlou životopisnou poemu *Jeden ze všech*. Ta mohla vyjít až ve své druhé verzi po válce. Její první verzi napsal v koncentračním táboře Neuengamme. Při bombardová-

ní lodi *Cap Arcona*, na níž byli převáženi vězni, se pak stejně jako pár desítek jiných Čechů zachránil skokem ze šestnácti metrů do ledového a přitom hořícího živlu, ale jeho dílo při tom skončilo ve vlnách Severního moře.

Jeho básně inspirované koncentračním táborem mají dodnes zvláštní sugestivitu:

MŘÍŽ

To nejsou renesanční mříže
kráslíci branky do zámků

to nejsou balkonové mříže
ze serenád a copánků
to nejsou balkonové mříže
z idyllických dob našich bab
ty zde rez žádná nepřehryze –
za těmi zde tu hnije chlap

Letos oslavujeme stovčaté výročí E. F. Burianova narození.

Muzikolog Ivan Vojtěch ve své studii o něm napsal:

„Burian umírá v době, kdy měl před sebou období svých vrcholných syntéz, ke kterým se poctivě prodíral. Čekalo ho období, v němž měl s konečnou platností a v definitivním tvaru uzavřít svou tvůrčí cestu v hudbě. Neboť přes velké divadelnictví Burianovo nesla hudba niterný proud jeho života.“

Teatrolog Bořivoj Srba, který se celý život věnoval Burianově jevištní tvorbě, by jistě napsal, že těžištěm Burianovy tvorby bylo divadlo. A podle Burianových posledních poznámek a plánů se zdá, že i tady bychom se bývali dočkali dalších překvapení.

Zemřel v pouhých pětapadesáti letech v roce 1959.

Adolf Hoffmeister tehdy napsal:

„Nikdo s ním nesoutěžil, protože byl rychlejší, než si sám mohl stačit.“

Kolik máme v historii umění podobných osobností? ☒

Beata

Hlavenková

„Dovolím si víc“

Beata Hlavenková patří mezi nejznámější české skladatelky. Její hudba často rezonuje českou, ale i zahraniční společností. Má za sebou úspěšné projekty v různých žánrech, ocenění Anděl nebo nominace na Českého lva za filmovou hudbu. Poslední dobou ji ale vídáme víc jako sólovou zpěvačku. Co stojí za její proměnou a proč je podle ní očekávání největší zabiják kreativity?

Beato, poslední dobou u tebe vnímám určitý posun. Přerod v autorku, která se nebojí jít víc do sebe a být odvážnější. Možná není namístě se tak ptát, ale souvisí to s věkem?

Určitě to s tím souvisí. Čím je člověk starší a vyzrálejší, tím víc má pocit, že si může dovolit dělat něco sám za sebe, aniž by čekal, jak na to bude okolí nahlížet. Znáš to taky, ne? (smích)

Znám to až moc dobře. Právě proto mě zajímá, jak to mají ostatní.

U mě byl zmíněný přerod dosti bolavý, když mi bylo čtyřicet. Vůbec jsem neslávala. Ale hned další rok jsem ho naopak oslavila vlastním koncertem. Hlavně mi to přineslo spoustu výtečných věcí – třeba právě zpívání.

V čem je to jiné?

Jiné je vlastně úplně všechno. Změna ze sidemana na frontmana. Najednou zpívám, mám za sebou sedm lidí v kapele a s publikem musím komunikovat zcela jinak. Zásadním momentem pro mě byl křest alba Sně. Byla jsem docela nervózní. Přišlo dost lidí, ale dařilo se mi s nimi komunikovat a vtipkovat, stejně jako to dělám ráda v běžné konverzaci. Po koncertě za mnou přišli kamarádi, že to vlastně byla ta Beata, kterou znají. Ani já sama nečekala, že jsem taková šoumenka. (smích)

Možná nacházení autenticity právě nemusí být jen v hudbě, ale v tom, že se člověk na pódiu nebojí být sám sebou.

Určitě. Moje kamarádka Adéla Elbel říká, že dělám stand-up, ale mezitím hraju

vážné písničky. Líp bych to asi nepopsala. Tak a teď si vyber, co je to za žánr.

Má vůbec smysl žánry dnes nějak pojmenovávat?

Myslím, že ne. Mě v tom třeba hodně inspirovala soudobá vážná hudba, protože tam vlastně neexistují žádné hranice, nikoho neomezuje sonátová forma, a když chce hudbu někdo inovovat, může jakkoliv. Nebo se právě sonátové formy držet, když chce. Neexistují žádné špatné postupy ani špatné tóny. Jde vlastně jen o správné a smysluplné proporce.

Vnímám to tak, že když teď děláš víc písně, ty všechny jednodušší formy s sebou ale nesou nějaký základ ze všech žánrů, které tě kdy ovlivnily. Dovedla bys někde najít ten zásadní moment, kdy se z Beaty klavíristky a skladatelky začala rodit písničkářka?

Jedním z hlavních přerodů bylo album Eternal Seekers, na němž jsme se sešli s Lenkou Dusilovou a Clarinet Factory. Ale věděli jsme, že nám jde primárně o nějakou formu písně, a rozhodli jsme se stylisticky vůbec nelimitovat. Každý přinesl svoji stopu, historii a schopnosti. Pak pro mě úplně zásadní byla Baromantika, kde kromě Lenky Dusilové přišly ještě vlivy Patrika Hlavenky a Viliama Béreše (tehdy ještě z Toxique), což bylo další obohacení na mojí cestě. V tu dobu jsem si pořídila počítač s programem Logic a začala pomalu produkovat.

Baromantika byla asi velký zlom pro vás všechny.

První Baromantika z roku 2011 byla vlastně sólovou deskou Lenky s námi jako tvůrčím týmem (Hlavenková, Béreš, Karpentski, pozn. red.). Trochu jinak pak ještě rok 2013, kdy jsme tvořili druhou desku, to už byla Baromantika více jako celek. V tu dobu jsem taky dělala na albu Zvon s Ivou Bittovou. Pro mě šlo o dost vypjaté období. Malé děti, viklající se vztah... A přiznávám, měla jsem plné zuby zpěvaček. (smích) Tak jsem pak jako protipól natočila album Theodoros, jen na klavír a bez zpěvu. Lidé se mě pak ptali, jestli je to crossover, jazz, pop. Záměr byly písně, ale hrané na klavír. A to byl vlastně pravý zlom či nové nasměrování. Nasákla jsem písničkovou zkušeností a byla jsem schopná ji přetavit v něco svého. Nemluvě o tom, že jsem si tím albem pořešila svůj strach být sama na pódiu a za klavírem.

Moje kamarádka Adéla Elbel říká, že dělám stand-up, ale mezitím hraju vážné písničky.

V čem nastala ta změna, když jsi měla plné zuby zpěvaček, že jsi teď vlastně zpěvačkou?

To je dost paradox, co? Ale ano, už se nebojím a za zpěvačku se označuju. Samozřejmě je to v naší branži neustále, spíše často, terčem vtipů. Ale je to i součástí mé cesty a vyrovnávání se se svojí novou zodpovědností a rolí. Ustát vtipky, nebo je naopak sama tvořit. Někdy

říkám svojí kapele: Jestli mě rozzlobíte, projeví se SHV. (smích)

Co je SHV?

Syndrom hlavního vokalisty. To jsou přesně ty stereotypy, které si se zpěvačkami a zpěváky pojíme. Je jednoduché si z toho dělat legraci, ale sama jsem překvapená, že z té druhé strany to zas tak růžové není. Kolik nepřenosné zodpovědnosti toho frontman, ať už je muž, nebo žena, musí vsadit sám na sebe. Od prodání koncertu po udržení energie na pódiu.

Pamatuješ si, kdy byl prapůvod Beaty jako zpěvačky?

Hlavní zpěvačka nebo frontmanka přišla až s deskou Sně v roce 2019. Ale na druhém albu Baromantiky zpívám třeba píseň Archiv dní. Na Eternal Seekers taky, s Lenkou jsem zpívala vokály na koncertech. To bylo dost zásadní. V tu dobu jsem začala poslouchat songwritery a to, jak pracují s písněmi. Úplně mě tehdy uhranula píseň Limit To Your Love, kterou zpívá James Blake. Původně originál od kanadské písničkářky Feist. Ten zvuk! Konečně něco znělo jinak, odvážně a zároveň zdánlivě jednoduše. A já potřebuju v hudbě slyšet něco aspoň trochu jinak. A i když učím, tak se snažím studenty inspirovat, ať mi kromě osvědčených harmonických postupů nebo melodií zkusí ukázat alespoň trochu jejich osobitého kořeně.

Když jsi zmínila své studenty, jak moc jim mluvíš do toho, co se jak dělat má nebo nemá?

Přiznám se, dřív jsem v tom měla jasno: to se musí dělat tak a tak. Radikální názory na cokoliv mě ale s věkem a jiným nastavením vlastně dost radikálně vytácejí. (smích) Teď už je můj přístup otevřenější. Jasně, harmonie nebo stavba základů domu taky nějak po staletí fungují. Ale pokud to chceš udělat jinak, můžeš. Já ti můžu ukázat akorát moji subjektivní cestu, která se třeba v něčem osvědčila. Ale ve výsledku ať si dělá každý, jak to cítí.

No jasně, kde je řečeno, že když to bude podle „pravidel“, že to

bude úspěšné? Mně taky přijde dobré je cítit, ale pak je někdy pokroutit, a může vzniknout něco ještě zajímavějšího.

Asi jsem poslední v hudebním světě, kdo začal číst nebo poslouchat názory producenta Ricka Rubina. Hodně mě inspiroval a vlastně to silně rezonuje s tím, co už delší dobu cítím. Naše poslání je udělat věci tak, jak nejlíp umíme. On vyloženě říká: Publikum a jeho očekávání jsou až na posledním místě, nejdřív to dělej pro sebe. Ale jestli se to stane úspěšným? To je něco, co nemáme v rukou.

Myslím, že to je případ většiny muzikantů, že o tom přemýšlí. Co mohli udělat líp nebo kde se stala chyba, že tahle skladba není tak známá. Ale to uvědomění si, že je toho spousta, co nemáme v rukou, když hudbu vypouštíme do světa, to je docela úlevné.

Očekávání je podle mě největší zabíják kreativity. Tak se snažím je nemít. Nebo s nimi lépe pracovat. Ale každý, koho znám, včetně mě, když vydá hudbu, čeká na zpětnou vazbu. Když jsem udělala soundtrack k Dukle 61 Davida Ondříčka, tak mě překvapilo, jak lidé refletovali moji hudbu, a někteří mě tam nebo v ní nebo můj rukopis dokonce poznávali. To je určitě příjemný pocit radosti a satisfakce, ale dělala jsem to hlavně, abych s tím byla spokojená a posloužila filmu.

Nemít očekávání. Napsat si to na papírek a rozumově si to odůvodnit, to asi zvládneme. Ale když strávíš čas tvorbou a dáš to ven, nejde je podlé mě nemít.

Minimálně očekáváním můžeme přisoudit o dost menší váhu. Já to beru tak, že jsme tak nastavení, ale je na nás, jak si „program“ v sobě pomalu přepíšeme. Co se s hudbou stane, když je venku, je prostě nějaký zázrak, který my neovlivníme. A já si to klidně na ledničku vylepím a bude mi líp, protože věřím, že i když nám není nejlíp, tak si vědomě můžeme vybírat pozitivní myšlenky. Nebudu lhát, jde mi to těžko, ale snažím se o to každý den. Když mám propad, tak se

propadnu do těch neprospěšných myšlenek, které mi fakt nepomůžou, ale mám i vědomou možnost naladit se na myšlenku, která mi pomůže. Teorii mám zmáknutou samozřejmě naprosto skvěle. (smích)

Teď chystáš společný projekt s Leošem Hortem, který vystupuje pod jménem HRTL a věnuje se elektronické hudbě a především modulárním syntezátorům. Napadá mě, že to je možná ten typ projektu, který se bude dobře vyjímat v techno klubu a stejně dobře v klasické koncertní síni. Jak jste se vy dva potkali?

Většinou, když s někým spolupracuju, tak je to i dost na základě toho, kde máme styčné body v tom, co posloucháme, a taky jestli nás baví vzájemná energie a stejné vtípky. (smích) Leoš má rád jazz, ale otevřel mi dveře třeba do tvorby klavírní japonské hudby nebo různých elektronických pikantností. Baví mě, jak se můžeme navzájem ovlivňovat a přitom to nutně nemusí souviset se společnou tvorbou. Já mám zase ráda rytmickou hudbu, za což jsem už na konzervatoři byla řazena do škatulky tíhnoucí k jazzu, a ne tolik k hudbě umělé, takže to teď ke mně takhle přišlo i skrz elektronickou hudbu. Vlastně se oba nedostáváme tak mimo komfortní zónu, jak to může vypadat.

Co ale musí být pro tebe mimo komfortní zónu, jsou často písně nebo projekty, na kterých spolupracuješ s Otou Klempířem. Pro někoho, kdo má od tebe rád třeba desku Theodoros, to může být docela matoucí.

Mám moc ráda Otovu poetiku a texty J.A.R. Když někomu věřím, jdu do toho. Píseň Láska, tvl se dá považovat za vcelku standardní píseň, ale co se začalo dít po vydání, je docela divočina. My jsme pro jednu akci podcastu Kecy a politika udělali předělávku Duhové víly na Dluhovou vílu. Ota říkal: „A pak tam půjdeme dělat Zagorku s Rezkem!“ Moje první reakce byla: „Tak na to si fakt sežeň nějakou herečku!“ Ale nakonec jsem si řekla, vždyť je to úplně jedno, co si kdo

pomyslí, a bylo to dost osvobozující, nebrat se tak vážně. Tu písničku jsem řemeslně předělala podle svého a proč si ze sebe ještě neudělat legraci?

A co píseň Kde ty prachy jsou? To už zní skoro jako nějaká hymna muzikantů.

Přesně tak! Pochopils! To jsme dělali pro akci Banka roku. A tak vznikl song, kde se zpívá: „Kde ty prachy jsou, kde vážnou?“ Text je za mě skvělý a track se mi, myslím, taky povedl. Po samotné akci, kde jsme ho zpívali, za mnou přišla jedna bankéřka, která čekala, že budu hrát seriózně na klavír, byla vyloženě rozhozená, že jsem místo toho ve stříbrných kozačkách a kožených minišatech zpívala na playback o tom, kde ty prachy jsou. Někdy se vyloženě bavím tím, co pro mě život ještě připraví.

A není to právě ta svoboda? Co vlastně riskuješ?

Riskuješ akorát trapnomomenty. Ale znejistování publika i sebe sama je docela očištné. Zkousím věci, které bych sama sobě před pár lety nedovolila. Určitě se člověk uvolní, když mu v osobním životě něco nevyjde, co chce, aby mu vyšlo. To si pak řekne: Život je příliš krátký a pestrobarevný na to, abych něco nezkusila. Dělán to pro sebe, musím si umět ze sebe udělat legraci. Protože mi to třeba pomůže. Takže proč ne? Ve výsledku je to o tom, co si dovolíš, ne co ti kdo dovolí. Tak si dovlím víc! Nejvyšší stav osvětlení přece je, když se mě nedotkne to, co si kdo o mně myslí.

Dneska hlavně díky streamovacím platformám máme výkonnostní ukazatele hudby přímo na očích. Já mám často diskuse s lidmi z hudební branže, že ten náš fetiš a posedlost čísly nejsou všechno. Ono „co si kdo myslí“ je tak rovnou vyjádřeno tím, kolik lidí to zajímá. A všichni na to vidí. Co to znamená pro tebe?

Pro mě je největší dar, když za mnou po koncertě někdo přijde a řekne, že ho to dojalo a objevily se slzy. A bacha, neříkají to jen ženy! Takže vím, že je v tvorbě

Foto: Dušan Vondra

Foto: Dušan Vondra

další rozměr. Hudba může zásadně pomoci, zrcadlit problém, nebo naopak pomoci najít řešení či cestu, teleportovat nás třeba rychle do jiné reality. Zní to dost ezo, ale není to jedno?

To zní, jako že už jsi dosáhla osvětlení, kdy je ti jedno, co si kdo myslí.

Pracuju dlouhodobě a trápila jsem se tím. Myslím to tak, že v číslech určitě nejsem zas tak úspěšná. Já s tím měla spojeno i docela dost smutků a snažím se s tím nějak pracovat dodnes. Byla jsem kousek od toho, že by si moji klavírní tvorbu vzal pod sebe mezinárodní label Sony Classical. Ten člověk z labelu mi vyloženě říkal, že mu denně chodí desítky nudných nahrávek, ale moje tvorba ho zaujala. Dlouho jsme o tom diskutovali, ale nakonec spolupráce ztroskotala na tom, že nemám dost sledujících, ať už na sociálních sítích, nebo na Spotify. Tak to prostě je. Věci se mě ale samozřejmě dotýkají, ale to osvětlení, jak ho lehce přehnaně označuju, může znamenat i to, že se tím nemusím trápit a přisuzovat tomu tolik pozornosti. Jdu si za svým, jsem houževnatá, ale ve výsledku nemusím a už ani nechci lámat vše přes koleno.

Když jsi byla tak blízko spolupráce se zahraničním labelem, jak se dnes díváš na svůj možný úspěch v zahraničí nebo obecně na úspěch dalších českých autorů?

Mě třeba inspiroval právě Leoš (HRTL, pozn. red.). On hrál své sety na velkých festivalech v Holandsku, ale prostě se vědomě do toho tolik neobouvá a neexpanduje do zahraničí. Já jsem ho s tím konfrontovala, ale tenhle třicetiletý blízký kamarád mi nasadil brouka do hlavy. Ptal se, co z toho budeme mít. Víc lidí, víc peněz, větší pokoje v hotelích? Proč? Taky to totiž znamená víc stresu, víc cestování, míň možností mít dobré vztahy.

Nevylučuju, že se v budoucnosti přestěhuju někam do jiného evropského města, nebo spíš do lesů okolo, a budu mít víc možností dělat třeba filmovou hudbu. Kdoví. Teď mi to ale dává smysl tady.

Právě přestěhovat se blíž nějakému evropskému centru dění ti, pokud vím, radil i slavný hudebník David Sylvian. Jak tohle vzniklo? Co vím, tak se zamiloval do tvého alba Theodoros a pak jste byli v kontaktu.

Když jsme pracovali na albu Zvon Ivy Bittové, tak jsme s Petrem Ostrouchovem a Milanem Cimfem jeli do Londýna do Metropolis Sound za legendárním Tonym Cousinsem. Petr mu pak poslal desku Theodoros a Tony ji zmasteroval. Asi za půl roku mi Cousins psal, že si vinyl nebo CD, teď nevím, od něj po posluchu odnesl David Sylvian, a že tedy už žádné nemá. Odvážila jsem se pak Sylvianovi napsat a zůstali jsme v kontaktu.

Začala jsem mu posílat části své tvorby i nějaká dema. A Sylvian byl pak vlastně jeden z prvních, kdo mi řekl: A proč nezpíváš sama? A tím mě hodně nakopnul. Do té doby jsem párkrát slyšela, že bych se měla držet jen toho, co umím, že nemám ideální barvu a podobné nesmysly. Ani možná netuší, jak moc mě ovlivnil a kolik mi jeho velmi pozitivní feedback dal.

Takže jsme zase zpátky u toho „nalezeného“ hlasu?

Ano! A ještě bych ráda zmínila jedinečnou hlasovou koučku a přítelkyni Pavlu Fendrichovou. To všechno přišlo jak na zavolanou a dohromady. Když jsem začala poslouchat víc songwritery a písničkáře, uvědomila jsem si, že jde o mnohem víc. O to, jakou emoci či informaci se povede hlasem předat, ať už je jakýkoli. A hlas je taky nástroj, který potřebuje naši péči, čas, um, práci, takže se vyvíjí a my ho pak můžeme s lehkostí ovládat čím dál víc. Koncerty si teď maximálně užívám. A jsem ráda, že jsem si to dovolila.

Když jste byli u Beaty jako zpěvačky, jak je to s Beatou producentkou?

Přiznám se, že primárně producentství nevyhledávám, jen občas někomu pomůžu a jsou to krásné věci a spolupráce. Ke mně spíš chodí lidé, co by rádi ode mě zpětnou vazbu a s důvěrou chtějí slyšet názor. Ale spíš mám před sebou

hodně vlastních projektů a krásných zakázek, třeba hudbu pro divadla, Struny dětem nebo koncert se SOČR, nový autorský projekt pro Lipa Musica – Monodie 2.0, pokračování série Král Šumavy a další. A taky, jak už jsem říkala, vyjde deska s HRTL. A pro tohle všechno vytvářím autorskou hudbu.

Riskuješ akorát trapnomomenty. Ale znejistování publika i sebe sama je docela očištné. Zkousím věci, které bych sama sobě před pár lety nedovolila.

To zní jako splněný sen...

A všechno mě baví! Vlastně neumím jít do něčeho, co mě nezajímá. Nejspíš je to nějak odfiltrované tím, co jsem za ty roky udělala a co moje hudba vyzařuje. Setkávám se teď jen s lidmi a projekty, co se mnou rezonují. Mám navíc i skvělou kapelu (Kapela Snů, pozn. red.) a v ní top muzikanty. Dokonce dva kytaristy, které jsem nenápadně donutila hrát spolu, a je to naprosto famózní.

Máš v hlavě nějaký projekt, který jsme od tebe ještě neslyšeli?

Ano, jen piano a zpěv, písně, hodně komorní a niterné. Prozatím mám vyhlédnuté skvělé studio ve Varšavě s výborným klavírem Steinway a taky jeho náběrem. Ale kdy to bude, nevím. Vzhledem ke všem aktivitám a taky synům, domácnosti, starosti o psa a realitě ženy, která řeší vše od opravy auta přes vývoz žumpy až po make-up a natáčení instastories – na snění čas někdy není. Aspoň že botox jsem zatím nepotřebovala. (smích) ☒

Český šanson 70.—90. let

Je až neuvěřitelné, jak málo je zpracována oblast českého šansonu druhé poloviny 20. století. Samozřejmě, každý zná Hanu Hegerovou a mnozí si ještě vzpomenou na Ljubu Hermanovou, ale i když šlo o okrajový žánr, zvláště v intelektuálním prostředí šedesátých až devadesátých let existoval až překvapivě široký okruh jeho interpretů a příznivců.

TEXT: JOSEF VLČEK

Šanson v té době hrál důležitou společenskou roli jako specifický druh kulturní oázy ve zbanalizovaném světě normalizace. Svého času se mu dokonce říkalo „underground pro dospělé“.

Snad nejdříve definice šansonu. Francouzsky to znamená píseň, což je opravdu vágní pojmenování, které tu bylo už od středověku. V 19. století se tento

pojmem začal používat hlavně ve světě kabaretu a v průběhu let se žánr vydefinoval jako zpívaná poezie, interpretovaná s výrazně dramatickým akcentem. Od dvacátých let začal nabírat na popularitě i v nefrankofonních zemích a francouzští interpreti jako Maurice Chevalier, Édith Piaf, Charles Aznavour, Yves Montand, Jacques Brel nebo Gilbert

Bécaud se stali celosvětovými hvězdami. Vznikaly dokonce i lokální scény, které vycházely z francouzské šansonové tradice a dále ji rozvíjely po svém.

Šanson se uchýlil i v Čechách. Už Karel Hašler označoval některé své písně lyrického nebo výrazně poetického obsahu za „chansony“ a kabaret Červená sedma, existující v letech 1909 až 1922 v čele s Jiřím Červeným a Rudolfem Jílovským, byl se svou frankofonní orientací do slova prototypem takové lokální scény. Za šansony můžeme označit i některé skladby Jaroslava Ježka. U něj se navíc poprvé začal snoubit francouzský šanson s angloamerickými vlivy a rozuměl si především s blues. V té době se stal až jakýmsi protipólem stejně módní trampské písně. Důležitou roli v té době hrály interpretky šansonů jako Míla Spazierová-Hezká, Ljuba Hermanová nebo Hana Vítová. Právě Hermanová a Vítová přidaly do původně kabaretního rozměru šansonu herecký rozměr, který v mnoha ohledech ovlivnil i další vývoj českého šansonu.

Ožívání divadel malých forem a příchod šansonu

Když na konci padesátých let začala v trochu liberálnějším režimu nenápadně ožít kulturní scéna a rodila se první divadla malých forem, přišla řada i na oživení šansonu. Mělo to svou logiku, Semafor, Paravan, Divadlo Na Zábradlí a další scény se snažily navazovat na tradice prvorepublikových hudebních divadel a kabaretů, především Osvozeného divadla, i v nich šlo o spojení hudby a divadla. Navíc ve Francii vrcholila popularita šansonu, a jestli tehdejší režim připouštěl nějaké západní vlivy, tak k francouzské kultuře byl mnohem vstřícnější než k angloamerické.

S divadly malých forem přichází první velká poválečná vlna českého šansonu. Za šansony můžeme označit velkou část semaforových začátků – Suchého texty byly nepochybně zpívanou poezií a většinou byly součástí dramaticko-kabaretního ducha Semaforu. Ostatně z prostředí Semaforu vycházela i budoucí královna českého šansonu Hana Hegerová. Působila zde v letech 1962 až 1966 a skladby jako Milord, Suchého a Šlitrova Zlá neděle nebo Šlitrova a Koptova Dnes naposled patřily na dalších čtyřicet let ke klíčovému skladbám jejího repertoáru.

Hegerová zažila své nejsilnější období v průběhu sedmdesátých let, kdy se věnovala „pravověrnému“ šansonu. V jejím repertoáru pocházejícím z té doby najdeme řadu vynikajících coververzí nejslavnějších frankofonních šansonů, skladby ze světa německého kabaretu dvacátých let, ale i české skladby, které se pokoušely vyrovnat s tímto žánrem. Velkou zásluhu na úspěchu těchto skladeb měl její dvorní textař Pavel Kopta. Jeho text na Brelův šanson Ne me quitte pas (Lásko prokletá), který Hegerová natočila v roce 1976, se stal doslova symbolem české šansonové poezie.

Trochu stranou od světa divadel malých forem stála další významná představitelka českého šansonu Judita Čerovská. Ve spolupráci s textařkou Jiřinou Fikejzovou se jí podařilo vytvořit typ noblesní, elegantní zpěvačky s akcentem na romantické písně. Na rozdíl od Hegerové byl ale její záběr mnohem univerzálnější, a tak se v průběhu sedmdesátých let kvůli své repertoárové nevyhraněnosti

Jiří Suchý, foto: Michal Kubala

let. Jejím autorem je totiž Jaroslav Jakoubek (1927–1993), jedna z nejdůležitějších postav sdružení Šanson – věc veřejná, které je dodnes přehlíženým hudebním sdružením s výrazným společenským přesahem z doby normalizace.

Jiřina Fikejzová, foto: archiv OSA

dostala v oblasti šansonu na vedlejší kolej. Nicméně její verze francouzských evergreenů Můj ideál a Muž a žena sehrály v sedmdesátých letech důležitou roli v určení směru, kterým se tvaroval původní český šansonový styl.

Třetí z osobností, které definovaly výchozí pozici moderního českého šansonu, byla Eva Olmerová. Vycházela sice hlavně z jazzového prostředí, ale blízkost jazzu a hlavně blues k šansonu osvědčila nejen francouzská scéna padesátých let, ale i prostředí Semaforu. Mezi jejími nahrávkami najdeme řadu songů na slova Josefa Kainara, který podobně jako Olmerová oscilloval mezi blues a šansonovými písněmi. Skladby jako Jdou léta, jdou (slavná Non, je ne regrette rien od Édith Piaf), natočená v roce 1979, nebo Počítám hodiny patří rovněž do zlatého fondu českého šansonu.

Vznik sdružení Šanson – věc veřejná

S písní Počítám hodiny se dostáváme ke klíčovému bodu českého šansonu sedmdesátých a osmdesátých

Volné sdružení Šanson – věc veřejná vzniklo na jaře 1969, zhruba ve stejné době jako Jazzová sekce Svazu hudebníků, a sehrávalo zhruba stejnou roli jakési „kulturní ozdravovny“ v době, která okrajovým žánrům příliš nepřála, neboť se kolem nich sdružovaly okruhy osob, které byly považovány za skryté

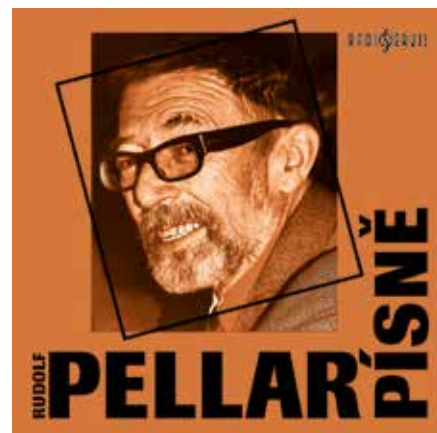

nepřátele tehdejšího režimu. Ústředními postavami koncertních účtů tohoto sdružení byli vedle skladatele a občasného zpěváka Jaroslava Jakoubka hudební pedagog a pianista Milan Jíra (1935–2016) a šansoniéři Alena Havlíčková (1931–2008) a Rudolf Pellar (1923–2010). Nesmíme zapomenout ani na normalizační vyvržence, básníka Ivo Štuku (1930–2007), který napsal pro členy sdružení řadu textů, a novináře Jana Petránka (1931–2018), jenž se záhy stal moderátorem koncertních akcí. A do party brzy zapadly i zpívající herečky Ljuba Hermanová (1913–1996), Libuše Švormová a celá řada dalších.

Start Šansonu – věci veřejné nedopadl špatně. Už v roce 1970 vyšla v Supra-

představitelé se později objevovali maximálně na kompilacích písní Josefa Kainara, který se sdružením také spolupracoval. Jen v první polovině osmdesátých let vyšly u Pantonu EP desky Aleny Havlíčkové a Jaroslava Jakoubka.

Podobně jako s deskami to měl Šanson – věc veřejná stejně i s koncertováním či se „setkáváním“, jak tomu prý Jíra říkával. Začínal v Alšově síni Umělecké besedy na Kampě, ale v průběhu následujících dvaceti let cestoval, odevšad vyháněn, snad po celé Praze. Asi nejčastěji se objevoval v Divadle hudby v pasáži Luxor mezi Opletalovou ulicí a Václavským náměstím. „Často jsme nevěděli, kde budeme vystupovat příště,“ vyprávěl jednou v rozhlase

Jan Petránek. „Každé vystoupení bylo jiné, měnili jsme jména pořadů. Mnohdy jsme museli improvizovat.“ I tak se umělcům, výrazně provázaným s největšími osobnostmi českého divadla a výtvarného umění, podařilo uspořádat přes tisíc koncertů, velkou část v podobě zájezdových programů po malých kulturních domech v celé republice. Pořady Šansonu – věci veřejné, ať už se jmenovaly Patříme k sobě, Blázní z povolání, Písničky od Karlova mostu, nebo úplně jinak, představily intelektuálnímu publiku i nové tváře, jako byli Bratři Ebové nebo Přemysl Rut.

Přestože v devadesátých letech upadlo hudební hnutí v zapomnění a jeho hlavní osobnosti už nejsou mezi námi, sdružení, doplněné novými tvářemi českého šansonu, existuje dodnes.

Šanson ale nebyl jenom v Praze. Od sedesátých let se rozvíjel i na brněnské

Michal Horáček, foto: Roman Černý

scéně a velkému rozkvětu dosáhl v divadelních představeních Divadla Na provázku a HaDivadla. S oběma scénami, ale hlavně s Provázkem, spolupracoval skladatel a textař Jiří Bulis (1946–1993), jehož jediné ucelené album Tiché písně patří k vrcholům svého žánru z přelomu osmdesátých a devadesátých let.

Pop šanson

Sdružení Šanson – věc veřejná bylo po hudební stránce značně konzervativní. I ve Francii se tamní šanson začal přizpůsobovat moderním trendům populární kultury. Ovšem název šanson se k označení tvorby umělců jako Joe Dassin, Claude Francois, Michel Sardou nebo Francis Cabrel stále používal. A byl to právě kontakt s Cabrelem, jenž vedl k průniku moderního šansonu do české populární hudby.

Lenka Filipová, která pod názvem Zamilovaná nazpívala Cabrelovu píseň Je l'aime à mourir na základě osobního kontaktu s umělcem ještě dříve, než se stala ve Francii hitem, se tak stala průkopnicí žánru, kterému by se dalo říkat pop šanson. V duchu této písně pak navázala i řadou původních českých skladeb, v nichž těžila hlavně z básnických schopností svého hlavního textaře Zdeňka Rytíře.

Zatímco Šanson – věc veřejná se obracel k věrnému, ale úzkému okruhu posluchačů, Filipová jako představitelka mladší generace vrátila šanson širokému publiku. Ale i u ní bychom našli kořeny v tradici české větve tohoto

žánru. I ona prožila – podobně jako řada dalších – svá učňovská léta 1973–1975 v lůně divadla Semafor a nasála tu sice už odkvétající, ale přesto pořád přítomnou příchut' zpívané poezie. Nutno ovšem říci, že po roce 2008 a smrti Zdeňka Rytíře v roce 2013 změnila svou hudební orientaci a její současná tvorba směřuje spíše ke keltské hudbě.

V osmdesátých letech tu byly i další pokusy o pop šansony. Připomeňme si například herecké písničky Jiřího Zmožka. Jeho herecké album Šel jsem světem je zajímavým důkazem toho, že podstata pravého šansonu není v dokonalém pěveckém projevu, ale v hereckém výrazu. Josef Abrhám, Rudolf Hrušínský, Radoslav Brzobohatý nebo Josef Kemr určitě nebyli výjimeční zpěváci, ale přesto podávají obsah textů Pavla Kopty s hlubokým a přesvědčivým prožitkem.

Hlavními hvězdami pop šansonu osmdesátých a devadesátých let se ale stali textař Michal Horáček a skladatel Petr Hapka. Hapka měl zkušenosti už s pravověrným šansonem šedesátých let – s textařem Petrem Radou napsal několik vynikajících písní pro Hanu Hegerovou. Už tehdy Píseň o malíři nebo Obraz Doriana Graye patřily k tomu nejlepšímu, co česká scéna nabízela. Ve spolupráci s Horáčkem najednou znovu vystoupila do popředí Hapkova obrovská melodická invence a smysl pro neobvyklá aranžmá.

V roce 1987 vydala Hana Hegerová album Potměšilý host, složené ze zpívaných básní, šansonů, nově vzniklé autorské dvojice. Bylo to dokonale promyšlené album. Počínaje obalem přes neobvyklé barvy doprovodu až k masovému hitu Levandulová, který na celý projekt upozornil. Síla Potměšilého hosta tkví v jeho nadčasovosti, ve srozumitelnosti poetických obrátů a samozřejmě i ve zpěvaččině přesvědčivosti, v níž cítíme jakýsi nadhled nad životem s lehkým nádechem sentimentu. Stejným, jako když posloucháme píseň Brelovy nebo Aznavourovy.

O rok později vyšlo další album autorské dvojice Hapka–Horáček V penzionu Svět. Z uměleckého hlediska to byl na svou dobu odvážný počín – autoři se rozhodli, že šanci interpretovat šansony

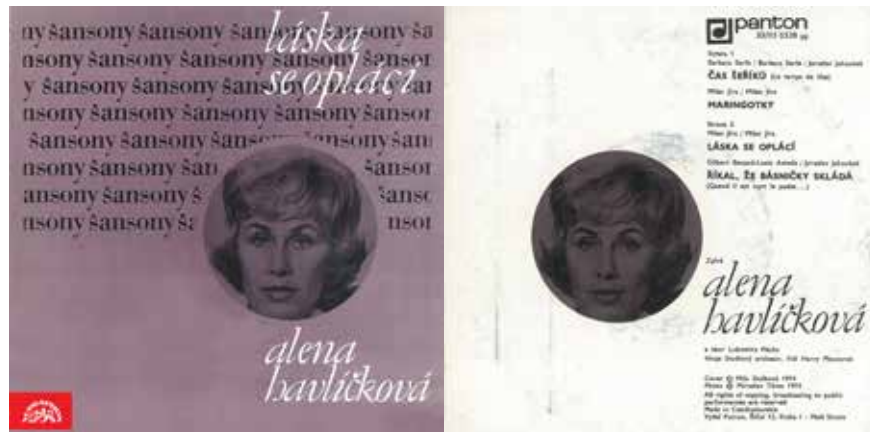
dají zpěvákům, od kterých by to nikdo nečekal, podle hesla „je-li o čem zpívat, dobrý zpěvák nezklame“. Na desce zpívá až nečekaná směska interpretů. Richard Müller zpívá česky stejně přesvědčivě, jako když zpíval na jiných deskách slovensky. Michael Kocáb se zbavil crazy postavy Ropotáma a jeho Benefice černých koní se změnila v zásadní, až dylanovské životní poselství. I Hana Zagerová si konečně po letech znovu užila svou šansonovou facetu, kterou před lety opustila poté, co vstoupila do světa

Petr Hapka, foto: archiv OSA

velké pop-music. A samozřejmě nechýběl sám Hapka, který do světa šansonu přidal nový typ interpreta, připomínajícího pohádku Kráska a zvíře.

Dvojice Hapka a Horáček se v devadesátých a nultých letech vrátila na scénu ještě s několika dalšími autorskými projekty, v nichž představila jako šansoniéry další nečekané osobnosti, jako je Daniel Landa, Bolek Polívka, Lucie Bílá, František Segrado, Jaromír Nohavica, nebo dokonce diva Magdalena Kožená. Po Hapkově smrti kolem sebe Horáček soustředil celou řadu dalších talentovaných umělců, kteří jsou velkou nadějí do budoucích let. S jeho „černými koňmi“, které uvedl na scénu, Lenkou Novou, Hanou Robinson, Jardu Svobodou a dalšími český šanson stále žije. ☒

phonu deska Český šanson 1970. Navazovala na podobné album z roku 1969, jež vzniklo ještě před vznikem sdružení. Podobně jako na předchozí desce na něm Jakoubek s Jírou představili všechny hlavní pěvecké osobnosti sdružení a řadu klíčových songů koncertních programů, jimž Jakoubek říkával „písničky o něčem“. Tyto skladby, tiše protestující proti plytkosti spotřební populární hudby, orámovala dvěma písněmi Ljuba Hermanová. Závěrečná Jakoubkova Když zpívá Betty patří k vrcholům její pozdní tvorby.

Tím gramofonová produkce Šansonu – věci veřejné víceméně končí. Jeho

Dunaj

Zázrak vzájemného propojení tří tvrdých hlav

Původem brněnská alternativní skupina Dunaj ukončila činnost v roce 1997 a její členové se rozutekli různými hudebními i zeměpisnými směry. Comeback spojený také s předloňským novým albem *Za vodou* ovšem ukazuje, že vody Dunaje už jsou zase zdravě neklidné.

TEXT: PETR KORÁL

Dunaj se dal znovu dohromady v roce 2018 po více než dvacetileté pauze. Překvapilo vás samotné, jak rychle mezi vámi opět přeskočila vzájemná muzikantská jiskra?
Vladimír Václavek (zpěv, baskytara, kytara): Ta jiskra tam musela zůstat, nikdy neodléta, a když nazrál čas, bylo to úplně přirozené a samozřejmé. Prostě jsme jen navázali na náš společný příběh o něco starší a o pár zkušeností bohatší.
Josef Ostřanský (kytara, zpěv): Naše první setkání proběhlo v rumunském Banátu, na lodi, která se plavila po řece Dunaj. Osobně jsem se na to setkání velmi těšil a vůbec jsem nepřemýšlel nad tím, jestli nám to dohromady půjde, nebo ne. Po pár minutách nám bylo jasné, že vše půjde hladce. Tím hladce myslím společné zkoušení – s jachtou to bylo opačně. (smích)
Pavel Koudelka (bicí): Spíše než překvapilo, mě to hlavně potěšilo. My se kdysi nerozešli ve zlém, jen se naše cesty rozpojily. Každý se ubíral tou svou, ale hudební i lidské propojení tam pořád

zůstávalo. Jasnou podmínkou nové spolupráce bylo, že budeme tvořit nové písně.
Bylo těžké ten pomyslný řemen znovu nasadit, případně zabránit tomu, aby zas rychle spadl?
Koudelka: Řekl bych, že nebylo. Otevřenost k tomu, dát se opět dohromady, byla velmi příjemná a stále se jí snažíme opečovávat. Hráť v kapele, která není jen seskupením muzikantů hrajících noty, ale je to parta lidí, kteří k sobě mají blízko, přestože bydlí poměrně daleko od sebe a přestože jsou každý povahově úplně jiný, je moc fajn záležitost.
Václavek: Bylo to jako po dvaceti letech znovu sednout na kolo a jet. To se nezapomíná, jen se člověk znovu seznamuje s aktuálním stavem vozovky a svými schopnostmi.
Jak dlouho vznikaly skladby na desku *Za vodou*? Použili jste třeba i nějaké starší, dosud nepoužité nápady?
Ostřanský: První nové písničky vznikaly

už přímo na jachtě při té zmiňované plavbě po Dunaji. Dvě písně jsme pak později objevili na nahrávkách, které vznikly ve studiu v Německu v roce 1995 a které se na tehdy vydanou desku nevešly. Další vznikaly průběžně a některé jsme dokončili až ve studiu při natáčení alba.
Jak se lišil způsob tvorby od dávných osmdesátkových a devadesátkových časů? Předpokládám, že zcela zásadně, už jen vzhledem k tomu, že žijete každý jinde, tudíž nejspíš nepřípadaly moc v úvahu nějaké společné jamy ve zkušebně apod. Nebo se pletu?
Václavek: Nepleteš. Moc nám pomohly současné technické možnosti a vy-možnosti, díky kterým jsme mohli překlenout i to, že každý žijeme jinde a že Pepa byl dlouhodobě v dalekém zahraničí. Nicméně teď už se poctivě scházíme, jamujeme a skládáme převážně společně.
Koudelka: Dost skladeb vzniklo po

Dunaj – zleva: Pavel Koudelka, Vladimír Václavek, Josef Ostřanský, foto: Václav Jirásek

mailech na dálku. Dnes už je všechno stran domácího nahrávání velmi dostupné, tak jsme toho využili. Výsledný tvar jsme všemu ale stejně dali až při společném zkoušení na soustředěných kapely.

Obvykle jste jako autoři hudby u skladeb Dunaje uvedeni všichni tři. Kdo ale většinou přijde s prvotním nápadem, který pak společně rozvíjíte a dotváříte?

Václavek: To je různé a hlavně na tom nesejde. Dunaj je neopakovatelný právě tím, že tam každý má své místo a jedinečnou pozici, každý vnímá jinak, má trochu jiný talent a dává důraz na něco jiného. V podstatě jsme dokázali nemožné: jsme tři dominantní a tvrdé hlavy, které v zájmu celku dokážou spolupracovat. To je duch Dunaje.

Ostřanský: Písnička může vzniknout od kytarového riffu, od basy, nebo Pavel pošle našlapaný groove na bicí soupravu. Tím, jak jsme na sebe hodně napojení, další motivy na sebe navazují velmi rychle. Je to taková synergie.

Koudelka: Naše hudba je průnikem nás tří. Každý do ní vkládáme kus sebe, se vzájemným respektem, důvěrou a otevřeností k těm ostatním. Je to velmi intimní a náramně si tento zázrak vzájemného propojení užíváme.

Dnes již běžná praxe, že někdo složí sám doma kompletní skladbu, nahraje její demoverzi a pošle ji ostatním, aby si v ní každý jen dovymyslel či upravil svůj part, v případě Dunaje nepřípadá v úvahu?
Václavek: To u nás není možné, takhle

by to nefungovalo. Ale posíláme si nápady, které rozvíjíme, a potom to na zkoušce dáváme společně dohromady.
Ostřanský: Tuto metodu záměrně nepoužíváme. To, že každý z nás umí napsat pěknou píseň samostatně, víme. Necháváme si to na své soukromé projekty.

Jaké prostředí či duševní rozpoložení potřebujete k tomu, abyste začali tvořit, tedy skládat muziku, případně psát text?
Ostřanský: Prostor, ve kterém člověk něco vytváří, třeba komponuje hudbu, se vždy odráží do dané tvorby. Snažíme se proto vybírat místa, která jsou sama o sobě kreativní a inspirativní, což se nám daří. Při živém hraní se mi často vybavují místa, kde jsme danou písničku složili. Také se snažíme o to, abychom

Foto: Petr Kašlal

na skládání našli více dní pohromadě a měli pak čas nejen zkoušet a tvořit, ale i si to jen tak s radostí užít. Být prostě spolu pohromadě.

Má někdo z vás něco na způsob jakýchsi kompozičních rituálů, prostě zavedený postup, který se snaží pokaždé zachovat?

Ostřanský: Dělat věci v zavedených postupech, to je pro mě osobně pro

tvorbu to nejhorší. Je to vlastně i taková vražda pro život. Proto se naopak snažím z těch zaběhaných rituálů záměrně vystoupit a zkusit to nějak jinak. Třeba si vytvořit určité restriktce, zjednodušení, které člověka sice omezí, ale písničkám přinese něco nového, neotřelého. Nebo třeba začít skládat na jiný hudební nástroj atd. Vystupovat z komfortní zóny se vyplácí.

Dunaj samozřejmě vždycky měl nějaký „ksicht“ a asi by nebylo radno se ho zříkat. Rve se ve vás někdy touha dělat písně úplně jinak, nově a moderně s nutností zachovat typické prvky a výrazové znaky Dunaje? Mají případné experimenty nějaké hranice?

Koudelka: Moc mě baví, jak se stále někam posunujeme. Nejde o to, jestli výš anebo dál, ale hlavně nezůstat na místě, a zažívat nová hudební dobrodružství. Náš společný rukopis se vyvíjí, ovšem pořád v duchu Dunaje, přičemž v jiných kapelách a projektech každý z nás hraje často úplně jinak, než když hrajeme spolu.

Ostřanský: Pro mě je obecně důležité dělat věci, které jsou současné – nikoliv nutně moderní, to je něco jiného. Sledování trendů? To asi neděláme. Po té dlouhé pauze společného dunajovského nehraní nás právě zajímala aktuálnost starého repertoáru a ta se brzy potvrdila. Náš hudební slovník je dostatečně charakteristický, a tak není potřeba se obávat, že by nás naši posluchači nepoznali. A experimentování je součástí tvorby. Může být mnohotvárné, někdy jen třeba ve zvuku, jindy v postupech nebo nechávání více prostoru tichu...

Foto: Jan Mikolášek

Václavek: Samozřejmě se každý po svém vyvíjíme a odráží se to také v naší hudbě. Mám to v životě nastavené tak, že v „ksichtu“ se vždycky odráží naše nitro, což platí i pro hudbu. Ta má taky svého ducha, své kořeny, bez kterých se stává jen více nebo méně líbivou fasádou. Meze experimentování jsou dány naším „líbí – nelíbí“, naším vkusem i názory. Důležité je někdy se nechat vyvést právě za ty hranice, bez toho je těžké se posunout.

Jak často využíváte zkušebnu?

Václavek: Teď ji využíváme hodně. Objevili jsme krásné a přátelské místo v Kytlici v Lužických horách, kde pravidelně zkoušíme. Je ideální mít možnost vyjet ze svých obvyklých kruhů a nechat se inspirovat jedinečnou atmosférou.

Koudelka: K technickému dopilování skladeb máme zkušebnu v Brně u našeho zvukaře. Je to i záloha pro případ, že by zkoušení někde jinde neklaplo.

Co všechno čeká Dunaj v nejbližších měsících, potažmo letech? Máte nějaký jasně načrtnutý plán? A nakolik prioritní je pro vás tahle kapela s ohledem na řadu vašich dalších hudebních aktivit?

Václavek: Pro nás byl Dunaj vždycky prioritou a ostatní se odvíjelo podle něj. Plánů máme spoustu a máme i jedno velké překvapení, ale to teď nemůžu prozrazovat. V každém případě pracujeme na novém albu.

Koudelka: Připravujeme ho už pár měsíců a jeho tvorbu z mého pohledu pojímáme úplně jinak, než jak jsme tvořili desky předchozí. Rádi naše posluchače překvapíme... Samozřejmě ale také průběžně stále koncertujeme.

Dojde ještě na nějakou koncertní či jinou spolupráci Dunaje se zpěvačkou Ivou Bittovou?

Václavek: V této chvíli to tak nevypadá, ale nikdy neříkej nikdy. V každém případě to s Ivou vždycky stálo za to.

Koudelka: Naše cesty se během mnoha let propojily třikrát, takže k tomu může dojít i vícekrát, když k tomu bude vzájemná chuť.

Foto: Petr Kašlal

Foto: Petr Kašlal

Jak vnímáte činnost Ochranného svazu autorského? Je podle vás členství v OSA pro autory důležité a potřebné?

Václavek: Ano. V současné době, typické masovými krádežemi duševního vlastnictví, je to pro mě důležité a je to i součástí mých příjmů.

Koudelka: V případě funkčního a transparentního systému nemám s OSA problém a myslím, že členství v něm je pro autory v dnešní elektronické době výhodné. Před sepsáním svých výhrad k fungování OSA jsem si vyžádal od paní Růžičkové – zaměstnankyně

OSA – vysvětlení k mým dlouholetým pochybnostem. Velmi ochotně mi vše zjistila a nechala písemně vysvětlit od svých kolegů. Doporučuji všem, aby se v případě svých dotazů na OSA přímo obrátili, protože hodně dotazů u mě vzešlo právě z důvodu neinformovanosti a nekomunikace.

Ostřanský: Já jsem zastupován OSA už mnoho let, jeho podstatu problematicky určitě nevnímám. Spíš jde o to, jak se mezi sebou hudebníci dané skupiny domluví. Po letech pak mezi nimi mnohdy nastanou spory, nezřídka zcela malicherné. ☒

Jaroslav Olin Nejezchleba

„Nezpíval bych špatné texty“

Hraje nejen na violoncello a baskytaru, ale také zpívá. Začínal v roce 1981 s kapelou Marsyas, téměř dvě dekády doprovázel Vladimíra Mišíka a nyní spolupracuje už dvacet let s Ivanem Hlasem. Výčet hudebních aktivit Jaroslava Olina Nejezchleby je však mnohem delší.

TEXT: MILAN TESAŘ, FOTO: RENATA KRÁLOVÁ

Oline, prošel jsi mnoha kapelami, na spoustě desek hostuješ, ale zatím máš dvě autorská alba: *Noční lov* (2009) a *Nečekaná návštěva* (2017). Několik tvých autorských písní se však objevilo také na debutovém albu tria NOP, které tvoříš spolu s kytaristou Norbim Kovácsem a houslistou Pavlem Fischerem. Jak vůbec došlo k tomu, že jste se v tomto obsazení dali dohromady?

Norbi se seznámil s Pavlem Fischerem, který je úžasný houslista a zpěvák a také skládá spoustu muziky. Padli si do oka, a to nejen jako muzikanti, ale i lidsky. Dospěli k názoru, že by bylo dobré si spolu zahrát, a já jsem od nich dostal nabídku, abych to zkusil s nimi v triu. Měli jsme první zkoušku, mně se to hrozně líbilo, a tak jsme u toho zůstali a dodnes jako trio NOP občas hrajeme. Navíc – a z toho mám velkou radost – s námi v poslední době začala zpívat Jana Infel-dová, úžasná zpěvačka, textařka a také skladatelka, známá z dnes už bohužel

neexistující kapely Jananas. Já jsem se s ní už před mnoha lety domlouval na nějaké případné spolupráci, ale vždy to skončilo tím, že jsme si někde dali pivo a plánovali, jak to bude výborné, až spolu něco zkusíme. Dlouho se nic nedělo, ale teď už jsme udělali nějaké společné písně a Jana s námi začala jezdit jako zpěvačka. Ona je autorsky velmi plodná, což je dobře, protože nejen krásně zpívá, ale hlavně píše úžasné texty.

Na albu NOP No. 1 zpíváš některé své starší písně. U doktora je z tvé první sólové desky, lidovou V Kuželově jsi kdysi zpíval s kapelou Njorek. Došlo tedy potom k nějakému zlomu a začal pro NOP vznikat nový repertoár?

Na začátku samozřejmě každý z nás oprášil některé své starší písničky. I Norbi tam hraje své skladby a Pavel přinesl písně z kapel, ve kterých hraje. Jsou to mnohdy „kelťárny“, protože on se často pohybuje v Anglii a umí i tuto muziku.

Od vydavatele Luboše Houdka jsme dostali nabídku natočit CD, což jsme udělali, ale v té době už s námi začala spolupracovat Jana. Proto je na albu také jedna píseň, ke které jsem složil muziku a Jana udělala úžasný text. Jmenuje se *Píseň pro ty, co nejsou*. To byla naše první společná, ale od té doby už jich máme víc, jen jsme je zatím nenahráli.

Jak tato vaše autorská spolupráce funguje?

S Janou jsme asi dvě písničky udělali víceméně společně, ale v poslední době už ona nosí většinou hotové akordy a ná-pěv i text. Společně to pak aranžujeme. A hrajeme toho od ní poslední dobou čím dál víc.

Scházíte se pravidelně všichni čtyři, nebo se vidáte hlavně na koncertech?

Jsou to spíš naše občasná koncerty. Nehrajeme moc často, možná tak osmkrát do roka. Pavel Fischer má spoustu jiné

práce, hraje v několika souborech včetně vážné hudby, učí na různých školách i v zahraničí, takže bývá často pryč. Odehrajeme tedy ty koncerty, na které Pavel může přijet, a jinak máme zkoušku jen občas, hlavně když Jana přinese novou skladbu.

Ty sám teď píšeš nové písně?

Já mám, co se autorství týče, takový zimní spánek, moc jsem toho v poslední době nenapsal. Z doby covidu mám ve svém „nahrávadle“ asi čtyři nebo pět nahozených písní bez textu, ale už jsem je asi dva roky neslyšel. Nějak nemám náladu si to ani pustit. Hraju poměrně dost živě s různými kapelami a čekám na to, až mě zase popadne chuť dělat nové písničky. Zatím se tě chuti ale moc nedostává.

Je pro tebe důležité, aby texty, které zpíváš, byly aktuální?

Není to až tak zásadní. Zpívám v různých souborech spoustu starších písniček, které vznikly za určité situace a k současné době už se moc nevyjadřují. Ale protože jsem hrál řadu let v kapeli Marsyas, asi osmnáct let s Vladimírem Mišíkem a teď už dvacet let s Ivanem Hlasem, mám prostě zkušenosti s kapelami, kde nikdo nezpíval blbě texty. Zakládám si tedy dost na tom, abych nezpíval úplné blbosti, a doufám, že se mi to daří.

Říkáš, že s Ivanem Hlasem spolupracuješ už dvacet let. Vzpomeneš si na své začátky v jeho kapele?

V té době jsem odešel z Etc... a Ivan, který zrovna rozpustil svou kapelu, se to nějak dozvěděl. Začal dávat dohromady novou partu a zavolal mi, že by stálo za to něco spolu zkusit. V té době už byl členem jeho nové kapely

také Norbi Kovács, kterého jsem já tenkrát ještě neznal. Začínali jsme jako big-bít, s basou a bicími a s elektrickou kytarou. Ta kapela se jmenovala Růžový brejle. Jenže tenkrát byla taková divná doba, lidé moc nechodili na koncerty, a my jsme toho tedy po dvou letech museli nechat, protože to nebylo k užití. Zkusili jsme tedy hrát jen v triu a to nám zůstalo dodnes.

S Ivan Hlas Triem jste loni vydali album *Pramínek času*. Je to nová nahrávka, ale zároveň představuje průřez vaším repertoárem. Jak album vznikalo?

Ivan Hlas se letos dožívá sedmdesátilet. Zároveň spolu jako trio hrajeme dvacet let. A protože se našel vydavatel, který nám nabídl vydat desku, řekli jsme si, že by bylo docela hezké udělat průřez těmi dvaceti lety a nahrát písničky, které nás po celou tu dobu provázely.

Natáčeli jsme ve studiu starým způsobem – všechno jsme nahráli dohromady včetně zpěvů, playbacků tam bylo minimálně. Jen Norbi si tam občas dohrál sólo, protože prostě nemohl hrát na dvě kytary zároveň. Ale takových devadesát procent desky je natočeno jako za starých časů. Od každé písničky jsme nahráli tři nebo čtyři verze a vybrali jsme tu nejlepší.

Máš obecně raději takovéto živé nahrávání, nebo si libuješ v postprodukční práci?

Já se přiznám, že obecně nemám nahrávání moc rád. Člověk tam slyší svoje chyby, musí si dávat pozor. Už jsem ale zažil spoustu práce v různých studiích a někdy je fajn si s výsledkem pohrát a zkusit, co zní lépe. Na druhou stranu, kapela jako Ivan Hlas Trio už hraje

tak dlouho, že přesně víme, co jak společně zní a že nahrávání dohromady zvládneme.

Čím dalším hudebně v poslední době žiješ? Víš, že jsi třeba začal zpívat s Etc... poté, co přestal koncertovat Vladimír Mišík.

Mám radost z toho, že kapela Etc... dál funguje. Vzniklo to tak, že kluci přišli za mnou poté, co Vláda Mišík řekl, že už nebude dál jezdit, že by si rádi zahráli některé písničky Etc..., které se až tak často nehrály. Já jsem si nejprve říkal, že Etc... bez Mišíka je naprostá blbost. Jenže písničky jsou to dobré a byla by škoda, kdyby úplně zapadly. S Vládou Mišíkem chodím občas na pivo, bydlíme kousek od sebe. Když jsem mu tento nápad přednesl, hned řekl, že do toho mám jít. Nezpívám tam ale sám, jezdí

s námi také Pavel Bohatý, který má jako zpěvák vyšší hlas než já. Takže on zpívá exponovanější písničky a já „huhlám“ ty basovější.

V roce 2019 jsi nahrál také album písniček Petra Skoumala s kapelou Malý bobr.

Ano, to je vlastně podobná parta lidí. Mimochodem, letos to bude deset let, co Petr Skoumal bohužel zemřel. Jsem rád, že si ty jeho pecky občas můžeme zahrát, protože jsou moc pěkné. A s podobnou partičkou tvoříme také kapelu Kybabu, což bylo původně trio – kytara, basa a bicí. Dnes je nás víc, ale název jsme nechali. Tu a tam, třikrát nebo čtyřikrát do roka, si zahraju s kapelou Blues Session, což jsou většinou staré kalandrovky, ale i jiné věci. A pak máme takové kuriózní duo s Pavlem Skálou.

Já se přiznám, že obecně nemám nahrávání moc rád. Člověk tam slyší svoje chyby, musí si dávat pozor. Už jsem ale zažil spoustu práce v různých studiích a někdy je fajn si s výsledkem pohrát a zkusit, co zní lépe.

Na závěr se ještě vrátím k procesu skládání. Zmínil jsi, že máš nějaké nápady v „nahrávadle“. Jak tedy skládáš?

Většinou u kytary. A pro zaznamenání nápadů jsem donedávna používal kazetový magnetofon. Jenže ten se jednoho dne rozbil, a já jsem si řekl, že končím s vymýšlením písni, protože nemám na co nahrávat. Ale rodina mi koupila k narozeninám digitální nahrávadlo. Dlouho mi trvalo, než jsem se s tím vůbec naučil pracovat, a ani dnes to neumím převést do jiných médií. O to se mi stará Norbi Kovács. Já jsem prostě v mnoha věcech konzervativní. A taky mám fobii z institucí. S hrůzou jsem nedávno zjistil, že bych měl teď v březnu jít do důchodu. Strašně dlouho jsem to oddaloval, ale pak jsem o něj tedy zašel požádat. No a paní za okýnkem zjistila, že od roku 1990 mám všechno v pořádku, ale za 80. léta, kdy jsem začínal, tam o mně neměli ani zmínku. A tak teď procházím všechny možné šuplíky a hledám nějaké dokumenty a podklady. Mimochodem, víš, co mě teď napadlo? My vlastně děláme rozhovor pro magazín OSA, a já jsem na OSA nebyl snad dvacet let a po celou tu dobu jsem tam s nikým asi ani nic neřešil. Tak se moc omlouvám a hlásím, že se tam určitě někdy zastavím. ☒

Vzniklo to tak, že když měl ještě Jiří Černý své poslechové pořady a chtěl mluvit o Marsyas, občas mě vzal s sebou, abych o té kapele něco řekl. Když byl pak Jirka už hodně nemocný, Věru Horníkovou, která s ním jezdila jako řidička, napadlo, že místo Jirky přiveze Pavla Skálu a mě. A tak nám dala za domácí úkol, abychom připravili povídání i s muzikou o kapele Marsyas. Je to večer, kdy hodně mluvíme, použítme písničky z té doby, povídáme o nich a tu a tam hrajeme i živě. Docela se nám to zalíbilo, a tak jsme pak něco podobného udělali i o Petru Kalandrovi. No a nedávno měla Věra Horníková ještě jeden

nápad, který vymyslela s Ilonou Svobodovou, manželkou Petra Skoumala. Jde o to, že bychom mohli s Norbim Kováčsem a s Ilonou jezdit a vzpomínat právě na Petra Skoumala. A tím už výčet mých aktivit skoro končí. Jen mám ještě jedno duo s kamarádkou Mirkou Raškovou, která hraje na takové velké gongy. S ní jsem poprvé vystupoval ve Znojmě – ona na ty gongy a já jsem do toho improvizoval na cello. Trošku jsem se bál, protože to byl můj první projekt založený čistě na improvizaci, ale dopadlo to výborně. A tak jsme se domluvili, že spolu občas něco zkusíme.

Aneta Langerová

V nekonečném světě fantazie a snů

Obsáhlou kompilací Zázračná písně krajina 20 LET připomíná Aneta Langerová své zásadní skladby za dvacet let na scéně, ke kterým přidala i jednu novinku. Slavit bude také celý rok na koncertech. Poté se chce ponořit do přípravy nového materiálu. Inspiraci čerpá hlavně ve svém nitru – ve světě fantazie a snů.

TEXT: JOSEF MARTÍNEK, FOTO: HELENA KADLČÍKOVÁ

Zpěvačka při volbě skladeb na svou první výběrovku zohlednila všechny etapy dosavadní kariéry. Zavzpomínala proto také na své začátky spojené s vítězstvím v televizní soutěži Česko hledá SuperStar, která u nás v roce 2004 vyvolala davovou máni.

„Když se teď při přípravě materiálů vracím k fotografiím a videím z té doby, někdy nemůžu ani věřit vlastním očím či uším, že jsem to byla opravdu já. Snažím se přijímat sebe samotnou, jaká jsem byla a jsem, a zároveň se nijak nehodnotit. Někdy je to těžké,“ připouští rodačka z Říčan, která se SuperStar účastnila jako sedmnáctiletá.

Na nahrání debutové, prodejně mimořádně úspěšné desky Spousta andělů dostala od vydavatelství zhruba dva měsíce. Vlastní písně si v té době ještě neskládala, mnohé z těch, které se v tracklistu objevily, proto pocházely ze světových databází. Největšího posluchačského ohlasu se však dočkaly původní příspěvky Oskara Petra (Hříšná těla, křídla motýlí) a Michala Hrůzy (Voda živa). O produkci alba se postarali Ivan Král a Dan Hádla a zpěvačka si za něj odnesla řadu hudebních cen, v letech 2005 a 2006 zvítězila v anketě popularity Český slavík.

Vše se tehdy dělo velmi rychle, a řada událostí proto dnes pro Langerovou zůstává spíše v mlze: „Udělal jsem tehdy to nejlepší, co jsem v daný moment mohla, a žádných kroků nelituji. Někdy se sama divím, co mnou v těch sedmácti letech mohlo probíhat. Člověk v tomto věku ještě není hotový a není připraven na takovou ránu, která přišla do mého života. Naprosto vše se v něm od základu změnilo. Dlouho jsem se z toho dostávala a snažila se najít svou cestu, na které mi bude dobře. V tom vlastně pokračuji dodnes.“

Velký mediální tlak, který na ni byl upřený, jí dal cennou životní lekci. Zjistila tehdy, že se dokáže opřít sama o sebe a také o své nejbližší. „Vždy když přišel nějaký těžký moment, došla jsem si k tomu, zda to já sama ustojím. Ukázalo se, kdo v mém okolí při mně stojí a kdo méně – kdo to necítí jako já. Lidé, kteří při mně tenkrát stáli, většinou zůstali v mém životě dodnes,“ vzpomíná

a dodává, že se také naučila přijímat své slabší stránky.

„Jelikož nepatřím k extrovertům, některým typům akcí či situací se raději vyhýbám. Zároveň se ale chci živit jako zpěvačka, v čemž může někdy vznikat rozpor. Když mi lidé pořád říkali ‚A proč neděláš tohle a tohle?‘, cítila jsem se skoro až provinile, protože jsem měla pocit, že to k mojí práci patří,“ přibližuje, s čím se potýkala. Postupně ale zjis-

jiného a vytvořit svoje vlastní písně. Velmi mě v tom podporovali také Michal Hrůza a Ivan Král, s nimiž jsem spolupracovala už na první desce. O bráchovi ani nemluví – ten stál vždy při mně. Dotyk pro mě znamenal svobodu,“ líčí.

Právě zjištění, že se může volně vyjadřovat, považuje muzikantka za to nejvzácnější, co si z tohoto období odnesla. „Nemusí to vždy být bomba, ale je krásné už to, že člověk může – a pokud

tila, že si může zvolit svůj vlastní směr: „Pochopila jsem, že si v tomto ohledu nemám co vyčítat. Nemusíme se chovat všichni stejně, je v pořádku, když si každý najde to, co mu vyhovuje. Začala jsem naopak stavět na tom, jaká doopravdy jsem. V tom jsem našla ohromnou sílu.“

Z autorského hlediska pro ni bylo zlomové druhé album Dotyk, které nahrávala s producentem Janem P. Muchowem. „Na něm jsem se vymanila z toho, co se ode mě očekávalo, a to mi dodalo sebevědomí,“ říká. „Při tlaku, který jsem si sama na sebe vytvořila, pro mě bylo nesmírně osvobozující, když mi Honza Muchow dovolil udělat něco

to nevyjde teď, třeba se to povede příště,“ shrnuje.

Svůj autorský rukopis poté pilovala na další studiovce Jsem, kterou nahrávala s producentem Martinem Ledvinou, a také na oceňované desce Na Radosti. Na ní vyprávěla fiktivní příběhy odehrávající se na šumavské samotě, kde skladby tvořila spolu s klávesistou a producentem Jakubem Zitkem. Jednou písní přispěla i zpěvačka a violoncellistka Dorota Barová, která s ní – stejně jako Zitko – dlouhodobě vystupuje na koncertech. Album bylo oceněno celkem pěti Anděly.

Postupně se Aneta Langerová z vítězky televizní soutěže etablovala

„... Vždy si snažím představit to úplně nejlepší, v čem bych se cítila dobře a autenticky, a podle toho se řídit. A nejkrásnější na tom je, že se to pak začne dít.“

v respektovanou interpretku s vlastním repertoárem. Říká, že na této cestě jí hodně pomohli právě blízcí spolupracovníci z její doprovodné kapely, jejíž sestava je již více než deset let stabilní. „Miluji kapely jako Radiohead či Pink Floyd, které přináší do populární hudby přesah, v jejich skladbách je něco navíc. Také já se při tvorbě snažím, aby výsledkem byly stále písně, ale aby byly zároveň originální a zajímavé. Každý z muzikantů, kterými se obklopuji, do tvorby přináší něco svého, což považuji za velmi obohacující,“ svěruje se.

Dvoudisková kompilace zahrnuje téměř čtyři desítky položek, obsahuje také songy z jejího dosud posledního řadového alba Dvě slunce z roku 2020. „Původně jsem si myslela, že vyberu dvacet písní na jedno CD. Pak jsem ale procházela jednotlivé nahrávky a říkala si, že by bylo dobré je také zařadit, protože ve své době pro mě měly nějaký význam. Vnímám to i jako poděkování lidem, kteří na nich se mnou pracovali,“ zamýšlí se nad složením tracklistu. Posлуhačům připomene například i coververzi Thank You

od Alanis Morissette, kterou se prezentovala ve zmíněné televizní soutěži: „Alanis byla tehdy mým velkým vzorem. Je to takové poděkování na dálku za to, že jsem se v tak citlivém věku měla čeho chytit.“

Pilotní singl ze své první desky Spousta andělů – skladbu Delfín – však navzdory vášnivým debatám se svými spolupracovníky do výběru neumístila: „Ivan Král ji kdysi vybral jako úvodní singl. Nepodařilo se mi ale vzpomenout si na jedinou emoci, kterou bych s ní měla spojenou. Nahrála jsem ji jako sedmnáctiletá, zpívala jsem něco o tom, že jsem delfín v akváriu, ale její text ke mně nepromlouval.“

Neopomněla naopak loni vydanou Píseň pro Olgu, věnovanou první manželce prezidenta Václava Havla. Složila ji na základě oslovení Výborem dobré vůle – Nadací Olgy Havlové a pokusila se v ní zpracovat svoje představy o tom, jaká někdejší první dáma byla. Sama ji totiž nikdy nepotkala. „Vycházela jsem hlavně z vjemů lidí, kteří Olgu Havlovou znali osobně, trávili s ní čas a mají o ní co říct – například Marty

Kubišové či fotografa Bohdana Holomíčka. Už z výrazu, jak se člověk tváří, když o ní mluví, se dá leccos usuzovat,“ popisuje zpěvačka svůj tvůrčí postup.

Stvořit píseň na počest této významné ženy pro ni nebylo snadným úkolem: „Byla jsem si vědoma, že půjde o skladbu pro nadaci, zpívají ji dětské sbory, takže nemůže být nijak alternativní, přitom Olga patřila spíše k undergroundu.“ Stavěla proto hlavně na její osobnosti, na tom, co po sobě zanechala a co se mezi lidmi přenáší dodnes.

„Řekla bych, že se na život nikdy nemohla dívat černobíle, mám pocit, že viděla všechny jeho zákruty a zákoutí. Pomáhala nezištně, aniž by očekávala, že jí za to bude někdo tleskat a opěvovat ji. Takových lidí je velmi málo. A když vám o ní něco takového řekne Marta Kubišová, nabývá to na ještě větším významu, protože Marta je ten stejný případ. Osobnosti jako ony patří k pokladům naší kultury a kultivovanosti,“ zdůrazňuje.

Také jediná novinka na výběru je autorská. Jmenuje se Zázračná píseň krajina, nese se v poklidném tempu a posluchače přenesení do světa fantazie a snů,

kam se zpěvačka v poslední době ráda uchyluje. „Děkuji v ní písni za to, že mě provází životem. Představuje nekonečný svět fantazie, který si v sobě nosím od dětství a pořád mě neopustil. Je to místo, ve kterém se cítím bezpečně a nemusím ho nikomu vysvětlovat, můžu si v něm snít o čemkoliv, co mě napadne, a na základě toho spoustu věcí přenášet do reality,“ přibližuje a dodává, že možnost skládat a vyjadřovat se považuje za malý zázrak.

Představitost se navíc výrazným způsobem promítá i do jejího života a práce: „Učím mě, jak žít, jak zpívat, jak se chovat k lidem i sama k sobě. Vždy si snažím představit to úplně nejlepší, v čem bych se cítila dobře a autenticky, a podle toho se řídit. A nejkrásnější na tom je, že se to pak začne dít.“

Hotové či rozpracované má Langeřová už i další novinky, jejich čas však podle ní ještě nenadešel. V další tvorbě se prý bude zrcadlit hlavně její momentální snové období: „Hodně se začínám potápět do fantazie. V mých nových skladbách proto asi nebudou vystupovat reální hrdinové z masa a kostí,

jako tomu bylo například na albu Na Radosti.“

Inspiraci jí přináší například také četba. „Nedávno jsem vystrachala knížku Špalíček pohádek a úplně mě pohltila. Je v ní i pohádka o Jirkovi a třech psech, kterou mi v dětství četl děda z máminy strany. Dělalá to s velkou vypravěčskou vášní, což mě tenkrát úplně fascinovalo,“ vzpomíná. „Vystupuji v ní tři psi a každý z nich má svou úlohu. Díky tomu se příběh hezky vrství. Tento postup mě baví i v písních. Stále můžete ukazovat nové a nové pohledy na jedno téma, kterým skladby sjednocujete,“ naznačuje, jakým směrem by se mohly vznikající písně ubírat. Zároveň vyzdvihuje, jak krásné je vracet se k tomu, co nás v minulosti významně ovlivnilo, a nahlédnout na to novou perspektivou.

Na novém albu plánuje začít intenzivně pracovat příští rok, ten letošní se ponese ve znamení dvaceti let na scéně. Na jaro a léto přichystala se svou kapelou turné Zázračná píseň krajina 20 LET po divadlech a atraktivních místech pod širou oblohou, na podzim se skutečně vystoupení ve větších sálech.

„Koncerty v závěru roku budou vyvrcholením oslav. Bude s námi na nich také Janáčkova filharmonie Ostrava a ráda bych tam měla i gospelový sbor Maranatha Gospel Choir – pokud se nám na jevišti ještě vejde,“ láká zpěvačka a zdůrazňuje, že bude ráda, pokud si diváci domů odnesou nejen hudbu, ale i vizuální zážitek.

V Praze vystoupí v legendární Lucerně, zavítá také do ostravského Gongu a Mahenova divadla v Brně: „Vybrali jsme záměrně místa se zajímavou historií a duchem, který mi pomůže přiblížit svět fantazie. Věřím, že se v nich lidé budou cítit dobře a útulně.“

Slibuje, že do repertoáru se při této příležitosti vrátí i některé její starší písně, které dlouhou dobu nehrála – například Hříšná těla, křídla motýlí. „Potřebovala jsem si od ní nějakou dobu odpočinout. Je to skladba, kterou mám ráda, v jednu dobu byla ale tak moc připomínaná, až jsem měla pocit, jako by ztrácela na hodnotě. Cítím, že teď přišel čas ji znovu zařadit a pokusit se ji zazpívat zase trochu jinak,“ uzavírá. ☒

Javorové světy

Pro sourozence Ulrychovy je rok 2024 jubilejní. Hanka (75) ani Petr (80) ovšem nejsou přáteli oslav. Do letošního roku vstoupili v plné síle a rovnou se třemi soubory. Jde o Javory klasik (s cimbálem a houslemi), Javory beat (v bigbítovém obsazení) a o Hradišťan s Jiřím Pavlicou. Jedním z těch, kteří je nějakou dobu na neprošlapané javorové cestě doprovázeli, byl soupevník Ladislav Kopecký, textař a scenárista, který s Petrem vytvořil více než 40 písní. Mnohé z nich se staly trvalou součástí repertoáru. Také on, stejně jako Petr, slaví letos v plné síle osmdesátiny.

TEXT: LADISLAV KOPECKÝ, FOTO: ARCHIV P. ULRYCHA A L. KOPECKÉHO

LK: Texty k písničkám jsem začal psát náhodou. V té době jsme se s kapelou, ve které hráli Tony Viktora, Tomáš Kle ník, Jarda Helešic, Honza Vytrhlík a zpíval Saša Jurman, toulali po pražských barech a kavárnách. Byl začátek sedmdesátých let, doba normalizačních

zákazů a nařízení. Museli jsme nahradit původní anglické texty písniček texty českými. Když jsem se snažil sladit rytmus hudby s rytmem češtiny, našel jsem novou radost, která mi vydržela dodnes.

S Petrem jsem se poprvé setkal v roce 1973. Už tehdy s Hankou vyčnívali

nad popovou scénou a v mé privátní hitparádě patřili na přední místo. Natočili desku Hej dámy, děti a páni – písničky lehké jako pírkó, se zpěvnou melodičkou, zajímavou barvou dvojhlasů, výjimečnými hlasovými dispozicemi Hanky, bigbítovým drajvem, prvními folklorními

názvuky a skvěle swingujícím Bromovým orchestrem, s nímž vystupovali. Petr měl v té době za sebou také zásadní desku Odyssea, která však byla rychle zakázána.

Takové písničky jsem chtěl psát, takové bych rád textoval. Nabídl jsem tedy Petrovi spolupráci. Potřeboval otextovat písničku Rickyho Nelsona Garden Party, tak mi to na zkoušku svěřil. Definitivně jsme se dali dohromady spoluprací na divadelním provedení Nikoly Šuhaje loupežníka. Petrovu desku, která mimo jiné obdržela (1974) cenu časopisu Mladý svět Bílá vrána za nejkvalitnější původní českou tvorbu v oblasti populární hudby, jsme převedli do scénáře komorního muzikálu pro divadlo Ateliér (dnešní Ypsilonka).

Pozval nás tam Pepík Mára, manažer divadla a nedoceněná osobnost toho dusného období. Sešla se vynikající společnost – režisér Roháč, herci Landovský, Krampol nebo Císler. K tomu Hanka, Petr a výborní muzikanti Josef Hanák a Ondrůj, Zdeněk Šmukař, Víta Slouka a Petr Oliva. Začala horečná práce. Celá moravská sestava se usadila na matracích v mém podkrovním malostranském bytě, který se proměnil na zkušebnu, šatnu, kantýnu a noclehárnu. Všechno se řešilo společně, s vehemencí kočovné společnosti, bez dlouhých řečí. Byli jsme naladěni na stejnou frekvenci. V březnu 1975 se odehrála premiéra, následovalo 300 repríz. Nikola Šuhaj nás poznamenal v nejlepším slova smyslu. Zažili jsme spoustu srandy a neuvěřitelných příběhů. Mísilo se těsto, ze kterého se pekly Javory. Javory jako písnička, Javory jako hudební skupina, Javory jako směr.

PU: Nikola byl průlom do normalizační vozové hradby. Cenzoři si se soudruhům Olbrachtem nevěděli rady. Je třeba dodat, že jevištní podoba Nikoly Šuhaje byla do značné míry dílem a improvizací Pavla Landovského. Postava četnického strážmistra Šroubka, to byla voda na jeho mlýn. Policajty měl zvládnuté dokonale.

LK: Měl jsem to štěstí, že jsem mohl být u zrození Javorů a pak se na skupinové

práci a dění nějakou dobu podílet. Javory, společenství okolo Hanky a Petra, měly dobrý genetický základ. Narodily se z hledání kořenů, pramenů a pramínků dávno zapomenutých. Z touhy porozumět řeči trávy a stromů. Z opravdovosti prostého a obyčejného světa našich předků. Z víry a pokory, z naléhavého hlasu srdce, z neokázalosti, z obyčejného a vroucího zpívání s houslemi a cimbálem. Naše spolupráce byla založena na čiré radosti a kamarádství.

První původní písničkou, kterou jsem dělal na Petrovu hudbu, byla některá z alba Meč a přeslice (vyšlo 1975). Petr projevil velkou důvěru, když mi svěřil všechny texty na albu, přestože je sám zdatným textařem. Na Krále Ječmínka jsem napsal i hudbu. Na desce jsou oživeny známé příběhy Starých pověstí českých. Někde baladicky a se vši jakoby buditelskou vážností, jinde humorně a s nadhledem. Album zůstalo ve stínu Nikoly Šuhaje, ale některé písničky se hrají dodnes (Housle a mříž, Král Ječmínek).

PU: Nade mnou se osm let po 21. srpnu 1968 stále vznášel zákaz vystupování v televizi. Moje písničky se nehrály ani v rozhlasu. Vystoupením na festivalu mohla theoreticky tato bariéra padnout. Vrcholnou záležitostí byl festival Bratislavská lyra. Shlíželi jsme na něj s jistým despektem, ovlivnění prohlášením

legendárního hudece Jožky Kubíka, který na pozvání do festivalové Strážnice odpověděl: „Medzi ožralých ľudí nás pusťte, tam sa ukáže.“

Nakonec jsme do toho v roce 1976 šli. Napsal jsem klenutý hymnus a Laďa dodal slova inspirovaná valašskou krajinou

S Petrem jsem se poprvé setkal v roce 1973. Už tehdy s Hankou vyčnívali nad popovou scénou a v mé privátní hitparádě patřili na přední místo.

jeho předků a srdce. Píseň Javory dostala stříbrnou Bratislavskou lyru, v diváckém hlasování skončila první.

Úspěch v Bratislavě nás naladil. V té době jsme už připravovali písničky na novou desku a zdálo se, že jedna z nich by mohla průlom do cenzurní hradby ještě zvětšit. Přihlásili jsme ji do soutěže Děčinská kotva. Píseň Jízda králů tam došla v roce 1979 na bronzový stupeň a stala se stálíci javorovského repertoáru.

Občas jsme společně vyráželi do terénu. Bigbíták a jazzman. Horňácko,

Valašsko, pražské jazzové kluby. K nezapomenutelným zážitkům patří návštěva Mikulčic a paní Hřebačkové, vdovy po Fanošovi Mikuleckém, autorovi Cesty zarúbané a dalších „lidových písní“ (Víněčko bílé, V širém poli studáněčka atd.). Zlidověly natolik, že jméno autora zůstalo opomenuto a zbylo pouze označení „lidová píseň“. Jaký paradox a jaká pocta autorovi!

Ta návštěva byla jednou z mnohých výprav za hledáním kořenů a skrytých pramenů. Věděli jsme, že je v nich velká síla. Šlo o to, jak s ní zacházet. Jak spojit slovo a muziku, aby to nebyla jenom pietní chvála něčeho krásného, čirého a zapomenutého. Byli jsme zvědaví, co se stane s pramenem daleko od míst,

Petr Ulrych a Jiří Krampol v roli strážmistra v představení Nikola Šuhaj loupežník

kde poprvé vyrazil ze země. Co se stane, když se smísí s jinými vodami? Tak se rodily Javorý a první zcela javorovská deska Ententýny. V muzikantské sestavě Javorů byli Josef Hanák (kontrabas), Petr Oliva (cimbál), Josef Ondrůj (housle, viola, zpěv), Jan Šafařík (housle, zpěv) a také Jiří Pavlica (housle, zpěv). Ententýny daly odpověď na to, kdo jsme, odkud a kam kráčíme a na čem nám záleží.

Rádi vzpomínáme taky na divadelní hru Jeho Excelence býk Klemens.

Napsal ji litevský autor Kazys Saja a v Mahenově divadle v Brně ji režisoval Pavel Hradil. V podtitulu se uvádí „lidová hudební komedie“. Napsali jsme do ní písničky a byla to velká radost. Krásné pohádkové podobenství vyrůstá z folklorních kořenů. Býk Klemens, kult, kterému se lidé klaní, stará touha „mít“ a „hromadit“, balast majetku, ve kterém se utápí láska, přátelství i svědomí. Příběh vede diváka k závěru, že lepší a bohatší život nesmí být vykoupěn ztrátou charakteru a svědomí. Chtěli jsme, aby do litevské vesnice Devětbědu prosákl i kus Moravy, a myslím, že se to díky těm písničkám povedlo. A také díky tomu, že brněnští herci bývají výteční zpěváci.

Kopecký s kytaristou Antonínem Viktorou

odvezla k výslechu. Byla už noc a vyslychající policajt byl společensky unaven. Připomínal strážmistra Flanderku ze Švejka. Když se snažil všechno zrekapitulovat a zapsat, nastal problém. Nejdřív nás s Jožkou měl za viníky, kteří nástroj zdemolovali, a posléze za sourozence Ulrychovy. Jeho stav se zhoršoval, alkohol dělal své a debata se vlekla do svítání, než jsme byli propuštěni. Bylo léto a za rohem se otvíral ovocný trh. Šli jsme na snídani a pak na hotel, kde nám byla předána Zlatá lyra za píseň Kámen. Dal jsem ji do kufru a nastoupil do vozu. Konečně domů! Auto se rozjelo ztuha, jakoby na obrubník. Bylo to moje zavazadlo, které jsem nechal před koly. Lyra byla na dvě části, a tak alespoň každá z mých malých dcer dostala kousek. Píseň Kámen se stala jedním

Rudolfinum 2022

ze základních kamenů další javorovské desky, která dostala název Bylinky.

LK: Když vznikalo album Bylinky (1985), už jsme měli s Petrem velký kus cesty za sebou. Zvykl jsem si na jeho styl práce vystudovaného leteckého inženýra. Ostře ořezané tužky, barevné pastelky, přesný plán... To vše ale bralo po startu zaslavě a začínal spontánní mumraj a chaos, z nichž se kupodivu klubaly věci. Byli jsme především kamarádi, v tom, co jsme dělali, nikdy neexistoval kalkul na konečný efekt. Písničky vznikaly z naladění na stejné vlnové délky, ze vzájemného respektu a velmi podobného vnímání světa. Některé se rodily na telefonních linkách mezi Prahou a Brnem, doladovaly se při setkáních v Brně nebo v Praze, na kterou

Kopecký s legendárním jazzmanem Janem Konopáskem na Kampě

moravská sestava pořádala doslova kobercové nálety a devastovala své tamní soupeřníky demižony vína, klobásami a škvarky.

Oblíbeným místem letních setkání se staly Velké Karlovice. K nezapomenutelným zážitkům patřil legendární pochod na Petrovu chalupu, umístěnou poměrně vysoko na hřebeni. Nešlo by o nic zvláštního, kdyby kdosi nerozhodl, že půjdeme k cíli přímo čili vzdušnou čarou. Startovalo se po půlnoci z hospody. Ze zatažené oblohy se snášel déšť. Ing. Ulrych coby letecký konstruktér a navigátor vytyčil azimut. Skleněný košťýř, kterým nás v hospodě obdaroval jakýsi hodný Valach, byl svěřen nejstřízlivější osobě, Jindrovi Lackovi. Akční filmy z džunglí byly proti naší cestě slabým odvarem. Propadali jsme se do strží, plazili se do srázů, brodili se potoky, prodírali se houštinami. Na chalupu jsme došli k ránu jako blátivé přišery. Přežili to všichni, i skleněný košťýř. Zoceleni podobnými akcemi jsme se pak vrátili do civilizace.

Dnes jednou za měsíc muzicíruji jako trombonista v kapele Jirky Růžičky Kampa Jazz Band. Texty pro okruh známých a přátel píšu dál a naše přátelství s Petrem trvá. ☒

Co mně noty o HAMU neřekly

Cicero tvrdil, že není nic tak nestálého, jako jsou vzpomínky, a Seneca naopak kontroval tvrzením, že člověk si pamatuje tak intenzivně, jak žil. Kde je pravda a kde není?

TEXT: JIŘÍ HLAVÁČ, FOTO: ARCHIV J. HLAVÁČE

1. ČÁST

HAMU HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

Po léta jsem byl navyklý číst nejen party a partitury, ale i prostředí, v němž jsem se pohyboval. Často bylo vytvářeno okolnostmi, podmínkami, situacemi, ale v první řadě konkrétními lidmi. Základ mého hudebního bytí vytvořily školy, to ostatní k němu přidala praxe. Dnes, kdy už nemusím řešit žádné složitosti dané výkonem funkcí a odpovědností za chod řady svěřených subjektů, se mohu klidně porozhlédnout i ohlédnout a podělit se nejen o své pocity, ale i o má nabytá výsledná poznání a mínění. Nicméně Cicero i Seneca na to měli a mají vliv také.

Když jsem byl požádán o vzpomínky, které se vážou k Hudební a taneční fakultě Akademie múzických umění v Praze, prošla mně myslí doba čtyřiceti let, v níž jsou obsažena má studentská a následně i pedagogická léta. HAMU, jak

se ve zkratce škole říká, je moje alma mater (v latině matka živitelka) a já se k ní nejen hlásím, ale i rád vracím. Zažili jsme spolu mnohé, dobré i zlé, radostné i smutné, a malá ohlédnutí za jejím zrodem i dalším životem jsou určitě záslužná a namístě.

Trocha historie nikoho nezabije

Vznik hudebního vysokoškolského vzdělání měl hluboký základ v naší mnohaleté a Evropou uznávané tradici. Pro náš hudební život představovala hudební fakulta totéž co pražská konzervatoř v letech 1811–1919, v letech 1919–1946 její mistrovská škola, která byla nejvyšším pedagogickým pracovištěm pro hudební obory. Ústavem, v němž většina našich špičkových hudebníků završila své vzdělání u renomovaných mistrů starších

generací, kteří je dovedli k vrcholné úrovni a umělecké profesionalitě.

Po ukončení druhé světové války se objevila snaha napravit zažité metodické chyby a souběžně s tím také obecná iniciativa zásadně přebudovat meziválečný institucionální systém. A jak už to bývá, přišel i prostor pro osobní ambice. Politická orientace ještě nehrála zcela zásadní roli, ale mnohé se už i v této sféře připravovalo. Dekretem prezidenta Edvarda Beneše č. 27/1945 Sb. z 27. října 1945 sešlo z plánů na zřízení několika regionálních univerzit a byla ustavena Akademie múzických umění v Praze. V důvodové zprávě se zmiňuje: „Pro zřízení vysoké školy hudebního umění mluví bohatství naší hudební kultury a vysoká úroveň našeho hudebního umění, pro které má náš národ zvláštní dispozice a přirozené vlohy. Dosud jsme měli mistrovskou školu, která měla být jakousi vysokou školou hudební. Ale dnešní naše mistrovská škola není vysokou školou, ba musíme přiznat, že není vůbec školou v pravém slova smyslu, neboť je to mnohdy individuální vyučování významnými umělci, jemuž scházejí mnohé školské znaky.“ Absence zmíněných znaků byla viděna v neustálených učebních plánech, připomenuta je i nejednotná délka studia a individuální výběr předmětů. Jinými

Josef Suk

HAMU nádvoří

slovy, duch kolektivního systému výuky se v některých hlavách zrodil a pomalu také probouzel. Česká hudba dostala svoji vysokou školu, která zrovnoprávnila v mnoha směrech hudební umění se špičkovými obory vědeckými, technickými, výzkumnými, ale i s výtvarným uměním a architekturou.

Plán na vytvoření vysoké hudební školy se zrodil už za okupace ve skupině mladších profesorů pražské konzervatoře (dr. Václav Holzknicht, dr. Emil Hradecký, dr. Karel Janeček). Po osvobození se ukázalo, že obdobné projekty byly aktuální i mezi filmaři a divadelníky. Následně bylo rozhodnuto, že vznikne nová vysoká škola, která bude poskytovat vysokoškolské vzdělání v řadě uměleckých oborů.

Velkým štěstím pro založení pražské hudební fakulty byl osobnostní potenciál, kterým disponovali její mnozí osnovatelé, zakladatelé celku a postupně i jednotlivých studijních oborů, např. Ladislav Zelenka, Václav Talich, Metod Doležil, Václav Holzknicht, Karel Janeček, Pavel Bořkovec, František Daniël, František Maxián. Nenahraditelnou škodou byla skutečnost, že na profesorské místo skladby, ač byl osloven, nikdy nenastoupil Bohuslav Martinů.

Obavy z politického vměšování a intrik mu v tom zabránily. Mezinárodní respekt k české hudbě byl následně doložen znamenitým pedagogickým sborem, sestaveným z významných skladatelů a interpretů té doby, a podpořen i volbou prvního rektora AMU, kterým se stal violoncellista Ladislav Zelenka, v té době už jediný žijící člen někdejšího slavného a mezinárodně úspěšného Českého kvarteta. Prvním děkanem hudební fakulty byl zvolen skladatel, pedagog pražské konzervatoře a sbormistr Metod Doležil. Ohromnou počáteční výhodou bylo i úzké sousedství a provázání s Českou filharmonií, když mnozí vyučující byli zároveň i sólisty nebo předními členy orchestru. Historický objekt budovy Rudolfiny dostal díky tomu i nové poselství v propojení mnohaleté hudební tradice a nové budoucnosti české interpretace a tvorby s jejich následným uváděním do širokého mezinárodního kontextu. Výchozí byla pro obě zúčastněné strany velkou devízou, inspirací a základem pozdější mnohaleté spolupráce.

Změny po roce 1948

Dvě dekády, které následovaly po únorovém převratu, znamenaly zásadní

Plán na vytvoření vysoké hudební školy se zrodil už za okupace ve skupině mladších profesorů pražské konzervatoře (dr. Václav Holzknicht, dr. Emil Hradecký, dr. Karel Janeček).

proměnu v atmosféře školy. Jednak kvůli personálním změnám, které byly vyvolány vlnou represivních prověrek, kdy školu museli okamžitě opustit profesori Talich, Dobrodínský, Feld, Černý, Hradecký, Dědeček, a také v důsledku působení stranické ideologie a propagandy, které se staly součástí náplně výuky i vnitřního chodu školy. Výchova hudebních umělců měla být v souladu s novými politickými, estetickými i duchovními normami umění a běžného života. Forma sebereflexe vlastní umělecké tvorby a odpovědnosti se stala nežádoucí a zbytečnou. Podstatná byla angažovanost, o níž rozhodovaly

mnohdy aparáty a přísluhovači. V padesátých letech se sice do výuky prosadily nové obory – trubka, trombon –, v dalších desetiletích cembalo a kytara, ale zásadním negativem této doby byl výběr kandidátů pro habilitační a profesorská jmenovací řízení, při nichž byla často základním kritériem politická uvědomělost. Z divadelní fakulty byly, za přispění profesora Reimoser a rektora AMU A. M. Broušila, převedeny taneční obory, později k nim přibýlo ještě nonverbální divadlo. Určitým zlomem ve vedení a nastavení fakulty bylo krátké, nicméně velmi ozdravné a inspirativní období let 1966–1968. Sám jsem ke studiím nastoupil až o rok později,

Karel Husa – čestný doktorát

tedy na počátku normalizačního procesu, ale mohu říci, že v této době už měla škola, dle mého mínění, opět svá jasná umělecká kritéria, požadavky a hodnotící metodiku. Vskutku velkými uměleckými osobnostmi a vzory pro nás byli kupříkladu děkan Alfred Holeček, pedagogové Jiří Reinberger, František Rauch, František Maxián, Alexandr Plocek, Emil Hlobil, Josef Vlach, Alois Klíma, Václav Smetáček, Václav Neumann, Theodor Šrubař, Karel Berman, Zdeněk Otava,

František Hanták, Vladimír Říha, Karel Pivoňka, Zuzana Růžičková, Václav Snítal, Josef Chuchro, Alexandr Večtomov i poněkud mladší Ivan Moravec a Ivan Štraus. Každý z nich zastával jasné umělecké zásady a vrátil nás k talichovské pracovitosti, náročnosti a umělecké neústupnosti. V jasné menšině byli straničtí funkcionáři či lidé těžící jen ze své stranické příslušnosti. HAMU měla v této době také mezinárodní součinnost s mnoha evropskými hudebními univerzitami a spolupracovala s nimi jak při pořádání výměnných koncertů, tak i různých hudebních seminářů, součástí a kurzů. Sám jsem tuto výměnnou cestu na Academii Santa Cecilia v Římě

autorů Bohuslava Martinů, Josefa Páleníčka a Karla Reinera. Ohlas na jejich hudbu i naše vystoupení byl velmi pozitivní a uznalý, a to jak v sále, tak v recenzích v odborném tisku, kde byla pražská HAMU uváděna jako prestižní vzorová vysoká škola s vynikajícími studenty, pedagogy a velkou uměleckou tradicí.

Jen pro zajímavost uvedu několik jmen svých spolužáků z této doby, kteří se stali už za studií či v následujících letech významnými umělci s jasným mezinárodním přesahem a reprezentativností a mnozí ve škole také vyučovali: Václav Hudeček, Bohuslav Matoušek, Petr Škvor, Milan Lajčík, Oldřich Vlček, Miroslav Petráš, Václav Bernášek, Bohuslav Pavlas, Peter Toperczer, Ivan Klánský, Miroslav Langer, Marián Lapšanský, Boris Krajný, Jiří Bělohávek, Petr Vronský, Jana Jonášová, Anna Bortlová, Ivan Kusnjer, Ivan Kurz, Václav Riedlbauch, Vladimír Tichý, Jiří Seidl, Lumír Vaněk, Svatopluk Čech, Jan Adamus, Vladimíra Bouchalová Klánská, Miroslav Kejmar, Bohuslav Zahradník.

V následujících osmdesátých letech HAMU v tomto nastoleném trendu pokračovala a dodala naší špičkové hudební scéně další výrazné hráčské, dirigentské, pěvecké i autorské osobnosti, které překlenuly roky ticha i glasnosti a konečně vedly k umělecké samostatnosti. Logicky tito umělci pomohli převést školu do nové porevoluční doby devadesátých let minulého století i ke dvěma dekadám naší novodobé existence. Určitě chci připamatovat práci skladatelů Hanuše Bartoně, Juraje Filase, Jiřího Gemrota, řadím zde klavíristy Jitku Čechovou, Jana Simona, klarinetisty Františka Bláhu, Petra Bohuše, Vlastimila Mareše, houslisty Ivana Ženatého, Gabrielu Demeterovou, violisty Jana Pěrušku, Pavla Peřinu nebo violoncellisty Daniela Veise, Jana Páleníčka, Jiřího Hoška. I oni odváděli špičkovou uměleckou činnost a otevřeli řadu možností pro novou, ryze porevoluční generaci, která se otevřela světu a svět otevřela svým způsobem i všem ostatním. Těmto momentům, okolnostem, vývoji, změnám a proměnám HAMU chci věnovat své následné vzpomínání a zamyšlení. ☒

SPECTACULAR MUSIC OF HOLLYWOOD

18. 4. 2024 | od 19 hodin | Obecní dům | Praha

V PODÁNÍ ČESKÉHO NÁRODNÍHO SYMFONICKÉHO ORCHESTRU

HWÉZDNÉ MELODIE

VSTUPENKY KOUPITE
na www.ticketportal.cz.

STAR WARS | IRON MAN 2 | NEJVĚTŠÍ SHOWMAN
POŠŤÁK | ASSASSIN'S CREED

Jan Holzner

„Prosím, pojdme to natočit...“

Jan Holzner je zvukový mistr, který šestkrát získal nejvyšší ocenění na světě Grammy Award v oblasti záznamu zvuku.

TEXT: MILOŠ ČERNÝ, FOTO: ARCHIV J. HOLZNERA

Jan Holzner, foto: Vojtěch F. Havlík

V centru Prahy se nachází patrně nejstarší hudební studio Smečky, kde se natáčela hudba takřka ke všem filmům, které v Československu vznikly. Působilo zde mnoho vynikajících umělců – instrumentalistů, dirigentů. Ale o hudebních režisérech, o zvukařích se většinou nikdo nezmiňoval.

Jan Holzner působí ve studiu od roku 1983. Zcela úmyslně nezačnu jeho curriculum vitae, ale přejdou rovnou in medias res... Tento skromný, nenápadný muž dostal v průběhu deseti let šestkrát první cenu v nejprestižnější světové soutěži za nejlepší zvukový záznam. V našem českém hudebním světě to ví málokdo.

Co jsou vlastně ceny Grammy Awards?

Poměrně přesná odpověď je ve Wikipedii: „Cena Grammy (anglicky Grammy Award [Awards]) je každoroční ocenění udělované Národní akademií hudebního umění a věd ve Spojených státech amerických za výjimečné úspěchy v hudebním průmyslu. Původně se nazývalo Gramophone Awards. Ocenění je udělováno od roku 1958, v současnosti ve sto deseti kategoriích napříč hudebními žánry. Právem proto patří mezi nejvýznamnější hudební ocenění na světě.“

Je považováno za hudební ekvivalent cen Academy Awards (Oscar) [Oscar].“

Kdo vybírá ze zasláných skladeb ty, které se dostanou do nejužšího konečného výběru?

Více než sto odborníků poslouchá zasláné skladby, které přijdou on-line do Národní akademie hudebního umění a věd. Postupuje se podle předem daných kritérií. Mají rozhodovat podle vlastního uvážení, bez přihlídnutí k zájmům nahrávacích společností nebo nějakým osobním vazbám. Vybere se většinou pět skladeb (více skladeb jen u stejného počtu hlasů). Z nich členové Recording Academy zvolí jednu, která dostane zlatý gramofon, ostatním čtyřem je udělena medaile.

Byl jste někdy na předávání cen? Pokud ano, s kým jste se například setkal?

Když jsem byl v roce 2014 nominován poprvé, skutečně jsem do USA jel. Osobně jsem se účastnil předávání cen třikrát, dvakrát v Las Vegas a jednou v Los Angeles. Celé to probíhalo v duchu úžasné show, přesně tak, jak to Američané umí. Umělců světoznámých a uznávaných tam byla celá řada, ale vůbec nebyl čas na nějaké sblížování,

Celý život usiluji o nejlepší zprostředkování krásy zvuku posluchačům.

výměnu názorů. Je to trochu škoda. Někdy se stane, že je člověku hezky, protože při komunikaci s tím druhým cítí, že je na jedné vlně. S někým se pak člověk potká třeba po letech.

Jak jste vnímal první ocenění a jak to šesté, zatím poslední?

Udělení této ceny je uznáním od mnoha kolegů z celého světa, kteří poslouchali, hodnotili nahrávky. Dostat cenu, být první, je veliké zadostiučinění. Vyšší ocenění na světě neexistuje. S kolegy jsme byli šťastni, že cesta, po které jsme se ubírali, nakonec nebyla marná. Na ceně – zlatém gramofonu – je jméno moje, ale chci zdůraznit, že poděkování a uznání patří i týmu, s nímž hudbu natáčíme.

Dnes asi není problém vše dokonale „vyčistit“, upravit tak, že je vše opravdu „načinčané“... Ale skutečně to tak chceme? Kde je nějaká hranice? Není lepší tam trochu té „lidské člověčiny“ ponechat? Kdo to rozhodne?

Říká se, že je báječné, když se protne koníček s prací a práce s koníčkem. Platí to i u vás?

V dětství jsem miloval kreslení. Vůbec mi nepřišlo na mysl, že bych někdy dělal profesionálně hudbu. Hudba nebyla na prvním místě. Vlastně jsem jako dospívající kluk uvažoval, že budu dělat animované filmy. Postupně jsem si k ní ale našel vztah, tudíž to u mě opravdu platí.

Takže hudba vás v dětství minula?

Nikoli. Maminka samozřejmě stála o to, abych hrál na klavír. Chodil jsem do „lidušky“ na piano a později jsem brnkal i na kytaru. Základy hudby, určitou orientaci na klávesnici a trochu i harmonické citění jsem tedy přece jen vstřebal. Navíc jedna z mých nejbližších příbuzných byla paní Kühnová, manželka sbormistra Kühna. Jednou si nás s bratrem vzala ke klavíru, asi aby vyzkoušela naše hlasy. Sice nás pochválila, ale z hudební spolupráce nic nebylo. Naštěstí z toho mindrák nemám.

Váš život tedy probíhal podle všech obvyklých pravidel?

Nechci srovnávat život naší rodiny s jinými životy. Bohužel se v její historii událo několik těžko uvěřitelných zvratů. Můj tatínek byl Němec a musel v 16 letech narukovat do wehrmachtu.

Odvedli ho, přestože byl židovského původu. Patrně se nedostávalo mladých lidí schopných boje, že ani ten židovský původ nevedl. Sarkasticky by se dalo říct, že vlastně bylo vhodné, aby jako Žid padl za vítězství Německa. Po válce se vrátil do Prahy. Po nástupu komunistů k moci se rodiče přestěhovali do Stochova u Kladna. A poněvadž i špatně se někdy obrací v dobré, nakonec jsme toho nelitovali. Nelituji toho i proto, že ve Stochově před lety žil Kamil Lhoták, báječný malíř, kterého obdivuji.

Co byste poradil nebo doporučil mladým lidem, kteří by se chtěli stát mistry zvuku?

Tak to je velice těžká otázka. Každý z nás je jiný, vnímá emoce jinak. Pokud vůbec mohu radit, asi by měli adeпти vědět něco o hudbě. Nejlépe hrát na nějaký hudební nástroj. Nepodcenil bych ani teoretickou hudební přípravu. Čím více znalostí a podrobnějších informací člověk má, tím lépe. Dnes více než dříve by se mladý člověk měl co nejlépe a do hloubky orientovat v technických oborech, jako jsou počítače, programy apod. Vše se vyvíjí rychle, nahrávací technika nevyjímaje. Dokumentuje to jedna historka. Když přivezli před 40 lety panu Karlu Svobodovi nové nahrávací zařízení, jen se usmál a řekl: „Ano, dnes ho přivezli a už dnes je staré.“

Okamžitě se nabízí otázka, kam až se dá jít. K čemu ta dokonalá technika?

Zase nesmírně těžká odpověď. Dnes asi není problém vše dokonale „vyčistit“, upravit tak, že je vše opravdu „načinčané“... Ale skutečně to tak chceme? Kde je nějaká hranice? Není lepší tam trochu té „lidské člověčiny“ ponechat? Kdo to rozhodne? A stojí vůbec posluchači o to, aby nahrávka byla úplně dokonalá? Budou to respektovat? Poznájí to? Jak spolehlivě rozeznat, co hudbě při natáčení ještě prospívá, a co už ji odlišuje?

Ale jednu radu bych asi mohl dát s čistým svědomím. Pokud má někdo možnost vidět, učit se od skutečných mistrů, pak by k tomu měl přistupovat

Jan Holzner ve studiu Smečky

se vši pokorou. V průběhu let byla pro mě naprosto fascinující spolupráce a nezapomenutelná zkušenost s geniálním anglickým režisérem jménem John Timperley. Dokázal vytvořit nádherný zvuk, člověk jen seděl a poslouchal úplně ohromen. Nezapomenu, jak nejdříve usedl v místnosti, kde hráli muzikanti. Pokaždé. Nasával do sebe atmosféru, krásu zvuku, nádhru hudby... Pak šel do režie a tam „kouzlit“. Myslím, že pokora, upřímný obdiv k těm, kteří umí a je možno se od nich poučit – to by asi nikdo neměl opomenout.

Teď teprve chápu, že si dlouho před frekvencí přicházíte vše prohlédnout, nasát atmosféru.

Ano, považuji to za důležité. Samozřejmě že jsou zvukaři, kteří jdou rovnou k „mašinám“. Nikoho nekritizuji ani nekomentuji. Já potřebuji určité empatické uchopení a naladění se v ten den znovu na krásu zvuku.

Existuje ještě nějaký moment ve vašem životě, který pro vás byl zásadní a přál byste ho i mladší generaci?

V našem studiu byl manažerem James Fitzpatrick. Nejdůležitější osoba ve fungování celého studia. Zajistil natáčení – znovuoobnovení hudby ke starším filmům, v nichž byla hudba z hlediska technické kvality záznamu těžko použitelná. V té době jsme natáčeli stovky alb s velkým orchestrem. Každodenní poslech hudby ve velkém posazení, neustálé vnímání barev jednotlivých nástrojů – taková praxe je prostě nezastupitelná.

Mluvili jsme o dirigentech, zvukařích... Vzpomenete si ještě na někoho, s kým se vám báječně pracovalo?

Bylo to se všemi, kterým šlo o co nejlepší záznam hudby. Samozřejmě přitom hraje velkou roli instrumentace. Pokud je skvěle napsána partitura, vše zní přirozeně. Ke znamenitým odborníkům patřil i Nick Raine, vynikající aranžér, skvělý sluchač. Dalším byl např. Paul Bateman, stoprocentní profesionál.

Je možné navázat s takovými lidmi přátelství?

S mnohými umělci byl celý náš tým na stejné vlně. Ale víc asi nebylo možné ani očekávat. Zdánilivě je to jakoby bezcenné, ale není. Spolupracovali jsme, atmosféra byla nádherná a člověk může pozitivně hledět do budoucna...

Domnívám se, že je dobře, že se dnes objevují i jména hudebních režisérů a zvukových mistrů.

Jsem tomu rád za nás za všechny a za skvělý tým, bez kterého by se nedalo podobných výsledků dosáhnout.

Na závěr mě zajímá, jak relaxujete. Znáte interprety, kteří po koncertě nebo hodinách hraní jdou třeba do lesa, zaběhat si či řeší matematické úkoly. Co vy?

Když jedu po natáčení domů, v autě si pustím hudbu, která mi vyhovuje. Poslouchám to, co mám rád, a nádherně odpočívám. Nebo se pustím do malování. Malování vnímám úplně specificky. Nuance na malířském plátně mi připomínají míchání barev při natáčení hudby. Jako by se barevnost hudby projevovala na plátně a naopak míchání jednotlivých odstínů barviček by se připlétalo do hudebního záznamu.

Málokdy, ale přece jen se někdy stane, že při nahrávání dojde ve studiu mezi muzikanty ke „zvyšování hlasu“, stoupání hladiny emocí, většinou v situaci, kdy jsou umělci už unaveni, frekvence se blíží ke konci, čas začne být nemilosrdný... A najednou se ozve klidný, krásný, sametový hlas Jana Holznera: „Prosím, pojďme to natočit...“ ☒

POŘADÍ 1. CEN GRAMMY AWARDS

2014	Mejor Album De Tango
2016	Album Of The Year
2018	Mejor Album De Música Clásico
2019	Best Latin Pop Album
2020	Grabación Del Año
2022	Mejor Album Cristiano

Francouzský šansoniér Gilbert Bécaud s přezdívkou Muž 100 000 voltů (pražská Lucerna, 1971)

Kdo umí, umí. Leonardo Pedersen Jazzkapel (Český amatérský jazzový festival, 1977)

František Heřman

* 1944

Od roku 1970 fotograf skupiny Greenhorns a dalších kapel a muzikantů hlavně z oblasti folk & country a trampské muziky. Od té doby spolupracuje s deníky, časopisy, internetovým časopisem Music Open a hudebními vydavatelstvími jako externí fotograf. Výsledkem jsou stovky uveřejněných snímků a obaly desítek hudebních nosičů.

Wabi a Miki Ryvolové na Fort Hazardu, jihočeské chalupě osady Zlatý klíč. V zrcadle autor fotografií (1980)

Michal Tučný v rozpacích před váhou na první lidské pardubické stepplechase (Vavřínová podkova, 1973)

Skupina Rangers v původní, nejsilnější sestavě (1972)

Textař a muzikant skupiny Greenhorns, grafik a mistr kresleného humoru Jan Vyčítal (1972)

Nad klávesami.
Největší štěstí Mariána Vargy
(Lucerna Music Bar, 2011)

Slepý portorický zpěvák
a kytarový virtuos José Feliciano
(Bratislavská lyra, 1979)

Porta 1989 – slavnosti folkové,
trampské a country muziky
(Plzeň, amfiteátr Lochotín)

Rozmazaní, částečně namazaní
a radostně bosí tančící kolečko po
koncertu na Portě (Třebíč, 1975)

Jaroslav Hutka a Hvězdoň Cigner,
folkové duo pro pamětníky (1971)

šuplíky textářů

Andělská

text a hudba:
Zuzana Navarová
Zastupována OSA
od 1985,
v databázi má
registrováno
103 hudebních děl

Text písně *Andělská* je v rámci tvorby předčasně zesnulé skladatelky a zpěvačky Zuzany Navarové (1959–2004) zcela bez nadsázky přelomovým okamžikem. Po odchodu ze skupiny Nerez se totiž začal její autorský rukopis výrazně proměňovat; ubylo ega a tajnosnubných erotických motivů a lyrické „já“ se prozářilo o vertikální „Ty“ blíže neidentifikovaného Boha, k němuž se při vědomí těžké nemoci s důvěrou obracela. Skladba, kterou začala hrát v průběhu léta 1998 na letních festivalech, se o rok později stala součástí alba *Skleněná vrba*, natočeného s kytaristou Ivánem Gutiérrezem a nově založenou kapelou KOA. Mezi Zuzaninými fanoušky dodnes funguje jako emblematická píseň jejího posledního tvůrčího období.

Hana Svanovská (publicistka, editorka knihy *Andělská počta*)

Bože, podej mi ještě ten kalich,
to víno, co s nocí se měnívá na líh,
snad nad ránem na dně se dočtu,
že v kastlíku andělskou počtu mám...

A že hoře se skutálí do jedné slzy,
ta slza se vsákne a pak ji to mrzí...
že po prvním slunci se nadechnem
a kometa zamíří nad Betlém...

Zatím počítám nebe, světla, kam nedostanu,
miluju tebe a pak usnu a vstanu, a tak...

Tak podej, podej mi ještě ten kalich,
to víno, co s nocí se měnívá na líh,
snad na dně se perlama zaleskne,
pak vyměním veselé za teskné písně...

A pak hoře se skutálí do jedné básně,
ta báseň se vsákne a na zemi zasněží
a po prvním slunci a s první tmou
ta kometa zamíří nad Letnou...

Zatím počítám nebe, pusy, co nedostanu,
miluju tebe a pak usnu a vstanu, a tak...

Tak podej, podej mi ještě ten kalich,
to víno, co s nocí se měnívá na líh,
snad nad ránem na dně se dočtu,
že v kastlíku andělskou počtu mám...

Zatím počítám nebe, světla, kam nedostanu,
miluju tebe a pak usnu a vstanu, a tak
počítám nebe, pusy, co nedostanu,
miluju tebe a pak usnu a vstanu, a tak...

Na e-mail nastenka@osa.cz nám můžete zasílat své postřehy, novinky, úspěchy atd. Info pište stručně a jasně, popřípadě doplněné odkazem na web. Uvádějte prosím svůj podpis. Těšíme se na vaše příspěvky!

nástěnka

Textař a král dechovky Jaroslav Hájek oslavil v březnu 80. narozeniny

Kalištská polka nebo polka Zvonění pravdy, valčík Kouzlo růže, waltz Svět se točí dál, polka Duše muzikanta, valčík Šumavské návraty či waltz Prostý sen, to je pouze zlomek z celkem 550 písní, pod kterými je jako textař podepsán jeden autor – Jaroslav Hájek. Je držitelem několika rekordů. Za napsání textů k 50 dechovým skladbám pro obce v České republice je zapsán v České knize rekordů. Písně jsou pojmenované po konkrétních českých městech a vesnicích. K jeho jubileu mu přejeme hodně zdraví a chuť i nadále tvořit.

Moody Allen

Moody Allen je audiovizuální projekt, který skrze stejnojmennou postavu vypráví sérii reportážních příběhů reflektujících aktuální dění v Česku i ve světě. Autoři jako lyrické prostředky používají rap, slam poetry i klasickou poezii. Moody Allen není jen název projektu,

ale persona poskytující kritickou reflexi současného dění, poutník vyloučenými lokalitami lidské duše. Na rozdíl od ostatních kapel zůstávají tváře a jména tvůrců v pozadí a první desku uskupeení „Tohle není album, ale...“ vypráví postava Moodyho Allena, na niž je upřen pomyslný kužel světla. Vypravěč posluchače vtahuje do vlastního světa a předkládá ve třinácti skladbách jeden propojený příběh.

Na albu se mezi hosty objevil básník Tim Postovit, slamer Filip Koryta (Dr. Filipitch), písničkářka a influencerka Tali, čeští i zahraniční rapeři MC Matheus, Jazzy le Pazz, MC Faada či muzikanti Alex Šesták (saxofon) a Petra Štroblová (violoncello).

Debutová deska vznikla za podpory OSA.

Busker Patt Berry vydal singl s názvem Cheap Wine

Muzikant a busker z Valašska, známý svou dynamikou, bluesovým feelingem, netradičním hlasem a buskingem na cestách. Klidná hudba, často ozvláštněná

looperem, vás brzy vtáhne do jiné reality. Skladba Cheap Wine vznikla v domácím studiu pod vlastní produkcí za kombinace „starých prvků“ – kytarových zvuků ze 70. let – a „moderních“ syntezátorů a efektů pro dokreslení atmosféry. Píseň je další vlašťovkou z plánovaného debutového alba Not Quite My Tempo.

Renne Dang – Navzdory (Deluxe)

Koncem roku 2023 vyšlo album Navzdory talentovaného hudebníka a interpreta Renneho Danga ve speciální limitované Deluxe verzi na dvojinylu. Deluxe album obsahuje speciální remixy a exkluzivní živé verze skladeb. Toto album se stalo významným milníkem v jeho hudební kariéře a Renne Dang osobně ho označuje za svou poslední rapovou desku. Nicméně zůstává věrný svému zvyku experimentovat s různými hudebními žánry a přináší do své tvorby hluboké texty, které rezonují s rozmanitým publikem. Album vzniklo za podpory OSA.

Vojtěch Drahokoupil nazpíval duet s Terezou Maškovou a 19. dubna pokřtí svůj debut Pocity

Talentovaný zpěvák a skladatel Vojtěch Drahokoupil pokřtí své debutové album Pocity. Připravil unikátní koncept své show, v rámci níž ho doprovodí celá řada vyhledávaných hudebníků. Album Pocity uvedl už na konci loňského roku. „Cílem bylo vytvořit kvalitní muzikantskou nahrávku, proto jsem si stál za tím, že veškeré nástroje budou nahrány živě. Nechtěl jsem si pomáhat samplý, ale mít opravdové hudební album,“ říká Vojtěch Drahokoupil. Zároveň představil live session ze studia k duetu s Terezou Maškovou.

Výstava v Popmuseu skládá hold Pražským jazzovým dnům

Pražské jazzové dny (1974–1982) jsou významnou kapitolou české kulturní historie před rokem 1989. Letos v březnu uplynulo 50 let od jejich prvního ročníku. Historie Pražských jazzových dnů už byla předmětem putovní výstavy Jazzová sekce 1971–1988, kde ale logicky tvořila jen část příběhu Jazzové sekce. Autoři výstavy však míní, že příběh Pražských jazzových dnů jako hudební (i když nejen hudební) přehlídky je nosný sám o sobě. „To zaprvé. Zadruhé, díky spolupráci s Českým muzeem hudby máme možnost představit na výstavě

dosud neznámé fotografie a dokumenty,“ dodali. Výstava potrvá do 15. května.

Sara Noff – Smutno

Nová tvář české scény Sara Noff vydala videoklip k singlu Smutno, na kterém spolupracovala s producentem Lukášem Chromkem. Její progresivní hudba nabízí světový sound, ale zachovává její charismatický vokál. Smutno je vášnivě procítěná skladba s melodickým refrémem. Zpěvačka a studentka herectví si námět videoklipu napsala sama, režie se ujal Lukáš Hausenblas.

Osobitá raperka Arleta vydala coververzi písně Davida Kollera Čas nejde vzít zpátky

Vytvořila ji pro osvětový šestidílný seriál Adikts, který v současné době rezonuje společností. Hudební produkce skladby vznikla pod producerským dohledem Olivera Torra, stejně jako celý seriálový soundtrack. Coververze Čas nejde vzít zpátky je zpívajícím debutem tajemné raperky. Za nápadem tohoto propojení stojí úspěšný režisér a scenárista Adam Sedlák a filmový střiháč Šimon Hájek. Arleta do něj vložila svůj charakteristicky tajemný a zároveň křehký vokál, kterým píseň získala na intimitě. Společně s Davidem Kollerem, jehož zpěv byl zachován v refrénech, zní autenticky a barevně.

Videotour 2024 Michala Hruzy a Kapely Hruzy

Videotour nabízí návštěvníkům speciální téměř dvouhodinový set oblíbených písniček, které doplňují neotřelé projekce vytvořené specificky ke každé skladbě. Projekce jsou odbavovány živě, proto je každý koncert jedinečný a může být trochu jiný. Za přípravou stojí vyhledávaná tvůrkyně Deja VJ.

Festival Mladí ladí jazz

oslaví 30. dubna Mezinárodní den jazzu open air přehlídkou na pražském Karlově náměstí. Představí evropskou špičku – berlínský projekt Jazzanova, belgickou freejazzovou formaci Don Kapot, německou fusion kapelu Searching for Home, ale i unikátní vystoupení legendární skupiny Prago Union s frontmanem Katem doplněné o dechovou sekci v podobě čtveřice Krotitelé Dechů. Mladí ladí jazz open air je přístupný zdarma, ale je možné jej podpořit nákupem dobrovolné vstupenky na GoOut.cz.

Nová alba

Thom Artway Trhám mraky

Třetí studiové a zároveň první česky zpívané album Trhám mraky je plné naděje, že se trhají mraky, ustává déšť a objevuje se slunce, které žene tohoto zpěváka a písničkáře dopředu. Deska obsahuje 12 písní, na kterých se podílela vedle Thoma řada dalších hudebníků a hudebnic – například kytarista a producent Lukáš Chromek, zpěvačka, autorka a producentka Beata Hlavenková, textařka a zpěvačka Patricie Fuxová nebo slamerka, zpěvačka a textařka Tali. V jedné skladbě se také jako host objeví Markéta Irglová a v titulní písni Štěpán Urban. V závěrečné bonusové akustické verzi singlu Zavolej doprovází Thoma Beata Hlavenková, která je také podepsána jako spoluproducentka pod polovinou písní. Album vzniklo za podpory OSA.

Fast Food Orchestra Bistro snů

Skupina Fast Food Orchestra je známá nekonvenčním přístupem ke své tvorbě. První deska v novém složení má čerstvou energii a svěží náboj. Bistro snů je pestrobarevné album, které spojuje různé hudební žánry, ale stavebním kamenem je stále veselá atmosféra ska-reggae. Deska obsahuje celkem 14 písní, za jejichž produkcí stojí kapela ve spolupráci s Ondřejem Žatkuliakem. Natáčení proběhlo v Golden Hive Studiu, následný mix pak v Rooftop studiu. Všechny texty napsal zpěvák Filip „Fido“ Vondrášek a hudbu složili společně všichni členové. Album vzniklo za podpory OSA.

Laura a její tygři Zoo Zoo!

Laura a její tygři a Ústecké Bambini společně nahráli album pro děti i dospělé plné příběhů o životě a zvyklostech oblíbených zvířat nejen z pražské zoologické zahrady. Album Zoo Zoo! spojením rockové energie a okouzující dětské bezprostřednosti navazuje na úspěšný projekt z roku 2008 Kořata a jejich tygři – Džungle nebo město. Album obsahuje 13 skladeb, jejichž autorem je kapelník Laury Karel Šůcha.

Dymytry

Five Angry Men

Jednou z nejočekávanějších desek tuzemské rockové scény je bezesporu novinka tvrdčáků z Dymytry. Titul Five Angry Men je (jako jeho předchůdce) v angličtině a obsahuje 10 kousků. Je to nejrozmanitější počín, který posluchače překvapí. Zpěvák Alen Ljubić, který podporuje ambice skupiny prorazit v zahraničí od roku 2021, dodává: „Název alba odráží chaos dnešního šíleného světa. Možná že jsme antihrdiny, o které nikdo nestál, ale třeba je všichni potřebují. Pod maskami jsme milí, ale sarkasmus a satira v našich textech ukrývají hněv, který všichni cítíme, a vztek, který naši hudbu pohání. Připravte se na zážitek, který překračuje hranice a očekávání. Víme, že si album najde cestu k posluchačům po celém světě. Je to pozvánka pro naši stále rostoucí fanouškovskou základnu, naši milovanou Angry Army.“

Robert Balzar Trio

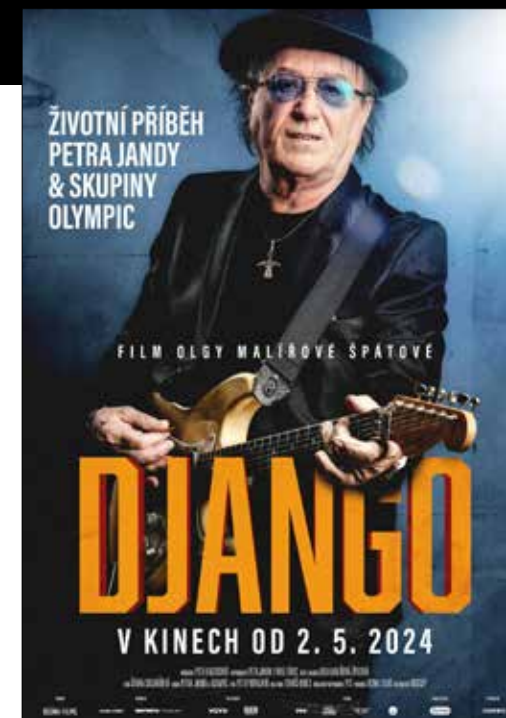
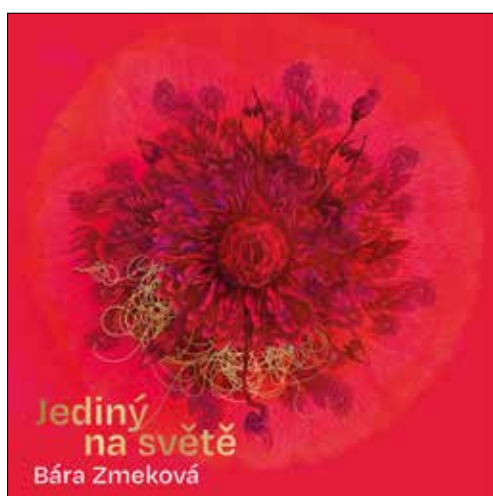
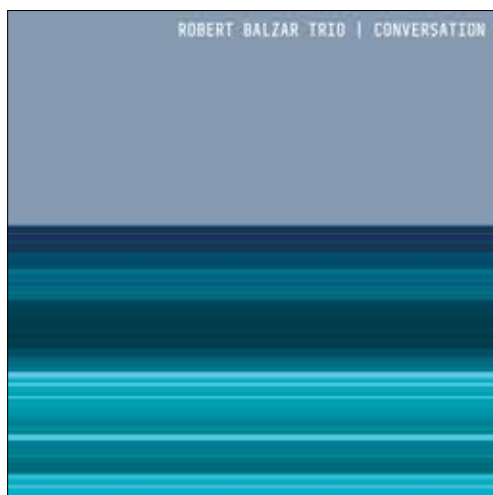
Conversation

Jedna z nejlepších domácích jazzových kapel současnosti vydala po devíti letech nové studiové album ve formátu CD a LP. Deska byla natočena neklasickým způsobem – ve velkém koncertním sále Cavatina Hall v polském městě Bielsko-Biala. Díky tomu se může pyšnit živým a přirozeným zvukem. Za touto autentickou nahrávkou stojí vynikající polský zvukař Tadeusz Mieczkowski. Mastering je dílem Marka Wildera (Battery Mastering Studios – NY). O cover design se postarali ve Studiu Najbrt. Trio v obsazení Robert Balzar kontrabas, Vít Křížtan piano a Kamil Slezák bicí se s novou deskou vydá na jarní klubové turné 2024.

Bára Zmeková

Jediný na světě

Album přináší 11 skladeb, ve kterých hrají důležitou roli osobní výpověď a české texty, v nichž se autorka obrací k prožitkům, vzpomínkám a svým životním zkušenostem. Skladby jsou žánrově i tematicky doširoka rozkročené od zdánlivě jednoduše znějících písní až po obrazotvorné a experimentálně laděné zvukové plochy. Nahrávka vznikala od ledna 2023, kdy Bára Zmeková přijela do gotické budovy v Úštěku a poprvé usedla k historickému pianu Steinway & Sons z roku 1892.

Filmové premiéry

Django

Režie: Olga Malířová Špátová
Hudba: Petr Janda a Olympic

Český rockový zpěvák Petr Janda, frontman skupiny Olympic, skladatel a kytarista, jedna z největších legend v historii české populární hudby, oslavil v květnu 2022 své osmdesáté narozeniny a koncem téhož roku šedesáté výročí své kapely Olympic. V rámci dvojitého jubilea vznikl celovečerní dokumentární film o mimořádném muzikantovi a otci čtyř dcer. Režisérka Olga Malířová Špátová vytvořila poutavý příběh o lásce k hudbě, o posedlosti a zápalu, o skládání a hraní. O kráscích a trápení, které přináší tvorba a muzikantský život. O bolestech ze ztrát svých milovaných a také blízkých přátel. O pochybeních a slabostech v době normalizace, která házela bigbeatové hudbě a kultuře klacky pod nohy. Film o lásce a přátelství. O otcovství, které je pro něj dnes hlavním smyslem života.

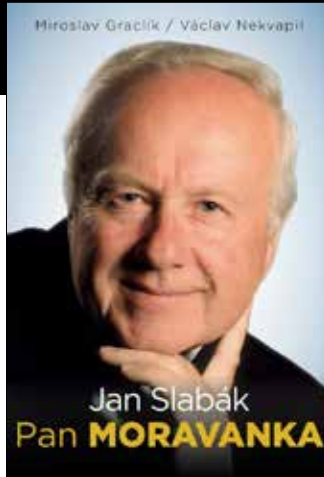

Gump – jsme dvojka

Režie: F. A. Brabec
Hudba: Ondřej Gregor Brzobohatý

Nová Gumpova cesta začne přesně tam, kde ta předchozí skončila. Se svým milovaným Bědou Kozím bobkem projde hlavní zvířecí hrdina příběhem, který jim už dávno předtím napsaly hvězdy. A zatímco Gumpův první příběh byl smutnější, v jeho volném pokračování s názvem Gump – jsme dvojka se diváci mohou těšit na spoustu vtipných zvířecích scén. Vedle hlavního hrdiny se nově objeví také psí slečna Jenny, která si zahraje Gumpovu sestru Kytičku.

Nové knihy

Jan Slabák – Pan Moravanka

Miroslav Graclík, Václav Nekvapil

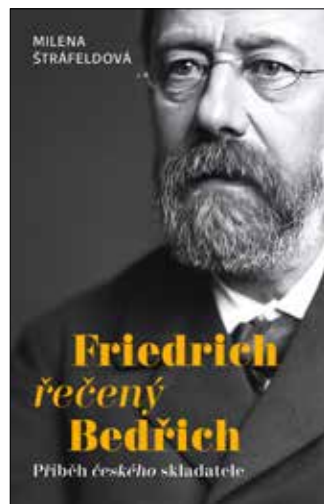
Kapela Moravanka byla a je fenoménem, který pomohl zpopularizovat moravský folklor u nás i ve světě. Jen těžko bychom hledali na naší hudební scéně jiné těleso, se kterým by se na první poslech pojila radost, dobrá nálada i přátelská atmosféra soudržnosti a moravské vzájemnosti tak jako s Moravankou. Dechová hudba Moravanka přitom rozhodně nebyla uskupení okresního formátu. Tvořili ji profesionální muzikanti, často absolventi Janáčkovy akademie múzických umění. V jejich čele stál kapelník Jan Slabák, který sám mnoho let hrál ve Státní filharmonii Brno na prestižním postu prvního trumpetisty. Výpravná kniha Jan Slabák – Pan Moravanka mapuje uměleckou i osobní cestu Jana Slabáka z malé moravské vísky Kelčany až na pomyslný vrchol, kterým bylo několikeré turné s Moravankou po USA. Jeho bohatý život je ilustrován více než tisícem obrázků, dobových dokumentů a fotografií z jeho soukromého archivu, z nichž mnohé jsou publikovány vůbec poprvé.

Už mi, lásko, není dvacet let

Markéta Zahradníková

Jiří Zmožek a Markéta Zahradníková, hudební skladatel a spisovatelka. Především však otec a dcera. Jejich dlouho očekávaný knižní rozhovor není jen sledem otázek a odpovědí. Blízkost autorů vtiskla knize mimořádnou otevřenost. Společně nám vypráví silný životní příběh jednoho z největších melodiků naší doby. Autora hitů, které si zpíváme už desítky let a které už dávno zlidověly. Jiří Zmožek vzpomíná na Karla Gotta, Hanu Zagorovou, Věru Špinarovou a mnoho dalších populárních osobností. Odhaluje spletité vztahy, které ovládaly naši hudební scénu v osmdesátých a devadesátých letech. Popisuje šokující okolnosti vzniku některých svých písniček. Která zpěvačka odmítla skladbu Biograf láska? Kdo nechtěl nazpívat písničku Tam u nebeských bran? A koho zklamal písní Už mi, lásko, není dvacet let? Tato kniha je svědectvím o jeho vzletu i pádu, prohře i vítězství.

Friedrich řečený Bedřich

Milena Štráfěldová

Jeden z největších Čechů, tvůrce naší národní hudby, bez jehož díla si českou kulturu ani neumíme představit. Přesto své chlapecké deníky i milostné dopisy psal německy a správně mluvit a psát česky se učil až dlouho po třicítce. A to není zdaleka jediná okolnost, která nás u autora Prodané nevěsty nebo Mé vlasti může překvapit. O Bedřichu Smetanovi vyšla spousta knih, a zdálo by se, že jeho život už byl popsán do nejmenších detailů. Čím víc se o něm ale dozvídáme, tím víc také zjišťujeme, že je tu pořád co objevovat. Rozhodně neexistuje jen jeden všepřátelný pohled na našeho „nejnáročnějšího“ skladatele. Dukurmán Friedrich řečený Bedřich líčí jeho dramatický osud, ale i jeho dobu a příběhy lidí, kteří jej obklopovali, milovali a podporovali, nebo mu jeho cestu naopak ztěžovali. Je také zamyšlením nad tím, proč byl Smetana tolikrát propagandisticky zneužit, jako snad žádný jiný náš umělec.

OPUSTILI NÁS

Oldřich Kůžel (90) – skladatel

zastupován od 1961

V databázi OSA má registrováno 56 děl.

Miroslav Dudáček (77) – skladatel

zastupován od 2003

V databázi OSA má registrováno 43 děl.

Norbert Lichý (59) – skladatel

zastupován od 2009

V databázi OSA má registrováno 59 děl.

Anna Hodková (95) – textařka

zastupována od 2013

V databázi OSA má registrována 2 díla.

Oldřich Semerák (91) – skladatel

zastupován od 1967

V databázi OSA má registrováno 60 děl.

Umělá intelligence a právní ochrana

V souvislosti s výstupy generovanými umělou inteligencí vyvstává celá řada otázek. Ve světě se objevují různé přístupy k ochraně jak výstupů generovaných umělou inteligencí, tak nositelů práv, jejichž letitá a často velmi úspěšná a časem prověřená tvorba je masivně používána, nebo spíše zneužívána, pro trénování algoritmů umělé inteligence. Zatím nejde o inteligenci v pravém slova smyslu, která by něco vymýšlela. Jde spíše o koláž z často autorsky chráněných děl, která jsou nebo byla dostupná v různých formách na internetu, a vývojáři na této tvorbě bez souhlasu autorů a umělců trénují zmiňované algoritmy.

Když budete používat nástroje umělé inteligence jako ChatGPT, DALL-E nebo Midjourney, je dobré dát si pozor na to, jaká data vkládáte, a položit si otázku, kdo k nim bude mít přístup. Z pohledu autorství bude zajímavé sledovat odpovědi na to, komu patří vygenerované výstupy v podobě obrázků, hudby apod.

A odpověď nemusí být tak jednoznačná, byť máme již rozhodnutí

Městského soudu v Praze z konce loňského roku. Rozhodování soudů se může v čase měnit. Zatímco Evropa a USA ochranu obsahu vygenerovanému umělou inteligencí nepřiznávají, alespoň zatím, možná vás překvapí, že v Číně je tomu zcela naopak. Obsah generovaný umělou inteligencí má právo být chráněn. V Japonsku si s právy autorů a umělců hlavu nelámou, a algoritmy mohou jejich tvorbu prakticky neomezeně konzumovat. Oproti tomu Evropa připravuje pravidla, kdy autoři budou moci svá práva vyloučit z trénování algoritmů, a navíc provozovatel služby umělé inteligence bude muset transparentně uvést, na kterých datech byly algoritmy trénovány.

Pojďme se podívat na závěry Městského soudu, který se zabýval autorstvím obrázku vytvořeného umělou inteligencí. Zadání, kterému se říká prompt, pro vytvoření obrázku umělou inteligencí znělo následovně: „Vytvoř vizuální zobrazení dvou stran, které podepisují obchodní smlouvu ve formálním prostředí, například v konferenční místnosti nebo v kanceláři advokátní kanceláře v Praze. Ukaz pouze ruce.“

Inu, zkusil jsem zadat stejný příkaz ve službě Deeply.cz, kterou v OSA testujeme. Nechal jsem si vygenerovat dva obrázky. Říká se, že když dva dělají totéž, není to totéž. Jenže tato kouzelná mašinka generuje obrázky během několika málo desítek sekund. Posuďte sami, jak kvalitní obrázky to nabídlo. Na můj vkus až příliš umělé.

A jak se k výslednému obrázku postavil Městský soud v Praze? Ten konstatoval, že obrázek vytvořený umělou inteligencí nepodléhá ochraně dle

autorského zákona. Odůvodnil to tím, že tento obrázek nelze považovat za autorské dílo, protože není výsledkem jedinečné tvůrčí činnosti fyzické osoby – autora. Samotné zadání pro vytvoření obrázku přirovnává k námětu díla či myšlence. A ty, jak je známo, samy o sobě nejsou autorským dílem, neboť dílo musí být výsledkem duševní činnosti autora vyjádřené ve vnímatelné podobě, jako je notový zápis, nahrávka, zahrání na hudební nástroj nebo zazpívání.

Přesto bych neházel flintu do žita. Co si z těchto závěrů soudu pro tuto chvíli odnáším já? Vygenerovaný výstup sám o sobě nemusí být autorským dílem, ale nic vám nebrání, abyste si ho upravili k obrazu svému. Pokud bych si jako autor nevěděl rady s novou tvorbou, zkusil bych svůj koncept či myšlenku rozvést pomocí umělé inteligence. Umělou inteligencí vygenerovaný výstup bych následně upravil do podoby, která by mohla nést znaky jedinečného výsledku mé tvůrčí činnosti, tedy originálního autorského díla. Jistě vás již nějaké způsoby tvůrčího zásahu napadají.

Sám frontman a autor hudby skupiny ABBA Björn Ulvaeus na jedné konfe-

renci hovořil o tom, že když si nevěděl rady s dějovou linkou muzikálu, na kterém pracoval, použil umělou inteligenci. Ta ho nasměrovala a nabídla mu čtyři možné scénáře. Vybral si jeden a sám pak dílo dotvořil k obrazu svému.

Tvůrcům tak přejí múzy v přízni, a třeba i umělé.

Roman Střejček
předseda představenstva OSA

Jakub König

(* 1978)

Narodil se v České Lípě, kde se v deseti letech zamiloval do malování a výtvarného vyjadřování vůbec. V šestnácti ovšem zběhl k muzice a založil kapelu Obří broskev, se kterou pak hrál dalších sedmáct let. Výraznější úspěchy zaznamenal až s maskovaným projektem Kittchen, kdy za album Radio (2013) získal cenu Anděl v kategorii Alternativa. Mezitím debutoval na knižním poli komiksem Anjel a ilustrovanou sbírkou básní Když piješ. Naplno se k psaní a malování vrátil až s knížkou Zvíře jménem Podzim, která doprovázela první, eponymní album stejnojmenné skupiny. Druhá „zvířecí“ deska Září byla oceněna dvěma cenami Anděl za rok 2019. Od roku 2020 se König věnuje malování a hudbě naplno. V roce 2023 vydal u nakladatelství Animal Music debutové sólové album Hvězdy.

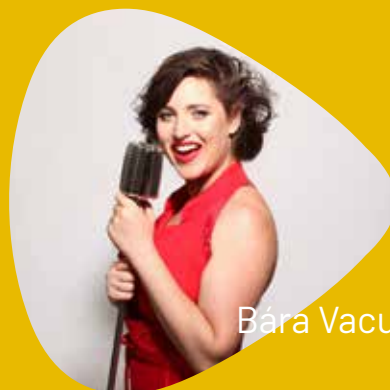
**myslíme
na hudbu**

JIŽ OD ROKU 1919

DUNAJ

Bára Vaculíková

Sergei Barracuda

Aneta Langerová

Lazer Viking

WWW.OSA.CZ/AUTOR-IN